

KUJERICA
EDVARDA KAMPELOVA
V CELJU

steklar

IZHAJA OD LETA 1959
Letnik XXVI Št. 5
Hrastnik, 14. 5. 1984

GLASILO DELAVCEV STEKLARNE-SIJAJ HRASTNIK

Maj je mesec mladosti in delovnih ljudi

POSLOVANJE V TREH MESECIH

Pod bremenom velikih stroškov

Rezultati našega dela v letošnjih treh mesecih niso preveč vzpodbudni, saj smo v vseh TOZD in DSSS poslovne rezultate zapisali z rdečimi številkami. Ponovno bomo o vzrokih razpravljali sredi maja, ko bo v razpravi tudi program, katerega sprejetje in izvajanje naj bi vzroke tudi odpravilo.

Kar zadeva naše skupno poslovanje v delovni organizaciji ugotavljamo, da z njim v prvem trimesečju ne moremo biti zadovoljni. To nam kaže finančni rezultat, ki je za to obdobje negativen, tako, da izkazujemo ca. 22.400.000 din izgube. Takoj pa je potrebno poudariti, da sta k tako slabemu rezultatu še posebej prispevala svoj delež dva osnovna faktorja. Po eni strani dejstvo, da smo poslovali v situaciji, ko so se cene energiji in surovinam izredno hitro dvigale, na drugi strani pa so bili naši izdelki pod kontrolo cen, ki jih nismo mogli ustrezno korigirati. Drugi faktor pa je zlasti v tem, da smo v delovni organizaciji premalo dosledno upoštevali splošno gospodarsko stanje in se nismo ravnali dovolj stabilizacijsko. V tem času se je bistveno povečal izostanek z dela, zaradi bolniške odsotnosti, kjer prednjačimo v SR Sloveniji, posledice pa se kažejo v dokaj visokih nadomestilih osebnih dohodkov in v izpadu proizvodnje. Zlasti zaradi te druge ugotovitve je bilo že v mesecu marcu na seji strokovnega kolegija ugotovljeno, da obstojijo vsi pogoji zato, da se v delovni organizaciji sprejme ustrezen program za naše delo, do konca letošnjega leta in da se z ustreznimi ukrepi skuša izkoristiti vse notranje rezerve, ki jih pri nas gotovo ni malo. Rezultati poslovanja v prvih treh mesecih pa nas sedaj tudi konkretno obvezujejo, da v smislu obstoječih predpisov izdelamo in sprejmemo program, katerega dosledno izvajanje nam bo omogočilo odpraviti nastale motnje v poslovanju. Tako bo ta program pripravljen in bo moral biti tudi sprejet v mesecu maju.

Za poslovanje v letošnjih treh mesecih je značilno to, da smo dokaj uspešno realizirali planske cilje v pogledu fizičnega obsega proizvodnje in izvoza, nismo pa dosegli planiranih prodajnih cen in smo zaradi poviševanja materialnih stroškov ustvarili izgubo. Primerjalni podatki za prvo trimesečje 1983, z istim obdobjem letošnjega leta pa kažejo naslednjo sliko:

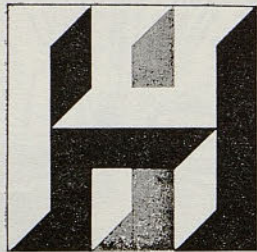
— celotni prihodek je v letošnjem letu večji od lanskoletnega za 39 %, vendar je vkljub temu za 2,9 % izpod planiranega, dosežen pa je v višini 1.071.430.113,62 din;

— skupaj porabljena sredstva pa so v letošnjem trimesečju večja od lanskoletnih za 52 %. Zaradi tega je doseženi dohodek le malenkostno višji od lanskoletnega in sicer za 4 %, kar predstavlja 271.206.997,46 din;

— prav tako je zaradi občutnega povečanja porabljenih sredstev dosežen čisti dohodek le za 4,5 % višji od lanskoletnega, medtem ko smo porabili za izplačane osebne dohodke skoraj 29 % več sredstev kot v enakem lanskem obdobju. Iz tega je razvidno, da nismo izpolnili predvidenih planskih nalog in da so razlogi v že opisanih vzrokih.

Za lažje razumevanje je potrebno povedati, da so bili v letošnjem prvem trimesečju bistveno višji izdatki za porabljeno električno energijo in za zemeljski plin. Tako smo v lanskih prvih treh mesecih plačali za porabljen zemeljski plin 61.000.000,00 din, letos pa okoli 140.000.000,00 din; za električno energijo v lanskem letu 34.000.000,00 dinarjev, letos pa 52.000.000,00 din. Nadalje so se bistveno povečali tudi vsi ostali stroški, ki so prav tako negativno vplivali na poslovni rezultat.

Zaradi zamrznjenih cen za naše izdelke nismo mogli ustvariti boljšega rezultata, čeprav je bila naša proizvodnja v primerjalnem obdobju letos višja za 2,8 % in je bil tudi presežen plan fizičnega obsega proizvodnje za 1 %. Tudi kar zadeva vskladiščene komade, lahko ugotovimo, da smo jih letos uskladiščili za 1,11 % več kot lani. Realizirali smo tudi planiran izvoz na konvertibilno področje, ki znaša 2.145.000 dolarjev. Ob vsem tem pa smo nekoliko povečali lom, kar pa je posledica zlasti večjih napak stekla, v manjši meri pa se je povečal lom tudi zaradi napake dela in ostalih razlogov.

Vse te rezultate smo dosegli z nekaj nižjim številom zaposlenih kot v letu 1983.

Glede izplačanih osebnih dohodkov izhajajo že iz podatka o porabljeni masi za te namene, da smo jih povečali tako, da znaša sedaj povprečni osebni dohodek v delovni organizaciji 18.083,50 din.

Na začetku je bilo že omenjeno, da zaključujemo prvi trimesečje z izgubo. Da bo informacija popolnejša, pa navajamo po-

datke o tem, kakšen je bil ta rezultat v posameznih temeljnih organizacijah:

TOZD proizvodnja steklenih izdelkov je zaključila to obdobje z izgubo v višini 9.472.791,74 din;

TOZD proizvodnja svetil je zaključila to obdobje z izgubo v višini 8.943.974,81 din;

TOZD orodjarna je zaključil to obdobje z izgubo v višini 253.528,83 din;

TOZD energetika, vzdrževanje in transport je zaključil to obdobje z izgubo v višini 3.890.283,93 din;

DSSS je to obdobje zaključila z izgubo v višini 331.332,49 din.

Glede obveznosti, ki jih imamo po družbenem dogovoru o skupnih osnovah za urejanje določenih izdatkov, kažejo podatki za prve tri mesece, da jih uresničujemo in da porabljamo ta

sredstva v okviru dogovorjenih možnosti. Enako velja tudi za družbeni dogovor v tistem delu, ki se nanaša na možnost izplačila osebnih dohodkov, ki jih izplačujemo na nivoju osebnih dohodkov iz decembra 1983.

Ker ni namen na tem mestu podrobneje analizirati in predlagati ustrezne ukrepe za izboljšanje našega poslovanja in ker je že bilo rečeno, da bo o tem pripravljen program, pa je ob koncu potrebno povedati še to, da trenutni rezultati tudi kažejo, da naš odnos do dela ni dober in da bomo zaradi tega morali v naslednjem obdobju spreminiti naše navade in ravnanje: bolj smotrno izkoriščati delovni čas, energijo, surovine, skratka obnašati se bomo morali v skladu z zahtevami gospodarsko političnega trenutka.

GOSPODARJENJE PO EKONOMSKIH NAČELIH

Kaj po sporazumu z mednarodnim denarnim skladom?

Številni izračuni so pokazali, da kljub izrednim dosežkom v izvozu brez težkih posledic za socialno varnost zaposlenih letos ne bi mogli odplačati nekaj več kot 5 milijard dolarjev dolga, da ne govorimo o nastajanju deviznih rezerv suficitu bilance itd. S sklenitvijo sporazuma z mednarodnim denarnim skladom je v naši ekonomski politiki za letos jasneje, s čim bomo razpolagali. Po sporazumu bodo skupščine sprejele celo vrsto ukrepov v tekoči in razvojni gospodarski politiki. Osnovni cilj ukrepov je celotno gospodarjenje uravnati z ekonomskimi načeli. Seveda bodo ti ukrepi imeli tudi kratkoročne negativne posledice za posamezne organizacije združenega dela. Napovedanim ukrepom se bodo upirali zlasti tisti, ki niso sposobni gospodariti po ekonomskih načelih, in administrativni centri moči. Sporazum je za nas tudi resno opozorilo, da ni mogoče več oklevati pri uresničevanju temeljnih nalog dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Te pa so: oblikovanje večjega dela cen po ekonomskih (tržnih) kriterijih, politika realnega tečaja dinarja, realne obrestne mere, razbremenjevanje gospodarstva, uravnovešene plačilne bilance in okrepitev deviznih rezerv.

Napovedani ukrepi naj ne bi bistveno porušili resolucijskih razmerij pri razporejanju dohodka. Možna pa je, da bodo realni osebni dohodki zaradi inflacije nekoliko nižji, kot je predvideno z resolucijo. To pa za sindikat pomeni še ostrejša prizadevanja, da bi z boljšim gospodarjenjem povečali tudi osebne dohodke, hkrati pa tudi odgovoren odnos delavcev in samo-

upravnih organov v politiki cen oziroma pri zmanjševanju proizvodnih stroškov. Tudi inflaciji se je mogoče zoperstaviti predvsem z zmanjševanjem proizvodnih stroškov. S povečevanjem teh stroškov namreč rastejo tudi pritiski na višje cene in obratno. Veljavna zamrznitev pa teh pritiskov ni odpravila, jih je le začasno preložila. V sindikatu ne smemo dovoliti, da nas bi z odmrznitvijo ponovno presenetila še višja inflacija. V interesu tako delavcev kot sindikata je, da delavski sveti pristanejo le na tiste podražitve, ki so objektivno opravičljive. Energija in osnovni reprodukcijski materiali so se seveda podražili. Istočasno pa v republiki že tečejo razprave, kako zmanjšati določene obveznosti iz dohodka organizacij združenega dela.

Ozdi z izgubami in tisti, ki so ali bodo nelikvidni, bodo gotovo morali zmanjšati osebne dohodke. To bo boleče, vendar je to priložnost, da tudi v sindikatu ob tem odločno zahtevamo ukrepe za izboljšanje proizvodnje, nove programe, ukinitve ali združitve z drugo organizacijo. Vseh teh problemov pa ne bo mogoče rešiti predvsem na republiški ravni. Iluzorno je pričakovati, da bodo ozdi lahko s povišanjem cen nadomestili med zamrznitvijo izpadli odhodek. Motnje v poslovanju bi zato veljalo natančno obravnavati že ob obravnavi rezultatov gospodarjenja v prvem trimesečju. Izgube iz leta 1983 in preteklih let pa bi morali v večji meri pokrivati po dohodkovnem oziroma reprodukcijskem načelu, skladi skupnih rezerv so v primerjavi s prejšnjimi leti namreč realno manjši.

Informacije RS ZSS 26. 3. 1984

Vredno je živeti in se boriti

Maj — najlepši mesec v letu, mesec dehteče pomladi, ljubezni in upanja. Maj pred štirimi leti ni bil tak. Pozabili smo, da okrog nas dehti pomlad, da sije toplo sonce, ugasnilo je tudi upanje dolgo 122 dni, da se bo zdravnikom posrečilo nemogoče. Iskrene želje, ki so prihajale iz domovine in vseh koncev sveta: — naša želja je skromna, a tudi najdražja, želimo kot vedno da tudi sedaj vaš vizionarski duh in jekleni organizem preмага bolezen, ki je tudi naša; — dragi tovariš Tito, bodi heroj, kakor si bil zmeraj, dodaj še eno zmago v vrsto dosedanjih;

Ali s preprostimi besedami sedem letnega dečka: željno pričakujem vaše ozdravljenje, zato mislite name, da mi morate izpolniti to željo!

so premagale srčne želje 22 milijonov Jugoslovancev in mnogih prijateljev neuvrščene Jugoslavije po vsem svetu. Navzlic vsem nujnim medicinskim ukrepom so polagoma ugašale vse življenjske funkcije. Predsednik SFRJ, predsednik ZK in vrhovni poveljnik oboroženih sil SFRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je umrl 4. maja ob 15.05.

Kaj je bilo v tem človeku, da je znal vzbuditi spoštovanje tudi pri svojih nasprotnikih, kakšna je bila moč v njem? Svoj ugled si je pridobil s svojim osebnim delom, s svojimi stvaritvami. Dolgo pred drugimi je zaznal magistralno pot razvoja človeške družbe v prihodnjem obdobju in ni se bal svojih dognanj uresničevati tudi v praksi.

Življenjska opredeljenost in privrženost predsednika Tita načelom neodvisnosti, enakopravnosti držav, neuvrščenosti, samoodločbe vseh narodov in enakopravnih odnosov v svetu, bo ostala zabeležena v analih zgodovine, kot največji spomenik človekovim dosežkom te dobe.

Sedem desetletij je gorel v revolucionarnem delavskem gibanju, šest desetletij je krepil vrste jugoslovanskih komunistov, več kot 4 desetletja je najdostojneje izpolnjeval najodgovornejšo dolžnost v naši partiji. Bil je junaški vodnik v velikem narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji. Tri desetletja in pol je bil na čelu naše socialistične države, popeljal je našo deželo in naš boj za novo človeško družbo v svetovno zgodovino, pri čemer se je tudi sam izkazal in potrdil kot naša največja zgodovinska osebnost.

Naš tovariš Tito, delavski borec, vojak revolucije, sin ljudstva, občan sveta, je kot revolucionar in človek nosil v srcu delavski razred, ljudstvo in človeka.

Čast je pripadati revoluciji in času v katerem je deloval tovariš Tito, pripadati skupnosti, ki smo jo skupno ustvarili v boju in jo gradili v miru, so dejali njegovi najožji sodelavci ob njegovem grobu.

Čast in ponos je imeti v svoji zgodovini Tita, trdimo vsi.

Maršal Josip Broz Tito je bojeval mnogo bitk. V vseh je šlo za našo usodo, za Jugoslavijo. V prvih mesecih 1980. leta ga je življenje izzvalo v njegovo zadnjo bitko. Je Tito to poslednjo bitko izgubil? NE! Izgubil jo je zase — za Jugoslavijo, ki je bila smoter in vsebina vseh njegovih bitk, pa je dobil tudi to svojo poslednjo bitko.

Jugoslavija je, kot zmeraj prej, kadar jo je poklical stopila skupaj. Zaprisedla je, da zanjo ni druge poti, kakor Titova. Danes po štirih letih brez Tita lahko ugotovimo, da na tej poti ni omahovanja, neodvisnost, samostojnost in neuvrščenost kljub sedanjim dolgovanjem in ostalim gospodarskim težavam, še vedno ostajajo naš kažipot.

Njegova dediščina je ostala po štirih letih neokrnjena, kljub občasnim poiskusom — zunanjim in notranjim, da bi ne bilo tako. Lahko celo trdimo, da postaja njegova odločnost, bolj ko se čas odmika, vse bolj očitna. Vsi tisti, ki brskajo po njegovi biografiji, išoč napake ne bodo ostali praznih rok, saj ni bil brezmadežen. Toda monumentalnost njegovega dela, katerega plameni omogočajo veliko bolj tvorne inspiracije, kot jih zmoremo ta hip, ostaja neokrnjena.

Prav zato lahko tudi po štirih letih še vedno z gotovostjo v srcih trdimo: Druže Tito mi ti se kunemo...

LETNA SEJA OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV

Nalog ne manjka

Delo sindikalnih aktivistov že nekaj let ni več le vezano na nabavo ozimnice in organizacijo letovanja. Da se tega sami zavedajo, je dokazala tudi razprava na letni seji Občinskega sveta Zveze sindikatov Hrastnik.

Kljub veliki zavzetosti v večini kolektivov, rezultati ob koncu leta niso bili taki, kot bi jih lahko dosegli ob normalnih pogojih gospodarjenja. Prav nič spodbudne tudi niso ocene za prve tri mesece. Združeno delo ima še vedno premalo vpliva na pogoje za ustvarjanje dohodka, njegovo razporejanje in delitev. Vse to pa povzroča trganje reprodukcijskih verig in neusklajene odnose znotraj gospodarskih tokov. Neurejeni devizni režimi, močna inflacija, nespoštovanje zakona o kontroli cen in ne nazadnje odlok o zamrznitvi cen, so v marsikateri sredini »pospravili« prizadevanja in dosežke delavcev za zmanjšanje stroškov, večjo storilnost in boljše kakovost izdelkov.

V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je hrastniško gospodarstvo izvozilo, realno gledano, za 12 % več izdelkov. Izboljšala se je tudi regionalna usmerjenost, saj tri četrtine izdelkov potuje na zahtevne konvertibilne trge. Največji izvoznik je naša delovna organizacija, na pot izvoznikov pa je stopila tudi Jutranjka. Poleg težav z iztrošeno opremo in zastarelo tehnologijo, s katero se srečuje večina izvoznikov, so imeli precej težav z nabavo ustreznih reparamaterialov. Naleteli pa so na vrsto administrativnih ukrepov, ki na povečevanje izvoza nikakor ne vplivajo stimulativno (iskanje dovoljenj za nočno delo ipd.). Iz razprave je bilo moč ugotoviti, da tako strmega naraščanja izvoza v naslednjih mesecih ni pričakovati, predvsem zaradi objektivnih razlogov.

Večina razpravljalcev je opozorila na nizke osebne dohodke, v nekaterih primerih precej pod doseženim republiškim povprečjem v gospodarstvu ali panogi. Padanje realnih OD že resno povzroča bojazen o socialni varnosti delavcev, predvsem tistih v samskih domovih.

Tako delavci sami, kot tudi sindikati pa se odločno zavzemajo, da je treba sistem delitve po delu in rezultatih dela dograditi, da bo socialna varnost delavcev lahko izhajala le na podlagi dela in rezultatov dela, ne pa preko draginjskih ali drugih dodatkov.

Kot da problemov še ne bi bilo dovolj, je na vrata prenekaterih hrastniške delovne organizacije pričela trkati še slaba likvidnost. Stojimo torej pred odločilnim trenutkom, ki zahteva

mobilizacijo vseh. Izboljšanje razmer pričakujemo lahko le, če bo ukrepe gospodarske politike spremljala akcija delavcev v vseh delovnih sredinah. Veliko si obetamo od napovedane razbremenitve gospodarstva. Pri tem velja opozoriti na razpravo predstavnika Samoupravne stanovanske skupnosti. V Hrastniku zbiramo sredstva le po stopnji 6 % (v ostalem Zasavju 9 %). Z znižanjem stopnje, sredstva že sedaj ne zadovoljujejo potreb, bi stanje še poslabšali. Po višini stanarin smo med zadnjimi, zato je jasno, da iz teh sredstev ni možna obnova starega stanovanjskega fonda. Za primerjavo le podatek, da bi prenova stanovanja v rudniški koloniji stala 120.000 din. Edina sredstva, ki skupnosti ostajajo, so tista za delno nadomeščanje stanarin. (?) Rešitev za razbremenitev gospodarstva bo zato treba iskati predvsem v boljšem gospodarjenju, večji izrabi zmogljivosti, povečanju proizvodnje za domače in tuje trge, zmanjševanju stroškov, boljši delovni disciplini in tudi zmanjšanju bolniškega staleža, ki prav v občinskem merilu predstavlja veliko obremenitev.

Izobraževanju sindikalnih aktivistov je bilo v zadnjem času posvečeno precej pozornosti. Zaživelo je tudi delo po sindikalnih skupinah. Še vedno pa ne moremo biti zadovoljni z delovanjem delegacij, predvsem tistih za delegiranje delegatov v skupščine SIS. Potrebna bo večja strokovna pomoč, ki jo večina DO nudi le delegacijam za zbor združenega dela. Doseči bo potrebno tudi plodnejše sodelovanje med delegacijami in samoupravnimi organi.

Pred nami so pomembne in odgovorne naloge, sindikalni aktivisti so se z njimi pripravljene spopasti, seveda ob uresničevanju dogovorjenega in ob pomoči in dobrem sodelovanju z Občinskim svetom ZS. Za preteklo obdobje je bilo to sodelovanje zelo ugodno ocenjeno, za kar je bila izrečena zahvala nosilcem najodgovornejših funkcij: tov. Adiju Zaletelu, Slavku Peklarju in Janezu Juršaku.

Na letni seji so delegati za novega predsednika Občinskega sveta Zveze sindikatov izvolili tov. Janeza Venko, za podpredsednika tov. Franca Špajzerja, za profesionalnega sekretarja pa tov. Staneta Laznika.

J. Umek

Hannover 1984 — vzpodbuda in opomin

»Sejem sejmov« ali »motor konjunktura«, kot v svetu imenujejo hannovrski sejem, je resnično vzpodbuda in opomin hkrati

S človeškega vidika se postavlja vprašanje, kam nas pelje ta razvoj tehnologije in znanja, z vidika gospodarjenja oziroma eksistence pa je prisotna še težja misel: kje smo mi (Steklarna-Sijaj, oziroma Jugoslavija) v primeri s tem, kar kaže Hannover 1984. Vsi naši dosedanji obiski

Hannoverskega sejma so več ali manj razburkali duhove o tem zadnjem vprašanju. Vendar je tokrat marsikaj drugače, predvsem pa v naši DO ne bo ostalo samo pri analizi oziroma ugotavljanju stanja. Zato nas obvezuje več faktorjev:

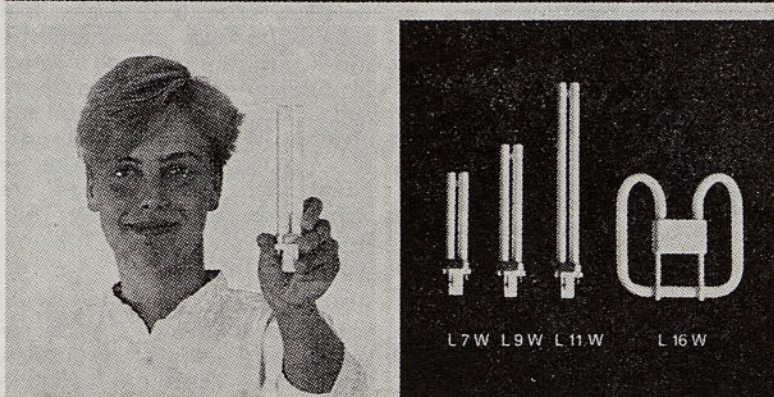
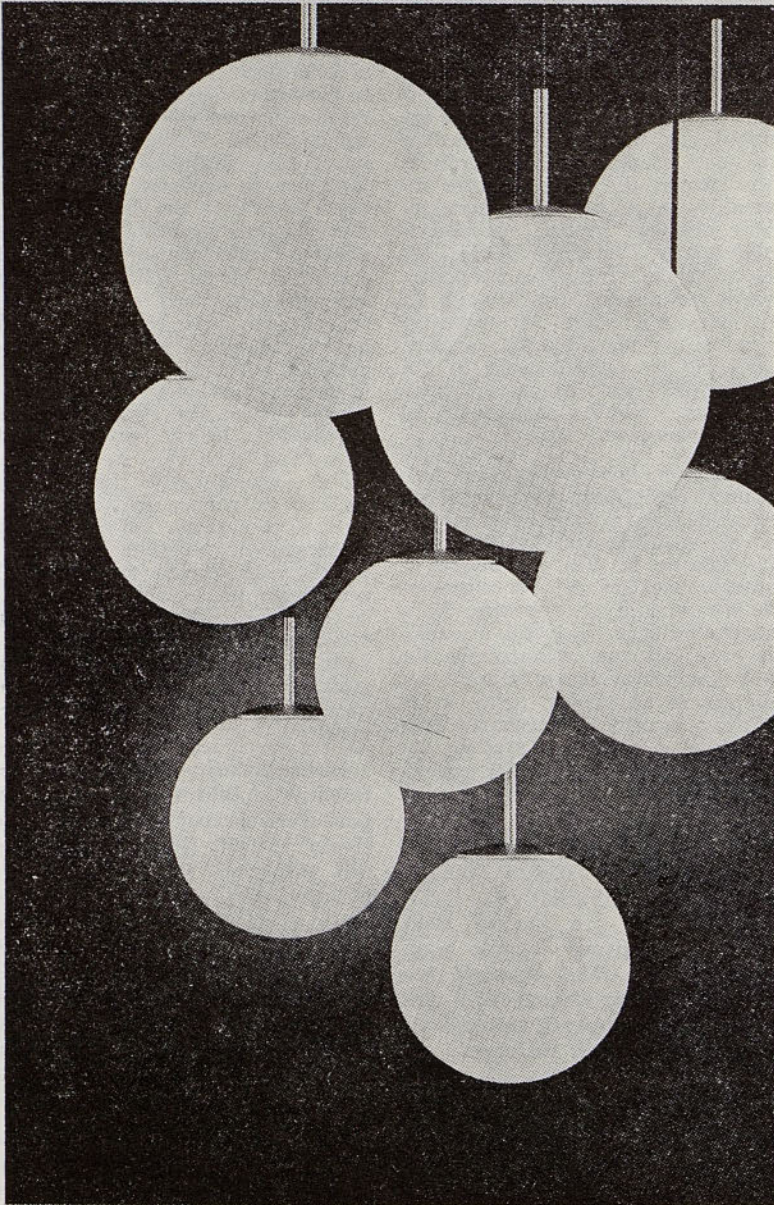
1. Gospodarska situacija v naši državi ni rožnata, pričakujemo lahko nove zaostritve pogojev gospodarjenja. Steklarna-Sijaj ne spada v prioritarno gospodarsko panogo in torej drugi ne bodo mislili za njo, o svoji prihodnosti bo morala razmišljati sama.

2. Združitev v novo delovno organizacijo pomeni določene prednosti, pa tudi obveze. Steklarna-Sijaj razpolaga z bistveno drugačnimi možnostmi pri določanju novega asortimana in usmeritvi nadaljnega razvoja, kot je to bilo pred združitvijo, oziroma kot je to na primer še vedno pri ostalih proizvajalcih razsvetljave v Jugoslaviji. Ta moment pa obvezuje, saj so tudi pričakovanja temu primerena.

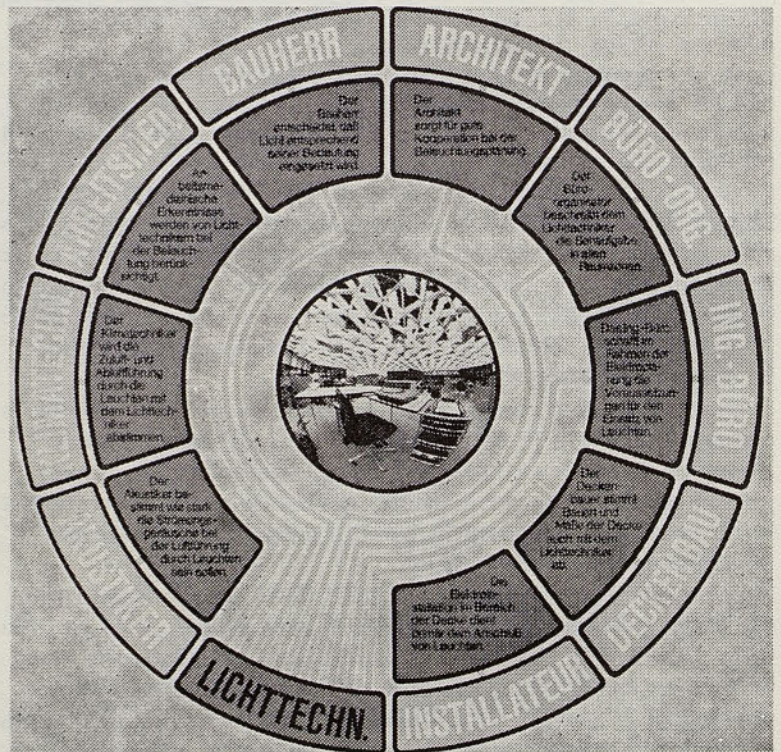
Poglejmo si najprej sporočilo letošnjega hannoverskega sejma: v osnovi je potrebno razčistiti, da ne gre za povečevanje kakšnega zapadnega (kapitalistično usmerjenega) sejma ali gospodarstva. Gre za preprosto dejstvo, da so na primer dolgovi Jugoslavije v zapadni valuti, in da torej moramo z izvozom na zapadna (konvertibilna) tržišča ustvariti sredstva vsaj za vrnitev teh dolgov. Na zapadnem tržišču pa veljajo določene tržne zakonitosti, ki jih hannovrski sejem nazorno prikaže. V odnosu na Steklarno-Sijaj je Hannover seveda najpomembnejši zaradi razsvetljave (ob tem ne gre prezreti važnega tehničnega in tehnološkega sporočila sejma). Kot na drugih področjih, je tudi tu vedno večja odvisnost nerazvitega sveta od razvitih. Borba za konvertibilne valute je neizprosna, ponudba izdelkov presega povpraševanje, oboje pa spretno izkorišča razviti svet in kuje velike dobičke.

Vendar pa v tej borbi za tržišče nastopajo zanimivi momenti — na primer zapadno nemška steklarna — proizvajalec svetil Limburg. Tudi laikom je znano, da so plače v Nemčiji visoke, delo (v tem primeru še ročno) drago in izdelek zapadno nemškega proizvajalca torej ne bi mogel biti konkurenčen izdelkom slabo plačanih delavcev vzhodnih (beri nerazvitih) proizvajalcev. Limburg se ni zadovoljil s to ugotovitvijo, poiskal je rešitev za svoj obstoj: usmeril se je na področje svetil, ki je originalno (Limburgovo), racionaliziral je proizvodnjo do maksimuma, omejil se je od izdelkov (svetlobnih teles), ki jih lahko naredi vsak (nerazvit) proizvajalec. S takim konceptom je uspel, dokaz za to je tudi njegov velik in razkošen razstaveni prostor na Hannovru. Pa vendar je Limburg pred leti bil v našem (steklarniškem) nivoju, ali raje, nižje. Takrat je to bila samo steklarna.

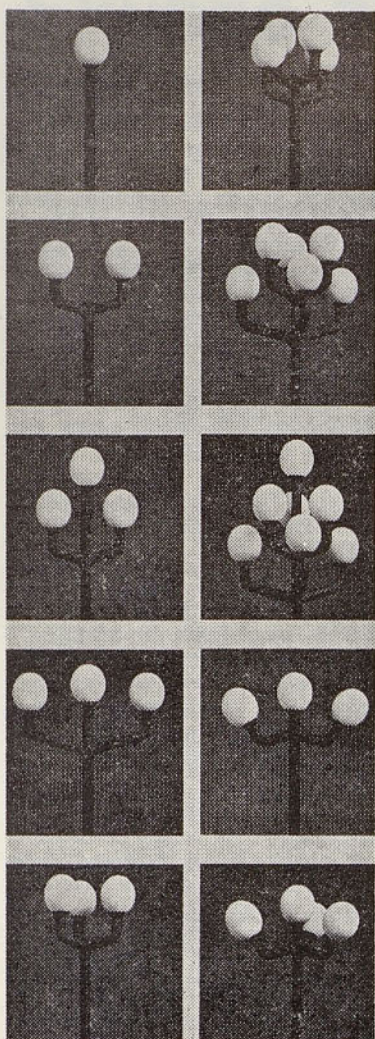
Znano je, da ne moremo šablonsko prenašati vzorcev uspešnih rešitev gospodarjenja niti v našem, jugoslovanskem prostoru, kaj šele iz zapadnega, kapitalističnega sveta v naše samoupravno, socialistično gospodarstvo. Pa vendar poskusimo razčleniti, ali so postavke uspešnosti na primer zapadno nemškega Limburga skregane z načeli našega samoupravnega gospodarjenja. Če odmislim, kdo kje odloča o stvareh (pri nas je to samoupravljanje), ostane malo, kar nebi bilo uporabno tudi pri nas (Steklarna-Sijaj). Osnovno vodilo je, da moramo doseči boljši ekonomski učinek našega poslovanja. Zato pa smo že slišali, da je potreben primeren program, ki ga v proizvodnji podkrepimo s kvalitetnejšim de-

Uporaba varčevalnih žarnic (na slikah primer žarnic in uporaba v klasičnih kroglih) je pri nas (v Jugoslaviji) še neznana. Zunaj je paleta svetil s temi žarnicami že zelo široka.

Shema sodelujočih v procesu opremljanja delovnih prostorov z razsvetljavo (od investitorja, arhitekta, medicine dela, okulista, klimatehnik, odgovornega za strop, inštalaterja itd. do izvajalca razsvetljave) — po strokovni reviji »Licht zum Leben«.

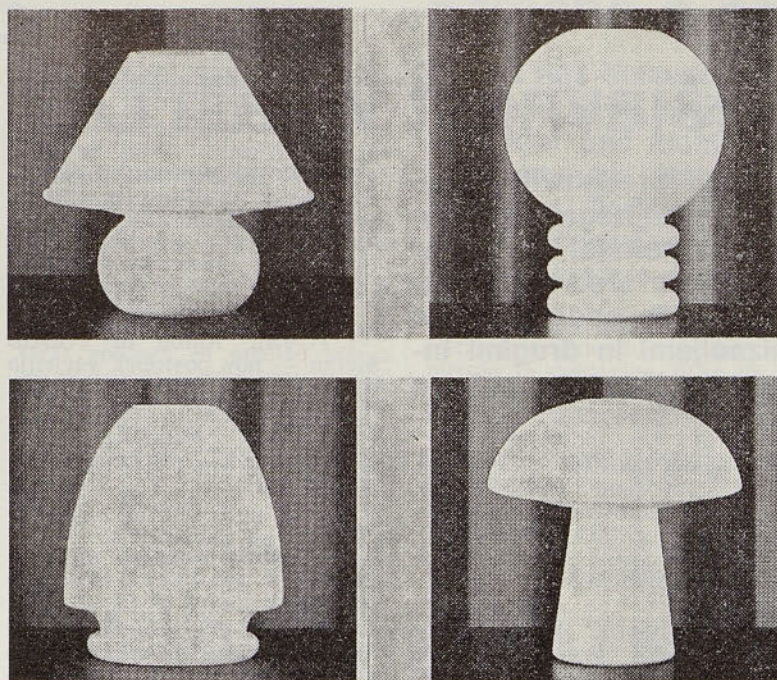
Razvoj kandelabra — primer načrtnega dela na področju izbire asortimana (firma STAF).

lom in večjo storilnostjo. Omejiti se je treba od tistega enostavnega programa, ki ga zmore vsakdo, delati kvalitetnejše, originalnejše in v okvirih optimalne storilnosti. Vsako drugo iskanje večjega dohodka (in osebnih dohodkov) je neutemeljeno in naivno.

Uvodoma je bilo že poudarjeno, da tokrat ne gre za golo analizo ali oceno določene manifestacije, nasprotno, z vso resnostjo je skupina odgovornih ljudi naše DO obravnavala poročila s sejma v Hannoveru. Zaključki tega sestanka zavezujejo vse člane kolektiva Steklarna-Sijaj in pred nas postavljajo nove naloge, s tem, da ne more biti dileme o njihovem izvajanju. Pot je samo ena in od nje ne moremo odstopiti, odstopijo lahko tisti, ki ji ne bodo hoteli ali ne bodo sposobni slediti. Zakaj gre:

A) Delovna skupina na nivoju DO (inž. Tušar, inž. Zagar, inž. Us, inž. Pergar, Urbajs, Rotar in Marcen) skrbi za izbiro in usmeritev novega asortimana oziroma za spremembe obstoječega asortimana. Z enega mesta se tako načrtuje program, proizvodnja in prodaja, to pa pomeni na primer prednost pred ostalimi proizvajalci razsvetljave v Jugoslaviji. Neposredna izhodišča za delo omenjene skupine so tiste programske usmeritve, ki objektivno predstavljajo doseganje boljših ekonomskih efektov doma in v tujini.

1. Na področju razsvetljave je to poseben asortiman, ki vklju-

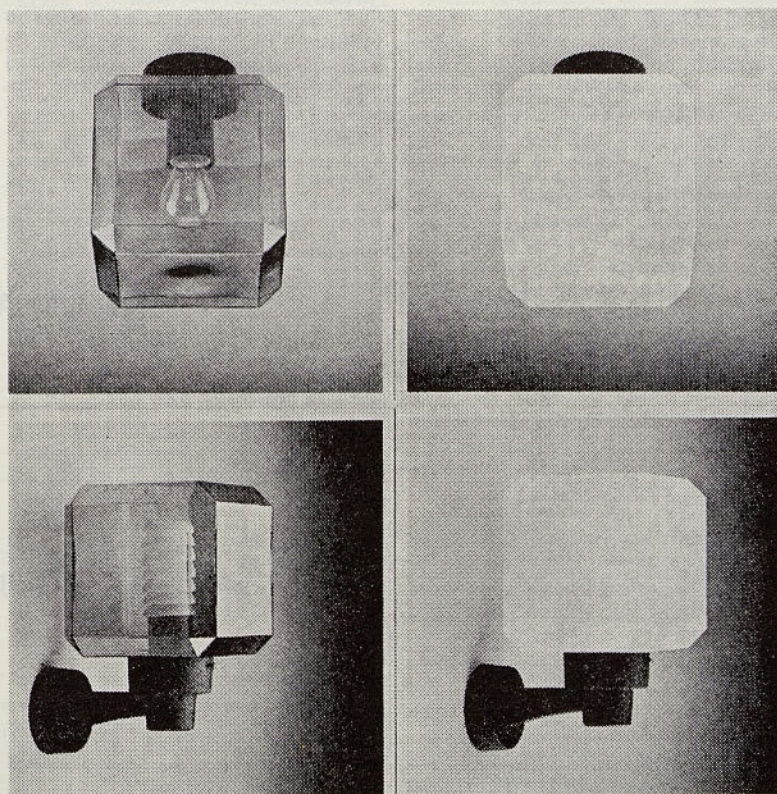
Primer skupine steklenih namiznih svetil — firma Limburg.

čuje povečevanje deleža stekla pri svetilih in ki ga v specifični situaciji lahko ponudimo, ostali jugoslovanski proizvajalci svetil pa so glede na dobavitelje stekla v težjem položaju. To pomeni tudi širjenje palete svetil, na eni strani vključevanje barvnega, barvnega — prevlečenega stekla in bogateje dekoriranega stekla, na drugi strani pa vnašanje novih programov, ki jih danes ne nudimo. Groba delitev programa svetil je na ožji, programsko in izvedbeno kvaliteten asortiman ter na masoven, strojno izdelan program.

2. Na področju ostalega programa moramo obdržati in povečevati trend razvoja izdelkov bivše TOZD 2. Tu so določene

usmeritve znane (ponovna proizvodnja kelihov, program izdelkov za rjavo steklo, program avtomatskih izdelkov v barvnem steklu itd.). Na tem področju so nam vodilo kvalitete in znanja najboljše firme na svetu, kot Bormioli, Durand & Cie.

B) Program je lahko še tako zanimiv za tržišče, pa vendar je teža na njegovi ceni in kvaliteti. To pomeni, da kar mora v našem primeru zagotoviti vodstvo oziroma strokovne službe na področju priprave in usmeritve asortimana, mora biti podprto tudi z ustrezno proizvodnostjo in kvaliteto. Novi programi bodo zahtevali nove tehnologije (tako v ročni kot v avtomatski in v ostalih proizvodnjah), zato

Programsko in oblikovno zaokrožen asortiman (z našimi stekli) — firma Zimmerman.

bo potrebno znanja poiskati tudi zunaj naše tovarne oziroma zunaj naših meja. Pogoj pa bo, da bodo tisti, ki jim bo omogočeno spoznavanje novih tehnoloških postopkov, tudi nosilci ustrezne proizvodnosti in kvalitete v naši tovarni. Ob tem je važno poudariti, da bomo morali biti pristojni na zunanjih tržiščih, sejnih, v tovarnah mnogo bolj, kot sedaj, če bomo hoteli slediti temu, kar se tam dogaja in je važno za naš razvoj in obstanek. Sredstva, ki jih danes trošimo za ta namen, so namreč realno zelo majhna, primerjalno z drugimi pa zanemarljiva.

V grobih obrisih so tako podane naloge DO Steklarna-Sijaj Hrastnik. Časopisu »Steklar« primerno, torej za širši krog ljudi. Veliko bolj strokovno in podrobno bomo o tej problematiki še govorili na sestankih samoupravnih organov in DPO naše DO. Eno pa drži: če omenjenih nalog ne bomo izvršili, je prihodnost naše DO nejasna, da ne rečemo negotova. To zadnje pa gotovo ni v interesu članov naše DO, pa tudi ne v interesu širše družbene skupnosti.

Alojz Marcen

Bo odslej drugače?

Na račun izhodov iz naše tovarne je bilo že izrečenih precej kritičnih pripomb. V 3. številki Steklarja je bil tudi napisan izziv »Kako dolgo še?« Odgovor na to, kako urediti izhode iz tovarne, so iskali tudi na seji strokovnega kolegija. Zadolžili so razvojni sektor, da izdela ustrezeni predlog ureditve izhodov iz tovarne.

Kakšen je torej ta predlog?

— da se nabavi še ena ura za žigosanje kartic;

— da se delno preuredi obstoječo vratarnico z dodatnimi ograjami, ki bi dovoljevale pomikanje mimo vratarja v vrstah, kar bi omogočalo vratarjem tudi občasno kontrolo;

— določiti bi bilo potrebno dodatnega delavca, ki bi ob koncu izhoda bil vratarju v pomoč pri žigosanju in bi istočasno opravljal tudi kontrolo nad obnašanjem posameznikov in križlice tudi prijavil na disciplinsko komisijo.

— odhode avtobusov je potrebno uskladiti in poskrbeti za varnost delavcev pred tovarno, ki je zaradi velikega števila avtobusov ogrožena.

Tak predlog bomo skušali realizirati do 2. 5. 1984.

Vsekakor po tem, ko bo realiziran ta predlog, izhodi ne bi smeli biti več problematični, seveda, če bomo ob tem eliminirali tudi skrajno neprimerno obnašanje posameznih delavcev pri odhajanju iz tovarne. Če bomo dosegli tudi spremenjen odnos do dela, torej da posamezniki ne bodo postajali pred izhodom pol ali uro pred koncem delovnega časa, če bo nekoliko več strpnosti in lepega obnašanja, potem tudi izhodi ne bodo več problematični.

Pa bo odslej res drugače?

KAJ SMO STORILI DOSLEJ?

Inovacijska dejavnost v naši DO

V prejšnji številki Steklarja smo predstavili dosežanje organiziranost in delo razvojnega sektorja, prikazali do sedaj že realizirane naloge, ki smo si jih v okviru razvoja zadali v tem srednjeročnem planu. Predstavili pa smo tudi naše sodelovanje z nekaterimi delovnimi organizacijami in drugimi institucijami, kot poskus za zmanjševanje našega uvoza.

Svoj delež na področju razvoja pa nam lahko nudi tudi inovacijska dejavnost, za katero lahko trdimo, da v naši DO še ni postala enakovredna sestavina samoupravnega načrtovanja in odločanja. Za danes smo pripravili pregled, kaj je bilo v preteklih letih na tem področju storjenega.

Od leta 1976 smo realizirali naslednje tehnične izboljšave:

V Steklarni:

1. VELEJ Jože (tehnična izboljšava) predelava ročne stiskalnice za stekleno maso na pnevmatski pogon v letu 1977, izplačilo nagrade v letu 1978.

2. POKRAJAC Đoko (tehnična izboljšava) izboljšava doziranja peska s predelno šobo pred vakuumskim prostorom na stroju za žigosanje v letu 1977, izplačilo nagrade v letu 1978.

3. US Aleksej, dipl. inž. (izum) steklena masa »onix«, v letu 1978, izplačilo nagrade v letu 1978.

4. SPACAPAN Roman (tehnična izboljšava) izboljšanje konstrukcije dvolončne rekuperatorske peči s sistemom regulacije temperature za vsaki lonc ločeno v letu 1978, izplačilo nagrade v letu 1979.

5. PREDOVNIK Ervin, inž., VELEJ Jože, VOVK Erih (tehnična izboljšava) naprava za toplu brizganje steklenih izdelkov v letu 1981, izplačilo nagrade v letu 1981.

6. VELEJ Jože (tehnična izboljšava) pnevmatsko odpiranje dvodelnih orodij (modelov) za ročno sukane steklene polizdelke, v letu 1981, izplačilo nagrade v letu 1981.

7. UDOVČ Mitja, JERSIN Ignac (tehnična izboljšava) premična zavesa za preprečevanje škropljenje vode pri rezanju polizdelkov na horizontalni diamantni žagi v letu 1981, izplačilo nagrade v letu 1982.

8. KAVŠEK Nikolaj, dipl. inž. (tehnična izboljšava) rezanje polizdelkov, pri čemer ostane izdelek in tehnični odpadki, katera se lahko z oblikovanjem ustrezno uporabi, v letu 1981, izplačilo nagrade ni bilo realizirano.

9. GRUM Jože, KALIŠNIK Konrad, VOVK Erih, MARCEN Alojz (tehnična izboljšava) izdelava steklenih izdelkov iz mehurčastega stekla, v letu 1982, izplačilo nagrade ni bilo realizirano, ponovna obravnava v letu 1984.

10. RANCINGER Robert, BRUNČEK Ivan (tehnična izboljšava) izdelava steklenih izdelkov iz opalina, v letu 1981, izplačilo nagrade ni bilo realizirano, ponovna obravnava v letu 1984.

11. JAVORŠEK Marjan — izdelava stroja vlagalca za vlaganje izdelkov v hladilno peč, v letu 1976.

12. KAPELARI Albert — izdelava stroja za odzemanje in obračanje stiskanih izdelkov, v letu 1956.

13. FRANGES Bojan — izdelava sklopke iz gumijastega platna na avtomatski stiskalnici, v letu 1978.

14. PREDOVNIK Ervin, ing. — izdelava posebne izvedbe obroča in njegovo hlajenje pri izdelavi pokrova za vlaganje za izvoz, v letu 1979.

15. KORITNIK Matija — izdelava pokrovov in aktiviranje stiskalnice na liniji kelihov oziroma izdelava sistema vlaganja pokrovov za vlaganje v hladilno peč, v letu 1979.

16. BRILEJ Karli — naprava za odzemanje nog kelihov, v letu 1979.

17. DRAGAR Karli, ing. — izdelava plastične šablone za žigosanje kozarcev, v letu 1979.

18. KORITNIK Matija — izdelava materiala za vložke na dodajalnih rokah na stroju Eldredu in stroju IW-16, v letu 1980.

19. ALAUF Ivo — izboljšava pogona valjev za brusilni trak pri stroju Guilhon, v letu 1980.

20. ULDRIJAN Tomo — izboljšava dvigala kelihov v glave pri stroju Guilhon, v letu 1980.

21. ALAUF Ivo — izdelava novega načina vpetja pri glavah na stroju Guilhon, v letu 1980.

22. SEBASU Branko — izboljšava na komandni plošči pri stroju Guilhon (lažje čiščenje in lažji dostop pri popravilih), v letu 1982.

23. VINTAR Vinko — poenostavil je pogoj feedra na stroju IS-1, v letu 1982.

24. VINTAR Vinko — pri stroju IS-7 več izboljšav (manjše možnosti za poškodbe cevi, orodja, izdelal je sistem hlajenja orodja).

25. LAVRIČ Albin, PEPELNJAK Branko — izdelala nov način vpenjanja nosilca nabijalne glave, trojnik, v letu 1983.

26. KOLANDER Jože, inž. — stroj za žigosanje KMT, v letu 1983. Obračun nagrade se bo izvršil po obratovalnem roku enega leta.

27. DEŽELAK Stane (tehnična izboljšava) izboljšava dekoracije kozarcev »Hollywood«, v letu 1983, izplačilo nagrade v letu 1983.

V Sijaju:

1. POVŠE Anton in VODEB Stefan — nov postopek varjenja rož za LK (kristalne lestence). Realizirano v letu 1982.

2. UČAKAR Milan in KLEMEN Branko — priprava za snemanje izolacije z električnih vodnikov. Realizirano v letu 1979.

3. UČAKAR Milan — priprava za rezanje navojev v armaturo plafonjere.

4. PAVLIČ Alojz in SALAMON Slavko — priprava za krivljenje pločevinastih travkov na željeno velikost okvirja.

5. ZAVRAŠEK Viktor — stroj za rezanje navojev v matice. Realizacija v letu 1981.

6. DRNOVSEK Franc — priprava, ki omogoča razrez rc pločevine v kolutih. Realizacija v letu 1983. Letni prihranek 17.500 din.

7. ZUPANČIČ Branko in PODMENIK Franc — priprava omogoča lažje in hitrejšo vpenjanje obdelovancev na skobelnem stroju. Letni prihranek 35.000 din.

8. UČAKAR Milan — priprava za struženje in brušenje krogel. Letni prihranek 37.500 din.

Priprava, ki omogoča obrezovanje nosilnih rozet. Letni prihranek 106.400 din.

9. ČESNOVAR Milan — Poenostavitev izdelave reflektorjev — RE 320. Letni prihranek 150.480 din.

Kljub sorazmerno velikemu številu nagrajenih inovatorjev — večina jih je prejela tudi občinska priznanja — pa vseeno lahko trdimo, da obstoječi pravilnik o inventivni dejavnosti ni v zadostni meri vzpodbujal te dejavnosti. Prav zato pričakujemo, da se bodo stvari na tem področju premaknile na bolje po sprejetju tovrstnega družbenega dogovora.

Pridružite se nam!

Nova organiziranost Steklarne in Sijaja nam narekuje, da se tudi v našem gasilskem društvu organiziramo drugače. O tem smo razpravljali na zadnji seji upravnega odbora ter sklenili, da je nujno potrebno v TOZD proizvodnja svetil organizirati gasilsko desetino, saj le tako organizirani bi lahko hitro in uspešno ukrepali v primeru, da bi prišlo do katastrofe.

V našem društvu želimo ustanoviti tudi žensko desetino, tako kot so to storili že v številnih gasilskih društvih, tovrstne desetine pa so se že marsikdaj izkazale kot zelo uspešne.

Sicer pa si želimo, da bi tudi samo gasilsko četo v Steklarni nekoliko pomnožili zato vabimo vse, ki so pripravljeni spopasti se z ognjem, ali pomagati ob elementarnih in drugih nesrečah, skratka, vse, ki imajo veselje do gasilstva, da se vključijo v naše vrste.

Če se boste torej odločili dati svoj humani prispevek ob klicu »na pomoč«, izpolnite prijavnico ter jo pošljite na naslov: Industrijsko gasilsko društvo Steklarna Hrastnik. Lahko pa jo oddate osebno tov. Rudiju Kirhmajerju (starejšemu).

PRIJAVNICA

Priimek in ime

rojen zaposlen v TOZD,

DSSS

želim postati član Industrijskega gasilskega društva Steklarne Hrastnik.

Dne

Podpis

Skupno zlo

O alkoholizmu premalo razmišljamo in še manj ukrepamo

Srečala sem ga v času, ko sem pripravljala oceno o stanju alkoholizma v naši delovni organizaciji. Bil je nenormalno suh, bolanega videza, ves zalučen in slaboten. Vsi, ki so čakali avtobus, so se ozirali za njim, večina ga je poznala, slišati je bilo: »Kaj naredi pijača...«. On danes stoji na enem bregu, mi na drugem, stoji na njegovem robu, mi pa smo tista krepka, zdrava družba, ki ga je pustila potisniti tja čez, ker smo pasivni, ker se slepimo z napačnimi predstavami o sebi. Ko je alkohol še dobro prenašal, da je bil veseljak, so rekli, da je za družbo dober in nihče ni hotel videti, da bi bilo kaj narobe. Tudi ko je prihajal med ljudi s tisto slabotno odločitvijo: »Ne pijem več. Sem se odločil, da ne bom več pil...«, ni imel miru. Ponujali so mu kozarček, saj mu en kozarček res ne bi mogel škoditi, so menili, ga zbadali, da se boji žene. Seveda jim je kmalu kaj rad ustregel in zvrnil še enega. Da bi si mislili, da se boji ga. Da bi si mislili, da se boji žene, to pa že ne. Danes je sam, vsi so ga na tej blodni poti zapustili — družina, »prijatelji«. Prišel je do zadnje postaje — in izstopil. Za to mejo nihče ne ve, vedeti, nihče ne prizna, da je tam. Ta naš znanec je sedaj bolan, izčrpan in prepozno je, da bi mu nudili roko v pomoč. Predaleč je, da bi jo sprejel. Veliko, preveč pa jih je še na njegovi poti in tej resnici se trdovratno izmikamo, češ, saj ni res, saj ta in ta še ni »kronik«, saj se mu ne pozna. Pa mora res vsakomur pisati na čelu, da ima težave z alkoholom? Naj bo ta napis z rdečo barvo? Če bi hoteli biti odkriti, bi morali priznati, da smo do problema alkoholizma sebični in neodkriti. Preveč je tistega: »Kaj me briga! Zakaj bi se mu jaz zamezil?« — namesto, da bi pogledali resnici v oči.

Le kaj pa bi lahko ob takem odnosu treznih pričakovali od tistih, ki jim vendarle moramo reči alkoholiki? Povsem normalno je, da so se argumentov na račun takšnega našega odnosa na moč oprijeli in jih še kako uspešno uveljavljajo. »Saj ne pijem več.« Saj že en mesec nisem poskusil alkohola, vidiš, da se držim. »Saj se bom sam odvadil piti« — in še bilijon prozornih laži, ki jim na moč radi verjamemo, nasedamo, alkoholik pa spet pridobi nekaj dragocenega časa, zatišja, da lahko nezadržno »uživa« (beri: pije) naprej. Kot družba, kot kolektiv, o teh problemih sploh ne razmišljamo. Na drugi strani pa smo polni besed, govoričenj in analiz po potrebnem varčevanju, odkrivanju notranjih rezerv, skratka — v besedah bi bili radi pametni in vsi zelo dosledni. Bistvo alkoholizma ni v pitju, temveč v spremenjenem vedenju: sebičnost, površnost, zamerjanje, stagnacija, nazadovanje in je polna odtujitev na vseh

področjih človekovega udejstvovanja.

Širša definicija alkoholizma se namreč glasi: Alkoholizem je družbena motnja, ki se v prizadetem posamezniku razodeva v spremenjenem vedenju, lahko pa tudi z raznimi telesnimi in duševnimi motnjami.

V oceni, ki smo jo pripravili za organizacijo sindikata in ki bo skupaj z ocenami drugih OZD podlaga za analizo stanja na področju alkoholizma v naši občini, smo zapisali, da lahko ocenjujemo, da je v naši delovni organizaciji ca. 115 delavcev, ki imajo probleme z alkoholom do te mere, da bi bili potrebni zdravljenja. Na drugi strani pa lahko ocenjujemo, da je bilo v zadnjih nekaj letih le 11 naših delavcev vključenih v zdravljenje, da pa je večina teh v določenem obdobju spet pričela uživati alkohol in se vrnila na stara pota.

V ilustracijo so nam lahko tudi podatki, ki jih niza dr. Janez Rugelj v svoji knjigi: Uspešna pot, 1983:

— V Jugoslaviji je približno 900.000 alkoholikov, v Sloveniji kakih 80.000. Večina so v najbolj produktivni dobi svojega življenja, stari od 30 do 50 let.

— Računamo, da alkoholik izgubi v življenju vsaj 10 delovnih let, kar pomeni, da na vsako generacijo izgubimo 800.000 delovnih let.

— Če alkoholik med letom izgubi samo dva delovna meseca zaradi bolezni in drugih izostankov z dela, gre v državi zaradi alkoholizma v izgubi na leto 1.800.000 delovnih mesecev, v Sloveniji pa 160.000.

— Na vsakega alkoholika trpijo vsaj trije družinski člani, kar pomeni, da je v Jugoslaviji prizadetih zaradi alkoholizma 4 milijone ljudi, v Sloveniji pa okoli 300.000.

— Ugotovljeno je, da je alkoholik odsoten z delovnega mesta 2,5 krat več kot nealkoholik. Čeprav ni na delovnem mestu vinjen, je vseeno zaradi »mačka« in drugih posledic alkoholizma veliko manj ustvarjalen kot nealkoholik. Povsem neproduktiven postane alkoholik takrat, ko ga zaradi zdravstvenih posledic alkoholizma invalidsko upokojijo. Odtlej ga preživljajo drugi.

Zaskrbljujoča je naša neosveščenost o teh problemih, pasivnost posameznih sredin, da bi se zavedale problema in dejansko ukrepale.

Vedno znova se slepimo s prazno resnico, »da je alkoholik priden delavec, kadar ne pije«. Pri tem pozabljamo, da alkoholik po večdnevem izostanku z dela pridno dela zato, da se na tak način odkupi za prejšnje in bodoče »grehe«, nikoli pa v celoti ne povrne dolga. Po podobnem mehanizmu tudi mnoge žene alkoholikov menijo, »da so njihovi možje dobri, kadar ne pijejo«.

Res pa je seveda tudi to, da velika »armada« alkoholikov in visok odstotek ljudi iz populacije »zmernih« pivcev nudi zavestne in podzavestne, odkrite ali prikrite odpore proti smiselno zastavljenemu protialkoholnemu boju.

Socialna delavka

Kritično o problemih

Če pri nas delavec zapusti delovno organizacijo, v kateri je delal vrsto let in se nato zaposli drugod, tam, kjer pač meni, da bo zanj ugodneje, tega še smatramo za nenormalno, kot je to primer na Japonskem. Toda, če k odhodu iz delovne organizacije istočasno teži več delavcev, je to dokaz določenih razmer v delovni organizaciji ali pa izven nje.

V letošnjem letu je TOZD proizvodnja steklenih izdelkov zapustilo 15 steklarjev. 10 se jih je na osnovi spremembe Zakona o invalidsko pokojninskem zavarovanju upokojilo, saj jim je bil v delovno dobo priznan tudi čas dela od 14. leta dalje, 5 pa je prekinilo delovno razmerje ter se zaposlilo drugod. Vse bolj pogosto pa je slišati grožnje, ki jih izrekajo posamezniki, da bodo šli delat tja, kjer bodo zaslužili več. O tem problemu oziroma vzrokih so govorili na seji predsedstva akcijske konference ZKS TOZD proizvodnja steklenih izdelkov, ki je bila 16. aprila, na njej pa so sodelovali tudi nekateri vodstveni delavci iz temeljne oziroma delovne organizacije.

Kot je bilo slišati, bi lahko bilo vzrokov za odhajanje steklarjev iz DO več, vendar pa je skozi celotno razpravo bilo čutili, da je glavni vzrok nezadovoljstva oziroma odhajanja iz TOZD, osebni dohodek, oziroma možnost pridobitve večjega osebnega dohodka drugod.

Nekaj kritičnih pripomb je bilo izrečenih tudi na račun nedodelanega sistema normiranja, samovoljnega spreminjanja načina stimulativnega nagrajevanja, izredno zaostrenih kriterijev kontrole, pa tudi delovnih pogojev, saj so se, kot so nekateri dokazovali, v nekaterih primerih celo poslabšali.

Ob stritvi vseh problemov pa so bili člani akcijske konference enotni, da le z izpostavljanjem problemov le-teh ne bomo rešili. Za njihovo rešitev je potrebna enotna akcija vseh članov kolektiva. V tem trenutku mnogo pričakujemo od novega samoupravnega sporazuma o delitvi OD. Toda, tudi za ta nov samoupravni akt, če bo izdelan še tako popolno, se vseeno samo po sebi zastavlja vprašanje njegovega izvajanja, zlasti ob dejstvu, da smo v bolniškem staležu prekoračili vse okvire, da se do materialov in sredstev s katerimi delamo, obnašamo tako, kot da so sama po sebi dana, če bomo do napak in malomarno-

sti pri delu — svojih lastnih in naših sodelavcev — še vedno ravnodušni ali pripravljeni za mižati, če bomo krivce za odgovornost iskali le izven lastnih vrst in še bi lahko naštevali.

Morali pa bomo opraviti tudi drugačne stvari. Pogosto slišimo očitke, da mladih kadrov predvsem steklarjev nimamo. Toda komu pravzaprav velja ta očitek? Tistim, ki morajo danes samoupravnim organom dokazovati, da je toliko in toliko sredstev potrebno nameniti za izobraževanje kadrov, ali očitke morebiti tistim, ki so v šestdesetem letu »modro« ugotovili, da dobivamo kadre iz steklarske šole premalo naučene za naše razmere ter v končni fazi tudi prekinili kontinuiteto izobraževanja.

Popravni izpit za tako odločitev bo nadvse zahteven in dolgo trajen. Koliko je naše delo družbeno priznано, smo in še bomo morali dokazovati. Kot panoga, pa si verjetno nikoli ne bomo pridobili položaja, ki ga glede na gospodarski razvoj imajo danes nekatere organizacije združenega dela oziroma njihovi delavci.

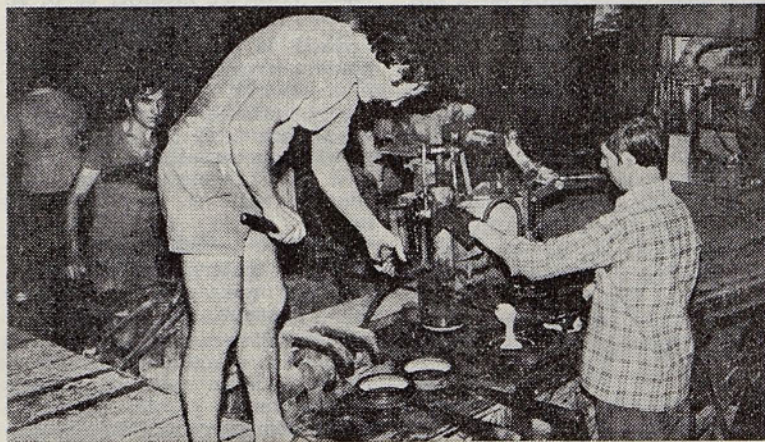
Mili Kobal

Za izobraževanje ob delu v osnovni proizvodnji — ročna in polavtomatska predelava steklene mase smo v drugi polovici leta 1983 pa do marca letošnjega leta namenili 666.130 (šeststideset starih milijonov) din.

Ta sredstva so bila namenjena za izobraževanje naslednjih kadrov:

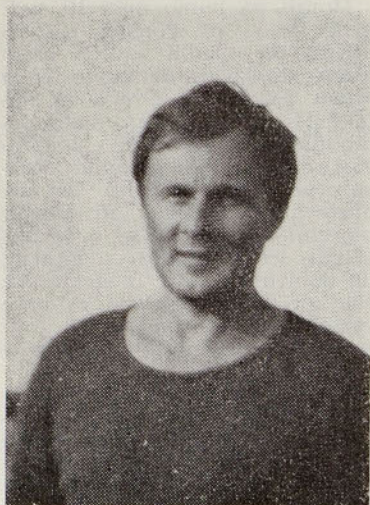
- 6 predstiskalcev,
- 1 izpihovalca,
- 2 nabiralcev in
- 7 krogljarjev.

V ta sredstva in izobraževanje niso vključeni učenci, ki se po skrajšanem programu izobražujejo v Steklarski šoli v Rogaški Slatini (glej Steklar 3/84).

Naši obrazi

Posamezen kolektiv je lahko dober in uspešen le, če je povezan, če v njem vsak član svojo vlogo pozna, sprejema in jo tudi uresničuje, če izpolni tisto, kar mu je naloženo, kar se z njim dogovoriš, ne da bi bilo to treba še nekajkrat preverjati. Če imaš takšne sodelavce, si lahko srečen. S te plati sem imela že poprej priložnost spoznati tudi svojega sogovornika. Takšne in podobne misli so se mi motale po glavi, ko smo se odločali, koga naslednjega predstaviti v Naših obrazih.

KARLI MEDVED

je pri izpolnjevanju svojih nalog zanesljiv, vesten, nobena stvar mu ni pretežka. Bila sem vesela, da je pristal tudi na tale pogovor.

Rodil se je 19. marca leta 1942 — med vojno, v nelepem, vihrovem letu. Ta čas ga je oropal vsega, predvsem pa otroštva. Pri treh letih je postal sirota — očeta je pogoltnila vojna vihra, mati je umrla po sestrinem rojstvu. Naslednja tri leta je preživel pri stari mami, potem je postala njegova prihodnost znova vprašljiva. Razmišljali so, da bi moral v zavod, ker ni imel nikogar svojih, pa so ga vzeli k sebi Kellnerjevi, s katerimi si je bil po materi v sorodu, in ga kljub skromnim lastnim razmeram in otrokom vzgajali in spravili h kruhu. Ko je umrl stric, se je začela njegova poklicna pot. Tesno jo je povezal s steklarno. Delo ga je že kot osnovnošolca privlačilo, da je poskusil pihati. Potem je 15-leten prišel vprašati za delo. Bil je sprejet in poslali so ga v Rogaško Slatino, v 3-letno šolo. Pripoveduje mi o šolskem urniku takrat. Dnevi so bili natrpani z obveznostmi, z delom. Vstajali so zelo zgodaj, ob 3. uri zjutraj, ker jih je ob pol 3. starih čakala enourna praksa v steklarni. Vsak dan so tudi 4 ure odnašali, zjutraj ali popoldne, kot je nanesla izmena. Vsako popoldne so imeli pouk, telovadbo pa v večernih urah, ponavadi od 9. do 10. ure zvečer, ko je bila telovadnica prosta. Kasneje je šola dobila svojo lastno peč in so potem v šoli delali v treh izmenah.

Pravzaprav sva se skozi cel pogovor nenehno vračala k steklarskemu poklicu. Ne jemlje ga

samo kot takratno rešitev, da si je začel služiti lasten kruh, v njem je vseskozi ostala tudi tista lepša, malone romantična plat. Oblikovati steklo je nekaj, v čemer se želiš preizkušati, dokazati, da zmoreš nekaj novega in ustvariti željeno obliko, da žarečo stekleno maso ujameš v čas in trenutek in iz nje nekaj narediš, nekaj krhko trajnega. Težko delo z leti pogoltno tudi lepoto, romantiko. Po današnjem zanimanju za steklarski poklic bi lahko sodil, da vsak, že mladi, razmišljajo samo v tej smeri, saj jih zelo malo stopa v te vrste. Karlija je steklarstvo privlačilo že kot mladega fanta, ves čas kasneje, celo še danes. Ko je to delo še opravljal, ni razmišljal o naporih, ki so zvezani z delom. Bil je mlad, zmogel je, z veseljem se je učil in kasneje tudi delal.

Leta 1959 se je vrnil v Hrastnik in se zaposlil v Steklarni. Že kmalu je postal vodja v delovni skupini — brigadir. Tistih časov se rad spominja; sožitja v skupini, medsebojne pomoči, če komu ni šlo, da je bilo nekatere izdelke užitek delati, druge manj. »Vsakemu se zgodi, da mu nek izdelek nikakor ne leži in ga ne dela rad«, pojasni; pa vse do užitka, če so v skupini še kakšnega mlajšega sodelavca naučili svojih veščin. Leta 1963 je odšel na služenje vojaškega roka. Tam je tudi padel, vendar udarcu ni pripisoval posebne pozornosti, kljub temu pa je ta dogodek bistveno vplival na celotno kasnejšo poklicno pot mladega steklarja. Leta 1964 se je vrnil domov in se spet zaposlil v Steklarni. V tem času je prišlo do reorganizacije brigad, nekaterih sprememb v asortimanu, tako da se ni mogel vrniti na brigadirsko delovno mesto. Pri svojem delu v vročini je občutil posledice poškodbe, ki jo je preživel. Invalidska komisija je podala mnenje, da ne bo smel več opravljati svojega dela. Tako je postal delovni invalid, premeščen je bil na drugo delo. Najprej je postal pregledalec na hladilni peči. Prejemal je razliko zaradi manjšega osebne dohodka. Potem je bil določen na mesto skladiščnika surovin. To je od leta 1965 tudi njegovo delo, kjer ga srečujemo tudi danes.

Tudi to delo je sprejel za svoje, opravlja ga, ne more pa mimo spominov, saj je imel steklarski poklic rad. Še zdaj se rad pomudi med steklarji in jih opazuje pri delu. »Ne bi mi bilo težko vrniti se mednje, če bi se lahko«, doda.

Karli je tudi pri uvajanju v povsem drugo delo — skladiščnika spoznal pomembnost pravih, tovariških odnosov, dragoceno čustvo, če ti je kdo pripravljen pomagati, ti nuditi pomoč in ti svetovati. Danes je »doma« tudi na tem delovnem mestu, svoje delo obvlada, vključil se je tudi v delo v ostalih v materialnem skladišču, nobene meje v delokrogih ne dela, poprime, kjer je treba.

»Skladišče surovin je občutno premajhno,« ugotavlja: »Današnje potrebe so daleč od kapacitet, za katere je bilo zgrajeno.« Če se temu pridruži še neodgo-

vornost in nespoštovanje navodil, nastanejo nepotrebne dodatne težave, s katerimi se je treba spoprijeti. Njegovo delo terja tudi dnevno sodelovanje z nabavno službo, vodenje kartoteke, poznavanje potreb in zalog, da lahko delo normalno teče.

Ima družino. Tudi njegova žena je zaposlena v naši delovni organizaciji, kot brusilka. V začetku sta živela pri njenih starših — dvanajst jih je bilo vseh skupaj v enem domu, tako da za mizo pri obedu niso mogli sestiti vsi skupaj. Potem sta dobila stanovanje — enosobno. Še vedno so v tistih 38 kvadratnih metrih — 4-članska družina. Pravzaprav Karli našteva le dejstva, brez dodatnih ugotovitev. O tistem ostalem razmišljam sama — kako tesno in premajhno je takšno stanovanje za njegovo družino, kaj vse bi lahko povedal o času, ko so kot mlada družina čakali na stanovanje. Vidi se tudi, da je na Kranjsko kot radi rečemo naselju Podkraj navezan, da se je prilagodil temu okolju, pognal v njem korenine, njegove navade so se vrasle vanj. Gre na dopust, po opravkih, sem in tja, pa je nadvse srečen in zadovoljen, ko se vrača v ta svoj dom.

Sinova odraščata: 19 in 14 let štejeta. Starejši kot štipendist naše DO končuje strojno-tehnično šolo v Krškem. Zapisal se je tudi namiznemu tenisu. Jaz ga srečujem tudi kot predsednika mladinske organizacije. Mlajši je pred poklicno odločitvijo. Morda postane cizeler. Redno obiskuje glasbeno šolo, zahaja tudi med brodarje.

Potem se pomudiva tudi pri tistem tretjem, čemur je Karli zapisal del svoje življenjske aktivnosti — ribištva.

Pravzaprav je bil Karli najprej kolesar. Do leta 1965. Danes še vedno rad tudi smuča. K naslednjemu, pomembnejšemu hobiju,

ki je kasneje te okvire tudi preprasel, je pripomoglo naključje. Bil je zraven, ko je ženin oče ulovil sulca in ga je pritegnilo. Leta 1967 je potem tudi sam postal član ribiške družine. Tisto, kar je za marsikoga le članstvo, je Karliju postalo več, napolnilo mu je sleherni dan in tej aktivnosti se je ves predal. Od leta 1968 se namreč aktivno ukvarja tudi z ribogojstvom. V pogovoru z njim sem ugotovila, da sem o ribištva do sedaj vse preveč enostransko ali premalo razmišljala in tako nisem dojela tiste skrbi za mlad zarod, za življenje v potokih. Koliko truda mora biti vložena, da vzredi mlade ribe. Kako zlahka pa z neodgovornim odnosom okrog sebe uničujemo naravo, onesnažujemo vode in se vse premalo zavedamo, da pljuvamo v lastno skledo, o vsem tem smo pravzaprav pripravljene bolj malo razmišljati. Potočne postrvi pri določeni velikosti spuščajo v gojitvene dele potokov: Brnica, Boben, Ribnik in Vidmarjev potok. Tudi potoki so danes vse sorte, za marsikoga je najenostavneje, da se znebi nečesa, če vrže v potok. Prejšnji mesec so ribiči opravili očiščevalno akcijo. Uspelo jim je očistiti kilometer in pol potoka in na tej, sicer skromni dolžini, se je nabralo za cele tri kamione odpadkov. Lani je prišlo do masovnega pogina rib — zaradi cementne usedline je poginilo več kot 1000 rib.

Dela in obveznosti mu ne manjka. Sprejema jih in jih izvršuje. Ne razglablja. Dela. Kar se dogovori, kar mu je naloženo, po svojih močeh opravi. Tudi če bi dela zmanjkalo, bi si ga poiskal znova in se ga lotil z veseljem in skrbnostjo, kot to počne pri vsem, s čemer se ukvarja sedaj.

Pogovarjala se je:
Jasna Rižner-Kosm

Podeljena priznanja

PRIZNANJA OF

Priznanje OF Slovenskega naroda je družbeno priznanje, ki ga podeljuje Občinska konferenca SZDL Hrastnik vsako leto za posebne dosežke na področju družbenopolitične in društvene dejavnosti. Namenjeno je posameznikom in organizacijam za njihovo delo in prispevek k dosežkom trajnejšega pomena pri razvoju socialistične samoupravne družbe zlasti pri

— uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh ravneh;

— za dosežke pri uveljavljanju, krepitvi in razvoju SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil;

— uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju in razvijanju temeljnih samoupravnih skupnosti.

Ob letošnjem dnevu OF Slovenskega naroda je bilo v občini Hrastnik podeljenih pet priznanj, prejeli pa so jih:

- Karli Dremel,
- Milorad Gruden,
- Stane Vodiškar,
- Franc Zdovc,
- Brodarsko društvo Hrastnik.

SREBRNI ZNAK SINDIKATA

Srebrni znak sindikata, ki ga posameznikom in sindikalnim organizacijam podeljuje Zveza sindikatov Slovenije so v občini Hrastnik prejeli:

- Celestina Babič,
- Janez Juršak,
- Slavko Peklar,
- Momir Savič,

in sicer za požrtvovalno delo v sindikalni organizaciji ter pomembnem prispevek v njenem uveljavljanju in razvoju.

Srebrni znak je prejela tudi Osnovna organizacija sindikata TOZD proizvodnja svetil DO Steklarna-Sijaj Hrastnik, in sicer za večletno vzorno in učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov članstva ter prizadevanjih za čimboljše gospodarjenje.

Prihodi na delo in z dela

Da imamo dokaj dobro urejene prevoze na delo in z dela, potrjujejo podatki v tabeli, čeprav nekateri trdijo obratno. Morda k tabeli še pojasnilo:

- pod »neurejeno« so zajeti tisti delavci, ki prihajajo na delo s Krnic, Šavne peči, pa tudi od drugod, vendar je glede na majhno število nemogoče organizirati prevoze;
- pod »delno urejeno« je mišljena kombinacija prevoza (vlak, avtobus) s pešhojo;
- pod »lokalno« pa so zajeti vsi tisti delavci, ki so doma v neposredni bližini delovne organizacije oziroma temeljne organizacije združenega dela.

PREGLED UREJENOSTI PREVOZA NA DELO IN Z DELA V DO STEKLARNA-SIJAJ

TOZD-DSSS	PREVOZ NA DELO IN Z DELA									
	Urejeno		Neurejeno		Delno urejeno		Lokalno		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%	število	%	število	%
TOZD proizvodnja steklenih izdelkov	624	55,1	43	3,8	46	4,0	713	62,9	420	37,1
TOZD proizvodnja svetil	91	32,3			15	5,3	106	37,6	176	62,4
TOZD orodjarna	68	63,5	5	4,6	2	1,9	75	70,0	32	30,0
TOZD energetika, vzdrževanje in transport	110	59,1	8	4,3	15	8,0	133	71,5	53	28,5
DSSS Delovna skupnost skupnih služb	238	64,5	8	2,2	17	4,6	263	71,3	106	28,7
DO STEKLARNA-SIJAJ	1.131	54,5	64	3,0	95	4,6	1.290	62,1	787	37,9

Mesec kurirčkove pošte v občini Hrastnik

Odbor za pripravo kurirčkove pošte pri Občinski zvezi društev prijateljev mladine Hrastnik je pripravil pester program aktivnosti, v izvajanje katerega naj bi se vključili tako predšolski otroci kot pionirji in mladinci, pa tudi ostali občani. Cilj teh aktivnosti je, da pionirji spoznajo pomen zgodovinskih dogodkov iz narodnoosvobodilne borbe za našo svobodo, neodvisnost, za revolucionarno družbeno preobrazbo, za bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije. Obenem pa morajo ti dosežki predstavljati vzpodbudo pionirjem in mladincem za ustvarjalen osebni prispevek k nadaljnji graditvi vsega, kar smo dosegli v času NOB in v povojnem socialističnem razvoju.

Pionirski oddelčni kolektivi so se že seznanili s programom in cilji akcije in v tem času spremljajo pot kurirčkove pošte in Titove štafete tako, da jo vrisujejo v zemljevid. Urejajo stene, vitrine, razglasne deske, sodelujejo pa tudi v nagradnem natečaju Občinske zveze DPM, ki je razpisala tekmovanje za najboljše literarno in likovno delo. Teme so prilagojene pomembnim obletnicam, ki jih praznujemo letos, s poudarkom na dogajanju v domačem kraju: 50-letnica delavskih stavk, 40-letnica odhoda rudarske godbe v partizane, 40-letnica vpada v jamo Ojstro, 40-letnica ustanovitvi VDV brigade, 60-letnica spopada z Orjuno, zgodovinski pohod 14. divizije na Stajersko in prvo zasedanje SNOS v Črnomlju.

V tem času potekajo v okviru šole številna tekmovanja, ki razvijajo tradicije NOB oziroma razvijajo sposobnosti in spretnosti za sodelovanje mladih v SLO in DS, kot na primer: pomladanski kros, tekmovanje v streljanju, v nogometu, v plavanju, v šahu, v veščinah SLO in DS, v namiznem tenisu, tekmovanje pionirjev prometnikov, množično kolesarjenje, tek po ulicah Hrastnika.

Pionirji in mladinci bodo sodelovali v planinskih pohodih in pohodih po poteh spominov NOB v občini, organizirali zbiralne akcije, sodelovali v akcijah tabornikov, gasilcev in podobno.

28. 5. bodo pionirji Pionirskega odreda Borisa Pusta z Dola prevzeli kurirčkovo torbico od pionirjev Laškega, nato pa jo bodo skupine pionirjev — kurirjev ponesele po nekdanjih kurirskih poteh, mimo spomenikov NOB in mimo zased po krajevnih skupnostih. Pionirji Pionirskega odreda heroja Rajka jo bodo prevzeli 30. 5. in jo dva dni kasneje izročili trboveljskim pionirjem. Pohodne enote pionirjev kurirjev bodo spremljali

borci, ki bodo pionirjem pripovedovali o partizanskih kurirjih, pionirjih, ki so z zaupanjem sporočilom pogumno hoteli mimo zased, da so prenesli sporočilo v prave roke.

Pot pionirjev kurirjev, ki vsako leto poteka po petih progah TV-Dolenjska, Koroška, Štajerska, Primorska in Gorenjska, se končuje na zboru pionirjev Jugoslavije, ki bo letos 2. junija v Trbovljah. Poleg ostalih pionirjev se bodo zboru pionirjev udeležili tudi naši pobratimi iz Raške.

Koordinacijski odbor za pripravo kurirčkove pošte pri Občinski zvezi DPM

DELOVNE OBVEZNOSTI SO KRŠILI ...

Disciplinska komisija je na seji, dne 15. 3. 1984 obravnavala 15 kršiteljev delovnih obveznosti in izrekla 14 disciplinskih ukrepov, katerih sklepi so že postali pravnomočni.

TOZD proizvodnja steklenih izdelkov

BERIČ BAŠIČ je odklonil delo, ki mu ga je odredil izmenovodja, zato mu je komisija izrekla javni opomin.

DRAGAN MIKANOVIC je neopravičeno izostal z dela in fizično obračunal s sodelavko. Komisija mu je izrekla prenehanje delovnega razmerja, pogojno za 12 mesecev in plačilo pavšalne odškodnine.

VINKO SALOBIR je bil na delovnem mestu v vinjenem stanju in malomarno opravljal dela in naloge. Disciplinska komisija mu je izrekla javni opomin.

MARINKO GAVRANOVIČ je dvakrat neopravičeno izostal z dela, zato mu je disciplinska komisija izrekla javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine.

SENAID MUSTAJBAŠIČ je odklonil delo, ki mu ga je odredil izmenovodja. Disciplinska komisija mu je izrekla javni opomin.

DRAGUTIN SEKULIČ je bil na delovnem mestu v vinjenem stanju in delovnega mesta ni hotel zapustiti ter je grozil izmenovodji, zato mu je disciplinska komisija izrekla prenehanje delovnega razmerja, pogojno za 12 mesecev.

FATIMI FAZLIČ je bilo pri hišni preiskavi najdeno večje količine steklenih izdelkov DO Steklarne-Sijaj Hrastnik, zato ji je komisija izrekla prenehanje delovnega razmerja, pogojno za 12 mesecev.

TOZD proizvodnja svetil

JANKO PODKORITNIK je dvakrat neopravičeno izostal z dela. Disciplinska komisija mu je izrekla javni opomin plačilo pavšalne odškodnine.

(Nadaljevanje na 18. strani)

Kje in kako bomo letovali

Zelo hitro se približuje čas letnega oddiha, zato si vsakdo prizadeva najti najboljšo rešitev za zadovoljitev svojih želja. Da bi letovanje članov kolektiva in njihovih svojcev potekalo čim bolj načrtno in v skladu z možnostmi, si vrsto let prizadevamo najti čim cenejše rešitve z namenom, da imajo možnost letovanja tudi delavci z nižjimi OD, po drugi strani pa, da bi omogočili oziroma da zadovoljijo rešitev zahtev, ki iz leta v leto naraščajo.

Letos bomo lahko letovali v:

1. Portorožu, kjer je 61 ležišč,
2. Novigradu, kjer je 22 ležišč,
3. Bohinju, ki razpolaga z 20 ležišči,
4. Počitniških prikolicah, v katerih je skupno 36 ležišč.

Letos so počitniške prikolice postavljene v Vrsarju — turistično naselje Fontana, in sicer štiri. Pet prikolic pa je v Umagu — turistični kamp Stella Maris.

Oba kampa imata urejene plaže, rekreacijske objekte, samopostrežno trgovino, restavracijo in drugo, ki sodi k dobremu počutju. Za tiste, ki si želijo glasbe in plesa, je tudi poskrbljeno, saj je v obeh kampih urejeno zabavišče s plesom.

Upamo, da bo večina letovalcev zadovoljna in da se bodo s počitnic vračali z dobrimi vtisi. Pričakujemo pa tudi kakšno pripombo, saj brez teh ne gre. Dobronamerne predloge in kritike bomo sprejeli kot vodilo pri nadaljnjem delu na tem področju.

Komisija, ki je letos obravnavala prijave za letovanje, je do roka prejela 260 prijavnice. Ugodno rešenih je bilo 220 ali 84,62 procentov, kar lahko ocenimo ugodno, saj so bile v glavnem razdeljene kapacitete v juliju in avgustu. Pričakujemo pa popolnitev tudi v začetku sezone (8.6.) ter ob koncu, kar bo vplivalo na še ugodnejši rezultat.

Seveda pa z navedenim ne smemo biti zadovoljni in si moramo prizadevati za večjo zadovoljitev želja na eni strani, na drugi pa za cenenost letovanja. To je še kako pomembno, saj vemo, da marsikomu OD že skoraj ne zadoščajo za osnovne življenjske potrebe in si zato ne more privoščiti potrebnega letovanja.

Druga naloga, ki nas čaka v naslednji sezoni je združitev počitniških kapacitet na nivoju delovne organizacije in temeljita analiza stanja ter možnost večanja kapacitet. Razmišljati pa bo treba tudi o morebitni spremembi načina letovanja in združevanju sredstev v te namene.

Torej, pred nami so še neobdelane naloge, ki bodo od nas vseh zahtevale več poglobljanja in iskanja boljših rešitev.

Splošna služba

Novo v knjižnici Hrastnik

1. Andrej Novak:

PAPEŽ WOJTYŁA

Danes triinšestdesetletni papež Janez Pavel II. je od izvolitve na najvišji položaj v katoliški cerkveni hierarhiji pred dobrimi petimi leti storil že toliko presenetljivih in odločnih korakov, da se je uvrstil med tiste najvplivnejše osebnosti, ki jih danes pozna domala ves svet. Sicer je Karol Jozef Wojtyła že kot škof in pozneje kardinal na Poljskem s svojimi stališči in izjavami zbujal pozornost, vendar je kot papež v marsičem bistveno drugačen od svojih italijanskih predhodnikov, pritegnil še veliko več zanimanja svetovne javnosti, časnikarjev in biografov. Med slednje se je zdaj uvrstil tudi Andrej Novak, ki je imel kot dolgolentni dopisnik Dela v Rimu dovolj priložnosti, da se je približe seznanil s papeževim delom in dogajanjem v Vatikanu.

V uvodnem poglavju je Novak orisal nekaj nujnih zgodovinskih dejstev, predvsem v zvezi z neposrednimi predhodniki današnjega papeža, vendar je tudi pozneje večkrat posegal v preteklost, čemur se pri opisovanju zapletene strukture katoliške cerkve, njenega razvoja in današnjih razmer seveda ni mogel izogniti. Karola Wojtyła je začel spremljati iz otroških skoz dijaška in študentska leta, ki jih je poznejši papež preživljal v najtežjem obdobju nemške okupacije med drugo svetovno vojno. Prvo leto po osvoboditvi je Wojtyła kot najboljši med vrstniki prvi doštudiral in bil posvečen v duhovnika, nato pa je dve leti nadaljeval šolanje v Italiji in Belgiji ter spoznal tudi Francijo in Nizozemsko. To so bila njegova prva potovanja, po katerih je pozneje zaslovel po vsem svetu. Povsod se je kot nekdanji igralec izkazal kot imeniten govornik, marljivo se je učil tujih jezikov in na vsakem koraku vzpostavljal stike z ljudmi, ki jih je srečeval, kar mu je prišlo pozneje še kako prav. Intenzivno se je ukvarjal s teologijo in filozofijo ter obenem vse do izvolitve za papeža, kolikor je le utegnil, tudi s športom. Ko je bil leta 1978 posvečen v papeža Pavla II., je Karol Wojtyła že s svojo osebnostjo prinesel na ta položaj veliko novega: kot Poljak je bil prvi Slovan, ki je sedel na papeški prestol; prišel je iz države, kjer je katoliška cerkev, kljub komunistični oblasti, globlje zakoreninjena kot kjerkoli drugod po svetu, pa tudi kot človek se je izkazal za dovolj odločnega in prodornega, da je z njegovim prihodom v Vatikan zavel v marsičem drug veter.

Zelo zanimiva knjiga z obilico podatkov, analiz in primerjav vsebuje tudi 31 črno-belih in 10 barvnih ilustracij.

2. Hans Hellmut Kirst:

NOČ GENERALOV

NOČI DOLGIH NOŽEV

ZADNJO KARTO IZIGRA SMRT

Komplet treh romanov sta založbi Obzorja iz Maribora in Lipa iz Kopra ponatisnili v že-

lji, da bi ustregli bralcem, ki so prve izdaje teh romanov naravnost razgrabili.

Zakaj? Kje tičijo vzroki za tak uspeh? Brez dvoma v avtorju in pa seveda snovi.

Avtor, Hans Hellmut Kirst, rojen leta 1914 v Prusiji, je zaslovel še zlasti s trilogijo 08-15, ki jo poznajo povsod po svetu. Tako se je Kirst povzpел med najpomembnejše nemške povojne pisce in njegova dela so doslej izšla v kar 16 jezikih. Poleg nemških bralcev je osvojil tudi Američane.

Prvi roman »Zadnje karto izigra smrt« govori o slovitih vohunu v 2. svetovni vojni, o dr. Richardu Sorgeju. Ta »največji vohun vseh časov« pa je bil predmet zanimanja številnih drugih pisateljev in reporterjev, vendar so tega človeka vsi po vrsti obravnavali bolj iz zunanjšega aspekta. Kirst se je lotil človeške podobe tega junaka in ga zlasti priteguje vzrok, zakaj se je dr. Sorge podal na vohunsko pota. V daljnem Tokiu je junak na eni strani neizmerno ljubil Nemčijo, ki bi morala biti glede na njegov rod tudi njegova domovina, po drugi strani je pa oktroiral zoper njeno nacistično ideologijo. Zato je pisatelj osvetlil svojega junaka kot silnega človeka, duševno in telesno močnega, človeka, ki je vso energijo sprostil v delovanju proti nemškemu nacizmu. Pri tem pa prihaja tudi do zaključka, da bi Nemčija, če ne bi odbila takih ljudi, kot je bil dr. Sorge in drugi, krenila gotovo po drugi poti in njena zgodovina bi bila dandanes drugačna.

Dr. Sorge torej ni bil običajen vohun, marveč velik individualist, saj ni bil vključen v nobeno vohunsko organizacijo, pa kljub temu je osebnost posegel v dogajanje v drugi svetovni vojni in tako postal prava legenda.

Kirst svojega junaka ne opisuje romantično, ampak stvarno, dokumentarno.

Drugi roman »Noč generalov« je pisan na temo vojne in vojakov. Osrednje osebnosti tega romana so visoki častniki nemškega Wehrmachta, tisti oficirji, ki so si po nürnberškem sodnem procesu na vse kriplje si prizadevali, da bi pokazali svojo vojno zločinsko dejavnost »kot ukaz od zgoraj«, ki ga je bilo treba izvršiti.

Prizorišče dogajanja je Varšava 1942, Pariz 1944 in Berlin, precej po drugi svetovni vojni. V Varšavi poteka »očiščevalna akcija« proti poljskim rodoljubom in Židom, v Parizu pa se invazijske armade že valijo proti francoskemu glavnemu mestu in v Nemčiji pride do atentata na Hitlerja. Epilog pa ti dogodka najdejo v povojnem Berlinu, ko pride do krvavega obračuna.

Tako je Noč generalov ne samo vojni roman, ampak celovita drama oziroma napeta kriminalna zgodba, kjer zremo, kdo so zločinci, že veliko pred koncem zgodbe.

Generalska trojica von Seydlitz-Gabler, Kahlenberger in Tanz doživlja strahotno preobrazbo v vojnem času, saj je prvi kompromisarsko vdan, drugi trezen in preračunljiv in nadvse

okruten. Kot protiutež tem »posluštim« deluje zgodba o Hartmannu in Ulriki, o policijskem inšpektorju in majorju Grauu.

Pisatelj tudi v tem delu gradi svojo pripoved izredno pretehtano ter kaže svoj ironični odnos do napihnjenosti generalitete Wehrmachta in do zločinov, ki jih je storila. Zato tudi obsoja v povojnem času igrano nedolžnost ter razkriva pred bralci pravo podobo nemškega nacizma in njegovih pomagačev.

»Noči dolgih nožev« je roman, ki ga je pisatelj Kirst napisal v novejšem času, obravnava pa prav tako kot prejšnja dva vojni tematiko. Avtor pripoveduje o tem, kako so leta 1933 poslali v tabor za vojaško vzgojo tesnega Hitlerjevega zaupnika Wesla z določeno nalogo, naj bi tam izbral šestero najspodobnejših ter najbolj zaupnih esesovskih mladeničev ter jih izuril za »posebne naloge«. Ta skupina pa deluje v popolni tajnosti, saj vedo zanjo samo Hitler, Himmler in Heydrich. Skupina »Wesel«

namreč mora Hitlerju priseči nemajno zvestobo, saj je izbrana za dejanja, kjer ne smejo biti ovira etični zakoni ali osebni nazori.

Elitna šesterica se tako šola v krutosti po posebnem programu in nato začne opravljati najbolj umazane in podle »zadolžitve« t. j. likvidiranje nasprotnikov, politični umori, priprave na »dokončno rešitev židovskega vprašanja«, organiziranje koncentracijskih taborišč, uboji popolnoma nedolžnih ljudi itd. Plačilo za ta gnusna dejanja dobiva šesterica v denarju, naloženem v tujih bankah, razuzdanem življenju ter velikem razkošju. Kirst je v tem romanu upodobil tisto plast Nemcev, ki so se v drugi svetovni vojni imeli za nadljudi, po drugi strani pa je razgalil miselnost tistih ljudi, ki da so »zgolj izpolnjevali ukaze nadrejenih«, zdaj pa si perejo roke, češ, da so nedolžni, saj so zgolj opravljali svojo dolžnost.

Roman je vseskozi napet in privlačen, kot znajo biti vsi Kirstovi literarni teksti.

Dnevi ljubiteljske ustvarjalnosti '84

Akcija »Dnevi ljubiteljske ustvarjalnosti '84« je za nami. V organizaciji ZKO in komisije za kulturo pri O KZSMS Hrastnik je potekala več kot mesec dni — od 7. februarja do 10. marca, tako sta bili vanjo vključeni tudi praznovanji slovenskega kulturnega praznika in mednarodnega dneva žensk: obe prireditvi so izvedle ljubiteljske kulturne skupine Hrastnik.

V tem mesecu dni se nam je samo v dvoranah kulturnih domov predstavilo približno 670 ustvarjalcev, članov različnih kulturnih skupin, te prireditve si je ogledalo več kot dva tisoč obiskovalcev. Tistih, ki so si ogledali programe v svojih delovnih organizacijah, različne razstave in se udeležili »odprtih vrat...« pa nismo posebej šteli, zelo verjetno pa bi bila številka blizu tri tisoč.

O naši akciji smo javnost obveščali na različne načine: s plakati za vsako prireditev posebej, z osebnimi vabilji, z urniki, ki smo jih posredovali kulturnim animatorjem v delovnih organizacijah in so ga ti vsak dan sproti prebirali prek internih ozvočenj. O prireditvah smo sporočali tudi prek radia Trbovlje, o akciji pa smo spregovorili tudi v Zasavskem obzorju na televiziji in v največjem slovenskem dnevniku Delo.

Od dvajsetih planiranih prireditev sta odpadli samo dve — zaradi tehničnih težav in bolezni v skupini, pa še to bomo nadomestili že v marcu. Vse ostale prireditve so bile izvedene po programu in so bile obiskane najmanj 80-odstotno.

Nastope smo pripravljali tako, da so se na eni sami prireditvi predstavile različne kulturne skupine s svojim najboljšim programom, skupine so gostovale v različnih kulturnih domovih in krajevnih skupnostih. Ob slovenskem kulturnem prazniku smo pripravili posebne

krajše programe, ki so jih skupine izvajale v vseh delovnih organizacijah v naši občini in celo med kupci v naši največji trgovini.

Foto razstavo smo pripravili v jedilnici naše največje delovne organizacije Steklarne-Sijaj, kjer je zaposlenih več kot 1500 delavcev. Folkloristi pa so nastopili med učenci v našem novem dijaškem domu. Na eni od prireditev smo gostili ljubiteljsko skupino iz Trbovelj, tako smo predstavili del kulturne ustvarjalnosti naših sosedov in okrepili vezi med našimi in trboveljskimi ljubitelji petja. Na začetku vsakega nastopa smo obiskovalce pozdravili in povedali nekaj besed o naši kulturni akciji, nastopajočim pa smo podelili posebna priznanja.

Že letos se nam je predstavilo izredno veliko tistih, ki se ljubiteljsko ukvarjajo s kulturo — od najmlajših iz vrtec do najstarejših v MPZ Društva upokojencev. Pripravili smo najrazličnejše programe in prikazali skoraj vsjo kulturno ustvarjalnost, s katero se trenutno v Hrastniku ukvarjamo. Pa vendar — naslednje leto bomo animirali prosvetna društva v obrobni krajevni skupnostih in jih povabili, naj prikažejo svojo dejavnost v osrednji kulturni ustanovi, v Delavskem domu. Večkrat bomo gostovali v krajevnih skupnostih in do naslednjega leta bomo poskusili razstaviti še kakšno obliko kulturnega izobraževanja.

Ugotovili smo, da je februar zelo primeren za takšne akcije, da smo uporabili uspešne oblike obveščanja in da je ljudem takšna oblika kulturne akcije všeč in so z njo zadovoljni. Naslednje leto bomo Dneve ljubiteljske ustvarjalnosti (ki letos prvič potekajo pod tem imenom) organizirali že sedmič in upamo, da bomo uspešni.

ZKO Hrastnik
Sonja Juvan

Čeprav malo pozno...

Res, malo pozno sem se spomnil, da bi se zahvalil IOK, ki je na seji 10. 1. 1984 tudi mene predlagal, da sprejemam lepo knjižno nagrado kot priznanje za nekaj letno sodelovanje v dopisovanju v Steklarja. Pravijo, da ni nikoli prepozno in zato se sedaj za priznanje najlepše zahvaljujem. Moram priznati, da sem bil prijetno presenečen, ker se priznanja nisem nadejal. Zato pa čutim to, kot neko obvezo za naprej, čeprav upam, da bo sedaj, ko se je kolektiv povečal, tudi več prispevkov za Steklarja tudi s strani ostalih članov kolektiva. Malo se pravzaprav že pozna, ker po novem letu je Steklar pester in zanimiv in kar primanjkuje prostora za vse. Še moje pisanje s počitnic, ki sem ga napisal že prejšnje leto ne najde prostora za nadaljevanje, kar se mi zdi kar prav, ker več bo raznovrstnih prispevkov, raje ga bomo vzeli v roke in prebirali.

No, da se povrnem v malo dvorano Delavskega doma Hrastnik, kjer je ob jubileju — 25 let izhajanja Steklarja IOK organiziral okroglo mizo na temo »Tovarniško glasilo — tribuna delavcev«. Razvila se je debata in vsi, tudi gostje od drugod, so pohvalili dosedanje urednike in ustvarjalce, ker je Steklar izhajal redno ter pohvalili tudi vsebino. Izrečeno je bilo tudi nekaj novih predlogov. Med njimi mi je najbolj padel v ušesa predlog, ki ga je dal predsednik Skupščine občine tov. Franjo Krsnik in sicer, da bi uvedli rubriko »Vi sprašujete — mi odgovarjamo«. Potem je nadaljeval: »Veliko vas je, ki delate v treh ali štirih izmenah in večkrat ni časa za tekanje po občini za pravni ali kakšen drug nasvet. Tako pa bi lahko v Steklarju postavili vprašanje in dobili nanj tudi odgovor.

Sam sem predlagal, da bi uvedli rubriko, ki jo imajo že v radiu »Kje pa vas čevelj žuli?« in mislim, da bi imeli kar precej problemov za rešiti.

Ko sem dobil v roke letošnjo tretjo številko Steklarja sem takoj opazil članek za to rubriko, »Kako dolgo še?« Večkrat sem že sam mislil napisati to, kar je napisala Vera Gračner. Kar se dela na odhodu z dela pri vrtarju, posebno ob dveh, ni človeško. Ali smo ljudje res takšne živali? Kar bojim se, če bo prišlo do nesreče in bo kdo pomendan, ali pa, da bodo razbite šipe na vratarnici. To bi se dalo drugače urediti in kakor mi je prišepnil šef, bi bilo to že davno urejeno, če bi hodili iz službe na tem izhodu naši vodilni. Vrsta ne pride v poštev, ker prideš z dela ali kopalnice ves prepoten in ne bi bilo preveč zdravo stati v dolgi vrsti na hodniku kjer vedno vleče. Imam pa drug predlog. Vsi proizvodni delavci (pa tudi drugi, ker pozneje težko prerinejo skozi »dren«) pridemo s prvim avtobusom. Steklarji pričnejo takoj s pripravo orodja, gretjem modelov in tudi z delom že pred določeno uro. Na avtomatih se menjamo še najkasneje 5 minut čez pol šesto itd., prenehamo pa ravno ta-

ko. Zakaj bi se zato ne uvedel nekak drseči delovni čas. Mogoče tako, da bi se začel izhod 15 minut pred uro, postajanje v veži pred vratarnico, pol ure prej pa naj bi se odpravilo. Prednost naj bi imel TOZD 1, kjer delajo proizvodni delavci po normi. Za te, ki bi lahko odšli malo prej, bi lahko avtobus odpeljal 5 minut do dveh, za ostale, ki ne morejo ta čas zapustiti dela, pa tako kot doslej, ker na avtomatih morajo počakati izmeno in včasih še tako komaj prideš pravočasno na avtobus. To naj bi se uvedlo vsaj za prvo izmeno, ko je največ ljudi zaposlenih, pa bi bil velik korak naprej in vsaj odhod z dela bolj kulturni. Upam, da se vse to da urediti in da se tudi bo.

Pa še nekje me čevelj žuli. Dvakrat sem že prebral članek, kako ljudje malo pazijo na svoje zdravje in ga nepremišljeno zapravljajo. Nikjer pa nisem prebral, kako hudo ga je ohraniti, kadar postane zelo mrzlo in po tovarni vsepovsod piha. Veliko se je res že naredilo, da ni več tako neznosno, kot je bilo včasih, veliko pa bi se z malo dobre volje še dalo storiti. Ko se je lani proti koncu novembra začel hud mraz, je tudi pri avtomatskih stiskalnicah tako vleklo, posebno na nočni izmeni, da smo se vsi prehladili. Smit je moral v bolnišnico, pa še nekaj svojega dopusta je dal za dokončno ozdravitev. Sam vedno prihranim v ta namen nekaj dopusta in tudi lani sem ga porabil namesto bolniške (čeprav boljša polovica pravi, da sem nujen, ko grem samo po zdravila, potem pa koristim dopust). Nerodno pri avtomatih je to, da je treba orodje večkrat menjati in to med obratovanjem. Pri stroju ti je vroče, da ti kaplja od las, malo pa od stroja vleče, posebno, kadar je zunaj pod minus 5°C in piha sever, tako da se moraš prehladiti). Šel sem v službo varstva pri delu, da bi se nekaj ukrenilo pa tudi tov. Lavrič Bine je prišel pogledat in ugotovil s pomočjo ognja, da ne vleče samo s strehe temveč bolj s stopnic. Tu bi se dala napraviti zavesa ali pa zid, ker tam sedaj ni več prehoda in tistih nekaj metrov zaščite bi kar veliko pomenilo in odpravilo prepih. Prav bi prišla tudi kabina, kot je na elektroni, kjer bi se lahko ohladil po vročem delu, zraven pa ta čas vseeno pazil na delo stroja. Majhne stvari — pa velika vrednost, manj bolniške in nejevolje, več zadovoljstva in zdravja. Saj, če je mrzlo le okoli ničle, je vse v redu, drugače pa je, če se še bolj ohladi. Malo starejši to še bolj občutijo. Tak je moj predlog in mislim, da se bo do prihodnje zime še kaj uredilo.

Ja pa tudi kaj za pohvaliti. V letošnji drugi številki Steklarja je bil članek »Invalidnost po novem«. Med drugim je pisalo, da je bil v strokovni službi podan predlog, da se tudi delavcem pri katerih je ugotovljena spremenjena delovna zmožnost s strani specialista medicine dela in to zadnji dve leti pred upokojit-

vijo, omogoči lažje delo, ne da bi bili prikrajšani pri zaslužku, ampak bi dobili povprečno plačilo. »To pa je za pozdraviti« sem vzkliknil ko sem članek prebral. »Ali na sebe misliš«, me je podražila žena. »Ne, sam bi najraje do kraja ostal pri stroju, ker ga imam vkljub vsem tež-

kočam rad. Vseeno pa je človeku lepo pri srcu, ko čuti neko socialno varnost, če dela človek sočloveku dobro.

Naj s tem končam v upanju, da se bomo dobro spopadli s stabilizacijo in ukrenili še kaj dobrega za delavce.

Ivan Hočevar

Že spet - tako pa ne!

Steklarska godba na pihala DPD Svoboda II. je pred kratkim izvedla svoj letni koncert. S fanti se dobro razumemo in ustregla sem jim, ko so me prosili, naj jim napovedujem skladbe. Da bi orkester nastopil v polni zasedbi, so se odločili, da bodo nastopili v soboto, obenem so upali, da bo obiskovalcev več kot v delovnih dneh.

Prvi koncert so godbeniki predstavili v dvorani Delavskega doma v Hrastniku. Lahko rečem, da je koncert uspel, za kar gre velika zahvala kapelniku, tov. Viliju Zaletelu. Godbeniki so me s šopkom prijetno presenetili in rada bi se jim prav lepo zahvalila. Občinstvo, približno 200 obiskovalcev se je zbralo, se je godbenikom za trud odložilo s prisrčnim aplavzom.

Drugič smo nastopili v kristalni dvorani zdraviliškega doma v Rogaški Slatini, kamor nas je pogodba. Kar majčkeno tremo sem vabila prijateljska steklarska imela pred nastopom saj sem morala napovedovati tudi v nemškem jeziku. Čeprav je turistično društvo zaračunalo vstopnico za koncert 100 din, je bila dvo-

rana skoraj polno zasedena, bilo je več kot 300 obiskovalcev.

Natanko čez teden dni so godbeniki nastopili v dvorani kulturnega doma na Dolu. Vstopnine ni bilo, bilo je prijetno sobotno popoldne — godbeniki so spet žrtvovali svoj prosti čas za nastop — koncert bi zagotovo krasno uspel, če... Na odru je igralo 32 godbenikov, če štejeva še midva s kapelnikom, nas je bilo kar 34, v dvorani pa je sedelo 31 obiskovalcev. Nič več in (k sreči) nič manj: poslušalce je natanko prešela urednica vašega časopisa! O koncertu smo obveščali s plakati in prek radia. Prizadevni godbeniki so nalezili plakat pri vsakem vhodu v stanovanjski blok — pa vse skupaj ni nič pomagalo! ŠKODA! Dol ima veliko število prebivalcev, veliko jih je zaposlenih v DO Steklarna-Sijaj, lahko bi rekla zelo veliko, na žalost pa še vedno veliko, veliko premalo, da bi napolnili dvorano le s sto sedeži in prislunili glasbenemu ustvarjanju kolegov iz delavnice, obrata, s »šihita«...

Bo dico dodala
Sonja Juvan

Medobčinska revija otroških in mladinskih pevskih zborov v Hrastniku je nadvse uspela

VI. medobčinska revija OPZ in MPZ Zasavje je letos potekala v dvorani hrastniškega Delavskega doma. Zveza kulturnih organizacij Hrastnik se je resno in zavzeto lotila priprav na prireditve in 10. aprila je revija nadvse uspela. Nastopilo je približno 500 mladih pevcev iz štirih občin: Iz Litije sta nastopila dva zbora, prav tako iz Zagorja, Trboveljčani so se predstavili s tremi, domačini pa z dvema zboroma. Izvedba vseh 27. pesmi s katerimi so se zbori predstavili, je bila korektna in občinstvo se je z dolgimi aplavzi vsakokrat zahvalilo pevcem za lep nastop.

Upamo, da so bili tudi naši gostje, pevci iz sosednjih občin, z našo organizacijo zadovoljni in bodo v Hrastnik vedno radi prišli.

Sonja Juvan

ANEKDOTI

Ena izmed osrednjih kulturniških osebnosti na dvoru Louisa XIV. je bil prav gotovo svetovno znani komediograf Molière, človek, ki si je zastavil življenjski cilj: prodreti v smešno stran človeškega značaja in razkrinkati — vsaj na odru — napake tedanje družbe. To poslanstvo je opravil dovršeno.

Nekoč so ga vprašali:

»Kako je mogoče, da v nekaterih deželah kralji prevzemajo oblast že v trinajstem letu, poročiti pa se smejo šele z osemnajstim letom?«

»Zato ker je veliko lažje vladati kraljestvu, kot ženi,« je odgovoril Molière.

Victor Hugo ni nič kaj rad videl, če so ga imeli za starega, vse dokler ni že globoko ostarel. Ko se je v jeseni življenja vozil v poštni kočiji, je neka dama opazila, da nima sedeža in je zato rekla hčerki:

»Vstani, ljubi otrok, in prepusti svoje mesto staremu gospodu!«

Hugo je ni nič kaj ljubeznivo pogledal in v veliko zabavo sopotnikov in znancev dejal:

»Ni potrebno, dragi otrok! Reci svoji ljubeznivi babici, da še nisem tako star, da ne bi mogel stati!«

Šport in rekreacija – iz meseca v mesec

Športu se očitno ne obetajo nič kaj prijetni časi. Že itak okrnjena sredstva bodo, kot vse kaže, še manjša. Zato ni čudno, da se število tistih, ki se umikajo — oziroma želijo umakniti iz telesne kulture, iz dneva v dan veča. Tako smo na zadnji seji skupščine Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije zabeležili željo po odstopu prvega človeka te zveze — Ljuba Jasniča, enako željo pa je v imenu Strokovnega sveta ZTKO izrazil dr. Krešo Petrovič (oče našega znanega smučarja Roka). Če obupujejo strokovnjaki — kaj naj potem rečejo amaterski delavci v bazi. Mar »obdobje suhih krav« jemlje voljo tudi tistim, ki vsaj doslej nikoli niso vrgli puške v koruzo.

Program 19 osnovnih telesnokulturnih organizacij, katere so le-te dostavile občinski ZTKO so ovrednoteni v skupni višini 4.993.488 dinarjev (gre za zahtevke društev in klubov). Pri tem pa velja omeniti, da svojih potreb do 30. 4. še vedno nista dostavila NK Hrastnik in SD Steklar. Zato bo končna številka potrebnih sredstev za izvajanje programov društev in klubov najbrž še precej višja (ca. 6.350.000 din). Vse lepo in prav, toda ZTKO Hrastnik ima v te namene (dotacije društva in klubov) na voljo le 2.500.000 din oziroma samo 39,4% potrebnih sredstev.

Okroglih 3.100.000 dinarjev pa naj bi znašali skupni prihodki ZTKO Hrastnik za leto 1984. Ob že omenjenih 2.500.000, kolikor naj bi znašala dotacija osnovnih TK organizacij, znaša druga največja postavka izdatkov — športni dodatek kategoriziranim športnikom, za kar naj bi letos v Hrastniku porabili okroglih 250.000 din. Za vrsto preostalih dejavnosti (program športne značke, izobraževanje, propagande TRIM igre, večer športa itd.) pa bo na voljo le še 250.000 din. Komentar najbrž ni potreben...

Resnici na ljubo pa je vendarle treba priznati, da z omenjenimi sredstvi ni moč več računati niti na takšno dejavnost, kot smo jo imeli doslej. Nekateri manj informirani zatrjujejo, da v Hrastniku itak nič nimamo, kar pa seveda ne drži. Zato je Predsedstvo ZTKO skupaj z Odborom za svobodno menjavo dela pri občinski TKS iskalo razne dodatne vire zbiranja sredstev za telesnokulturno dejavnost v občini. Ena od najbolj sigurnih oblik naj bi bila kljub težkim časom — sponzorstvo. Žal pa hrastniško združeno delo kljub obilni dosednji pomoči ni ravno navdušeno nad direktnim povezovanjem s posameznim društvom ali klubom. Edini, ki so doslej storili konkreten korak v tej smeri, so v TKI, ki so pripravljene pomagati NTK Kemičar.

Tudi tile podatki, ki jih je zbrala strokovna služba ZTKO Hrastnik najbrž niso odveč, nasprotno utegnejo biti zelo zanimivi. Hrastniške osnovne TK organizacije so v letu iz naslova reklam, veselje, pomoči ZD itd. zbrale 1.417.284 din. Iz naslova članarin so iztržile 85.768,00 din iz naslova vstopnin pa le 14.934 din. Seveda v teh številkah niso zajeti podatki za NK Hrastnik in SD Steklar. Že bežen pogled govori, da zlasti iz naslova članarin in vstopnin ostajajo še določene rezerve. To velja predvsem za vstopnine na športne prireditve.

Izvrstno so zagrebški organizatorji izpeljali tradicionalno, tokrat že 10. tekmovanje za »Trofejo Mladosti« katerega se je udeležilo 21 strelskih ekip iz Hrvaške, BiH in Slovenije. Zmagali so domačini — SD Mladost s 1104 krogi pred strelci SD Okrogar-Skvarča iz Zagorja 1101 in mestnimi tekmeci SD Medveščak 1098. Ekipa SD Rudnik Hrastnik je bil najboljši član SD Kovinar Štore — Malec z 741 krogi. Isto število pa je dosegel tudi drugouvrščeni Zagorjan Roman Kajtna. Najboljši Hrastničan — Zeljko Hrnčič je bil s 730 krogi osmi.

Nogometne enajsterice iz Hrastnika dokaj uspešno igrajo v Zasavski nogometni ligi kjer so v drugem delu odigrale že štiri kola. 10. kolo Rudar (Trb.) : Hrastnik prelozeno, Steklar : Svoboda 4 : 0, Sijaj —

prost. 11. Kolo Svoboda : Sijaj 5 : 1 Enotnost : Steklar 2 : 4, Hrastnik : Rudar (Senovo) 9 : 2, 12. Kolo Celulozar : Hrastnik — neodigrano, ker so Hrastničani zaman dopotovali v Krško, Steklar : Apnar 4 : 1, Sijaj : Enotnost 2 : 1, 13. Kolo Hrastnik : Steklar 0 : 0, Apnar : Sijaj 0 : 1. Po neuradnih rezultatih je v vodstvu na prvenstveni lestvici selekcija Hrastnika pred Steklarjem. Visoko pa so uvrščeni tudi nogometaši Sijaja.

Rokometašem Dola ne gre in ne gre. Doslej so v okviru drugega dela druge republiške lige — Vzhod odigrali pet tekem in osvojili le eno točko. Poglejmo si rezultate njihovih tekem; Dol : Krmelj 25 : 31 in Krog : Dol 30 : 21. Nič kaj uspešnejši pa tudi niso bili mladinci, ki tekmujejo v republiški mladinski ligi skupine Jug. Doslej so odigrali štiri tekme in osvojili dve točki. Poglejmo si še te izide; Dol : Krmelj 19 : 20, Rudar : Dol 29 : 17, Dol : Zagorje — Izlake 26 : 22 in Sevnica : Dol 24 : 18.

Evropsko namiznoteniško prvenstvo v Moskvi je našim predstavnikom prineslo nepričakovano velik uspeh. Domov so se vrnili s petimi odličji (1 zlato, 2 srebrni in 2 bronasti). Svojo prvo medaljo z Evropskega članskega prvenstva je tako prinesla tudi 16-letna Vesna Ojsteršek, ki je bila v Moskvici članica ekipe, ki je po zaslugi Branke Batinič in Gordane Perkučin osvojila drugo mesto in s tem srebrno odličje. Kot sama pravi, pa to najbrž ne bo njeno edino odličje z letošnjih Evropskih prvenstev. Na eno od medalj računa tudi na EP za mladince in mladince julija v avstrijskem Linzu.

Kajakaši in kanuisti so imeli prvo resnejšo slalomsko preizkušnjo na tridicionalni tokrat že 14. tekmi za veliko nagrado »Rašice 84« ki je pritegnila najboljše predstavnike ZRN, ČSSR in seveda Jugoslavije. Med petdeseterico nastopajočih sta bila tudi dva naša: Peter Kavzar in Dane Detič. Sedanjši si je prišel nabirat predvsem izkušnje, medtem ko je Peter še vedno v krogu kandidatov za sestavo državne reprezentance. Čeprav še ni v »top formi« pa je z 9. in 7. mestom dokazal, da še vedno upravičeno sodi med najboljše. To je bržčas dokazal tudi v moštveni vožnji 3 × K-1, kjer je bila kombinacija Vrabič — Skok — Kauzar obakrat tretja za vrstama ZRN in ČSSR.

Resnično razočarali so naši strelci na letošnjem državnem prvenstvu v Zenici. Ekipa Rudnika, ki je računala na najvišja mesta, je bila s 1065 krogi povsem pri tleh izmed nekaj nad 50 ekip, kolikor jih je nastopilo v članski konkurenci s serijsko značajno puško. Letošnji republiški prvak Franc Rešetar je dosegel komaj 360 krogov, Rajmind Cvetko je bil boljši le za pet krogov, medtem ko je najbolj razočaral Zeljko Hrnčič, ki je nastreljal vsega 340 krogov. Teden dni prej pa se je prav tako v Zenici izkazal Simon Sotlar, ki je bil s 183 krogi drugi na državnem prvenstvu za pionirje.

Enkratni in povsem drugačni pa so bili hrastniški strelci na republiškem prvenstvu,

ki je bilo aprila v Hotinji vasi pri Mariboru. V ekipni konkurenci so bili s 1116 krogi drugi za presenetljivo prvimi domačini, ki pa so očitno zmagali z veliko pomočjo sodnikov. Med posamezniki pa se je po daljšem času znova izkazal Franc Rešetar, ki je za odličnimi 377 krogi osvojil naslov republiškega prvaka za leto 1984. Omeniti velja tudi Zeljka Hrnčiča, ki je bil s 373 krogi sedmi. Lanskoletni prvak Rajmund Cvetko je bil tokrat s 366 krogi uvrščen okrog 25. mesta.

Akcija »Pomladanski kros«, ki sta jo pripravila Brodarsko društvo in Odbor za šport in rekreacijo pri ZTKO je precej bolj uspela kot tista preteklo jesen. Takrat je nastopilo že prek štirideset tekačev in tekačic. V posameznih konkurencah pa so bili najboljši: pionirke: 1. Tatjana Knez, 2. Lili Matekelj 3. Marjana Teršek, pionirji: 1. Boštjan Zaletel, 2. Jani Lelič, 3. Peter Halcer, mladinci: 1. Dane Detič, 2. Dragan Dobeškovič, 3. Suad Glamačič, člani: 1. Robert Halcer, 2. Matej Pavčnik, 3. Franc Seničar.

Celo več kot 150 kajakašev in kanuistov iz Italije, Avstrije, ZRN, ČSSR in Jugoslavije se je udeležilo odprtega prvenstva SE Hrvaške in »Memoriala Toneta Ožbolta na Kolpi pri Osilnici v Gorskem Kotorju. Nastopili so tudi nekateri hrastniški tekmovalci, med njimi Peter Kauzar, Danilo Stradar in Andrej Kovačič. Slednja dva sta nastopila v spustu, medtem ko je Peter nastopil na treh slalomih. Čeprav se nikoli ni uvrstil pod 10. mestom, pa je bil za Skokom vsakič najbolje uvrščeni Jugoslovan. V spustu je bil Stradar osmi, Kovačič pa deseti.

Informativno pa še tole. Dokončno je odločeno da bo državno prvenstvo kajakašev in kanuistov na divjih vodah od 14. do 16. septembra v Hrastniku. Slalom bo na znani progi v Brusniku, spust pa od Zagorja do Hrastnika. Priprave na eno največjih prireditvev so že stekle, tako da po vsem sodeč z izvedbo in organizacijo prvenstva nebi smelo biti težav. Predsednik organizacijskega odbora je Adi Zeletel, v samem odboru pa so še vidni telesnokulturni delavci Hrastnika in posebej KS Steklarne.

Jože Urh, naš znani namiznoteniški igralec že več kot mesec dni služi domovini. Športni dres z SMB uniformo je zamenjal v Pivki, kar je še vedno dovolj blizu da ga lahko obiskuje njegovo dekle — prav tako namiznoteniška igralka Andreja Ojsteršek. Morda je prav, da ob tej priliki poveemo tudi to, da je trenutno v JLA tudi Darjan Vizjak, ki služi domovini v Novem Sadu.

Aktualnosti s področja športa in rekreacije je tudi tokrat zbral, po svoje uredil in zapisal — Jože Premec.

Če bi se predčasno upokojili

V decembru je skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja sprejela statut, ki konkretnije opredeljuje posamezne pravice, opredeljene že z republiškim zakonom, s tem pa daje podlago tudi za samo nadaljnjo realizacijo.

S 1. januarjem 1984 se lahko delavci torej tudi konkretno odločajo, ali se bodo predčasno upokojili ali ne.

Predviden je seveda odstotek zmanjšanja pokojnine, dokler delavec ne dopolni 60 let in delavka 55 let, in sicer ločeno:

- za vsako manjkajoče leto do dopolnjevanja starosti 60 (55) let za 1,5 %;
- za vsako manjkajoče polno leto pokojninske dobe 40 (35) let za 0,5 %.

Za koliko bo torej zmanjšana pokojnina, dokler delavec ne dopolni ustrezne starosti, lahko razberete iz tabele:

Primer smo že enkrat zapisali:

Delavka, stara 52 let, ima 30 let pokojninske dobe. Po predpisih bi znašal odstotek za odmero pokojnine za 30 let 75 %. Ker se delavka predčasno upokoji, to pomeni, da bo njena pokojnina do 55. leta po gornji lestvici zmanjšana še za 4 % in bo torej 3 leta odmerjena v višini 71 %, v starosti 55 let pa v polni višini, kar pa je v njenem primeru torej le 75 %.

Za čas uživanja predčasne pokojnine delavcu — upokojencu ne pripada varstveni dodatek.

Tudi to pokojnino si delavci naše delovne organizacije uredijo na enak način, kot če gredo v pokoj običajno: zglasijo se torej v kadrovski službi.

Iz statuta SPIZ pa za vašo uporabo povzemamo tudi odstotke za odmero pokojnine glede na pokojninsko dobo:

Pokojninska doba	ZAVAROVANEC	ZAVAROVANKA
15 let	35	40
15 let, 6 mesecev	36	41,5
16 let	37	43
16 let, 6 mesecev	38	44,5
17 let	39	46
17 let, 6 mesecev	40	47,5
18 let	41	49
18 let, 6 mesecev	42	50,5
19 let	43	52
19 let, 6 mesecev	44	53,5
20 let	45	55
20 let, 6 mesecev	46	56
21 let	47	57
21 let, 6 mesecev	48	58
22 let	49	59
22 let, 6 mesecev	50	60
23 let	51	61
23 let, 6 mesecev	52	62
24 let	53	63
24 let, 6 mesecev	54	64
25 let	55	65
25 let, 6 mesecev	56	66
26 let	57	67
26 let, 6 mesecev	58	68
27 let	59	69
27 let, 6 mesecev	60	70
28 let	61	71
28 let, 6 mesecev	62	72
29 let	63	73
29 let, 6 mesecev	64	74
30 let	65	75
30 let, 6 mesecev	66	76
31 let	67	77
31 let, 6 mesecev	68	78
32 let	69	79
32 let, 6 mesecev	70	80
33 let	71	81
33 let, 6 mesecev	72	82
34 let	73	83
34 let, 6 mesecev	74	84
35 let	75	85
35 let, 6 mesecev	76	—
36 let	77	—
36 let, 6 mesecev	78	—
37 let	79	—
37 let, 6 mesecev	80	—
38 let	81	—
38 let, 6 mesecev	82	—
39 let	83	—
39 let, 6 mesecev	84	—
40 let	85	—

Turnir v malem nogometu

V okviru priprav na Peterboj 1984 je Odbor za šport in rekreacijo organiziral nogometni turnir med obrati DO Steklarne-Sijaj. Tekmovalo je šest ekip. Žal se turnirja niso udeležili TOZD energetika, vzdrževanje in transport, TOZD proizvodnja svetil in Delovna skupnost skupnih služb.

Turnir se je odvijal v dveh skupinah po sistemu vsak z vsakim.

Prva skupina:

— Orodjarna, Kranjsko, Steklararji

Druga skupina:

— Mladinci, TOZD proizvodnja steklenih izdelkov Samski dom.

Že v prvih tekmah se je pokazalo, da so najboljše pripravljene nogometaši iz TOZD orodjarna in TOZD proizvodnja steklenih izdelkov.

Ekipa TOZD orodjarna — najboljša

Rezultati:

Skupina »A«

Orodjarna — Kranjsko 3 : 1

Steklarji — Kranjsko 1 : 4

Orodjarna — Steklarji 6 : 2

Skupina »B«

Mladinci — TOZD pr. stekl. izd. 0 : 3

Samski dom — Mladinci 4 : 0

Samski dom — TOZD pr. stekl. izd. 1 : 6

V skupini »A« so bili prvi orodjarji, v »B« pa igralci TOZD proizvodnja steklenih izdelkov, med katerimi je bila tudi finalna tekma z zmago orodjarjev in rezultatom 3 : 0. Za tretje in četrto pa so nogometaši kranjskega premagali samski dom z 9 : 0.

Vrstni red:

1. Orodjarna, 2. TOZD proizvodnja steklenih izdelkov 3. Kranjsko, 4. Samski dom, 5.—6. Mladinci, Steklarji

Pohvaliti pa moramo ekipo Steklarjev, ki je z nočne izmene prišla naravnost na igrišče, verjetno zato tudi zadnje mesto. Fer in dobre tekme si je ogledalo precej gledalcev Spodnjega dela Hrastnika in želja vseh je — tudi igralcev, za še več takih tekmovalj. Ferdo Zlindra

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem stanovalcem samskega doma Podkraj 70 a za krasno darilo, ki ste mi ga poklonili ob dnevu žena. Katero me bo vedno spominjalo na vas dragi stanovalci.

Posebno se pa zahvaljujem organizatorjema za pozornost. Še enkrat iskrena hvala.
Anica Prah

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najiskreneje zahvaljujem vsem sodelavkam za prelepo darilo, ki mi bo ostalo v trajnem spominu.

Posebno se zahvaljujem vsem pregledalkam izmen: Haberl, Bičanič in Oberčkal.

Celotnemu kolektivu Steklarne — Sijaj pa želim še naprej mnogo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Terezija Šunta

ZAHVALA

Drage sodelavke in sodelavci!

Skromna beseda hvala, s katero se vam zahvaljujem za darilo, s katerim ste me zelo presenetili. Pogled na darilo mi bo nenehno vračal spomine na čas, ki smo ga preživeli skupaj ob delu. Še posebna hvala velja tov. Kristini Pufler, za vzpodbudne besede ob slovesu. Naj vam ob tej priliki zaželim še mnogo delovnih uspehov. Vam drage sodelavke pa želja, da bi se kar najbolje počutile.

Milan Doberšek

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v brusilnici, za prelepa darila, ki me bodo vedno spominjala na vas. Še posebej hvala tisti izmeni, na kateri smo bile vedno skupaj. Vnaprej pa vam želim veliko delovnih uspehov, sreče in medsebojnega razumevanja.

Celotnemu kolektivu pa prav tako želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Mari Gračner

ZAHVALA

Drage sodelavke in sodelavci! Po dolgih letih skupnega dela je tudi zame napočil trenutek, ki ga marsikdo težko pričakuje, a ko naposled le pride, ti ni vseeno, kajti težko se je posloviti od delovne sredine.

Zahvaljujem se vam za prelepa darila, ki ste mi jih poklonili in me bodo vedno spominjala na vas, drage sodelavke in sodelavci. Še enkrat iskrena hvala.

Kolektivu DO Steklarne-Sijaj pa želim še veliko delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

Polda Vene

ZAHVALA

Drage sodelavke in sodelavci izmene tov. Bičaniča!

Po dolgih letih skupnega dela je tudi zame napočil trenutek odhoda v pokoj. Težko se je posloviti od sodelavk in sodelavcev, s katerimi sem preživel vso delovno dobo.

Zahvaljujem se vam za besede, ki ste mi jih izrekli ob slovesu ter za darila, ki ste mi jih poklonili.

Še enkrat iskrena hvala vsem sodelavkam in sodelavcem notranjega obrata in pregledalk izmene tov. Bičaniča.

Kolektivu DO Steklarne-Sijaj pa želim veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Mirko Zaletel

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam na izmeni tov. Haberla za prelepa darila, ki mi bodo nad vse drag spomin na vas in na čas, ki smo ga preživeli skupaj.

Delavcem DO Steklarne — Sijaj Hrastnik pa želim še veliko delovnih uspehov.

Oskar Maurer

Starost-let	Pokojninska doba	M	39	38	37	36	35
Δ	Z	Z	34	33	32	31	30
59	54	Odstotek	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0
58	53	zmanjšanja	3,5	4,0	4,5	5,0	5,5
57	52	pokojnine	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0
56	51		6,5	7,0	7,5	8,0	8,5
55	50		8,0	8,5	9,0	9,5	10

Prizadevni in uspešni brodarji

Teče 36 leto marljivega in neutrudnega dela in prišlo je leto, ki bo med člani hrastniškega brogarskega društva, občani tega revirskega mesta in Zasavčani ostalo zapisano v zgodovini.

Da so brodarji res prizadevni, kažejo njihovi doseženi uspehi in rezultati državnih prvenstev. Franc Barič-Nani je v letih 1954, 1955 in 1957 prvi ponesel ime tega društva v svet in postal državni prvak. Za njim so začeli stopati v kajake in prijemati za vesla še mlajši in ta šport je postal v hrastniški dolini eden izmed vrhunskih.

Peter Kavzer, Franc Seničar in Danilo Stradar — trojica mladih je lani za tekmovalne dosežke prejela priznanje ZTKO Hrastnik za nastop v ekipi 3 x K-1 slalom, saj je osvojila naslov državnega prvaka. Pred kajakaši in kanuisti je še veliko priložnosti za osvojitve dobrih rezultatov. Odprta so jim vrata, vrata med najboljši športnike. Društvo je letos prejelo tudi občinsko priznanje OF.

V svojih vrstah ima 3 pionirske, mladinske in članske ekipe. Lani so v okviru Solskega športnega društva na osnovni šoli Narodnega heroja Rajka ustanovili kajakaško šolo. Organizirana je v bazenu na Logu. Prav v zaprtem kopališču nadebudneži spoznavajo in se spoprijemajo s prvimi ovirami, ki jih kasneje premagujejo v deroči Savi. V društvu so 4 sekcije, in sicer: ka-

jak-kanu, modelarska, rekreacijska, vneti so tudi deskarji.

Tako kot ostale se tudi brogarsko društvo srečuje s težavami. Ne obešajo jih na velik zvon, rajši so tiho. Vendar človek opazi, da imajo brodarji veliko tihih in skritih želja. Veseli so, da so po 11 preselitvah, končno le dobili svoj prostor. Lesena koliba jim veliko pomeni. Pomeni jim drugi dom. V njej se sestajajo vsak dan. Vrta so odprta od jutra do večera.

Sicer pa je letos organizacija državnega prvenstva ena izmed največjih nalog, ki jo bodo speljali člani Brogarskega društva Hrastnik. Prvenstvo v kajaku in kanuju na divjih vodah bo septembra. Proga bo trasirana od Zagorja, preko Trbovelj do Hrastnika. Člani društva so imenovali že organizacijski komite, seveda pa imajo nalog še veliko.

Pokroviteljstvo nad prireditvijo bo prevzela delovna organizacija Steklarna-Sijaj. Ob pomoči članov radio-kluba, zasavskih in slovenskih delovnih kolektivov brodarji upajo, da bo septembra res lep začetek jeseni in da bo državno prvenstvo ostalo za tekmovalce, navijače in mnoge občane zapisano v jeseni življenja.

Vojka Povše

V ŠŠD »MLADOST«

Obetaven košarkaški naraščaj

Nekako 10 let mineva od zlate generacije hrastniških košarkarjev in le nekaj manj odkar smo na igrišču za Savo gledali zadnjo žensko rokometno tekmo. To govorimo zaradi tega, ker so bili tako košarkarji kot rokometnašice takrat hit Hrastnika.

Rokometnašice so zamenjali rokometnaši, medtem ko bodo o košarkarje kot vse kaže košarkarice. Kako?

Na OŠ na Logu se v okviru Solskega športnega društva »Mladost« rojeva zelo perspektivna košarkaška ekipa. Za razliko od leta 1973, ko je bila pionirska ekipa celo zmagovalec pionirskega festivala (neuradnega pionirskega prvenstva Slovenije) in za katero so takrat igrali danes preverjeni igralci Senica, Šeško, Oberčkal in drugi, pa danes v tem društvu raste ženska ekipa. Mlajše pionirke so se namreč uvrstile v zaključne borbe za prvaka Slovenije. Po dokaj prepričljivem osvajanju prvega mesta v dvokrožni Zasavski ligi, kjer so izgubile eno samo tekmo, na gostovanju v Litiji, so v soboto 21. aprila na četrtfinalnem turnirju v Trbovljah premagale tudi eno najboljših ekip

v SR Sloveniji, ekipo OŠ Šmarje in tako postale ena izmed šestih zmagovalnih ekip, šestih podobnih turnirjev v SR Sloveniji in se uvrstile v polfinalno tekmo. Po besedah strokovnjakov, ki so gledali turnir v Trbovljah imajo dekleta vso možnost tudi za samo finale. Da je ekipa res perspektivna, pove podatek, da trenira šele drugo leto in da imajo vsa dekleta pravico nastopa v pionirski konkurenci še dve ena tri in tri celo štiri leta. Tudi višina deklet je zelo obetavna, saj merijo od 150 do 170 cm (5 igralk preko 160 cm). Na koncu še imena teh perspektivnih igralk, ki marljivo vadijo pod vodstvom trenerja Nika Toplaka: Dolores Vavtar, Štefi Kepa, Maja Toplak, Vanja Zavrl, Simona Vizovšek, Adriana Pogačnik, Gordana Vujsič, Karina Herič, Aljoša Vozlič, Maja Mlinar, Nataša Lokovšek, Mojca Grohar in Jasmina Zeleznik.

Končna lestvica zasavske lige:

1. Hrastnik	6 5 1 210 : 121 10
2. Gabrovka	6 4 2 158 : 135 8
3. Zagorje	6 3 3 142 : 125 6
4. Trbovlje	6 0 6 53 : 182 0

Jože Premec

KINOPREDSTAVE V HRASTNIKU IN NA DOLU

FILMSKI SPORED ZA OBDOBJE 15. 5. DO 15. 6. 1984

Kino »Delavski dom« Hrastnik

TELESNA STRAST, amer. ljub. triller, predstave v sredo 16. 5. ob 17. in 19. uri ter v četrtek 17. 5. ob 19. uri.

UCNA LETA IZUMITELJA POLŽA, domači mladinski, matineji v soboto 19. 5. ob 10. uri in v nedeljo 20. 5. ob 10. uri.

KACA V ORLOVI SENCI, hongkong kung-fu, predstave v soboto 19. 5. ob 17. in 19. uri, nedeljo 20. 5. ob 17. in 19. uri ter v ponedeljek 21. 5. ob 19. uri.

NA ZLATEM JEZERU, amer. drama, predstave v soboto 26. 5. ob 17. in 19. uri, nedeljo 27. 5. ob 17. in 19. uri ter v ponedeljek 28. 5. ob 19. uri.

JUŽNJASKA UTEHA, amer. akcij., predstave v sredo 30. 5. ob 17. in 19. uri ter v četrtek 31. 5. ob 19. uri.

RAZBOJNIKI VSEH ČASOV, angl. komedija, predstave matineje v soboto 2. 6. ob 10. uri ter v nedeljo 3. 6. ob 10. uri.

PRINC MASČEVALEC, amer. akcijski spektakl, predstave v soboto 2. 6. ob 18. in 20. uri, nedeljo 3. 6. ob 18. in 20. uri ter v ponedeljek 4. 6. ob 19. uri.

PRIDI K MENI, STANUJEM PRI DEKLETU, franc. komedija, predstave v sredo 6. 6. ob 18. in 20. uri ter v četrtek 7. 6. ob 19. uri.

HUDIČ UBIJALEC, hongkong kung-fu, predstave v soboto 9. 6. ob 18. uri, nedeljo 10. 6. ob 18. uri in v ponedeljek 11. 6. ob 18. uri.

LJUBEZENSKI HOTEL NA TIROLSKEM, nem. erot. komedija, predstave v soboto 9. 6., nedeljo 10. 6. in v ponedeljek 11. 6. ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!

BOKSAR ZA DOLARJE, amer. akcij. komed., predstave v sredo 13. 6. ob 18. in 20. uri ter v četrtek 14. 6. ob 19. uri.

Kino »Dol« pri Hrastniku

13 SINOV RUMENEGA ZMAJA, hongkong kung-fu, predstavi v soboto 19. 5. ob 19. uri in v nedeljo 20. 5. ob 18. uri.

UCNA LETA IZUMITELJA POLŽA, domači mladinski, mladinska predstava v nedeljo 20. 5. ob 16. uri.

GLORIJA, amer. krimin., predstavi v soboto 26. 5. ob 19. uri in v nedeljo 27. 5. ob 18. uri.

ŠIFRA 82, jap. krimin., predstavi v soboto 2. 6. ob 19. uri in v nedeljo 3. 6. ob 18. uri.

RAZBOJNIKI VSEH ČASOV, angl. komedija, mladinska predstava v nedeljo 3. 6. ob 16. uri.

NEPOSLSUŠNOST, ital. melodrama, predstavi v soboto 9. 6. ob 19. uri in v nedeljo 10. 6. ob 18. uri.

OBVESTILO

V času od 1. 6. do 31. 8. 1984 bodo kinopredstave v Kinu »Delavski dom« Hrastnik: Ponedeljek — ob 19. uri, Sreda — 18. in 20. uri, Četrtek — 19. uri, Sobota — 18. in 20. uri, Nedelja — 18. in 20. uri, Matineje — ob nedeljah — 10. uri.

DELO MED POČITNICAMI

Tudi v letošnjem letu se lahko v naši delovni organizaciji zapoklijo učenci, dijaki in študenti, ki si želijo med letnimi počitnicami prislužiti nekaj denarja.

Vsi zainteresirani naj se oglasijo v kadrovski službi oziroma predložijo vlogo do 10. junija, na katero bodo dobili pismen odgovor.

Kadrovska izobraževalna služba

Nagradna križanka

SPOMINSKA DNEVA	21.5.	NAJSVETLEJŠA ZVEZDA V ORLU	DRŽAVA NA JUGU HIMALAJE	ČLOVEK, KI NAM JE ZNAN	REDKO MOŠKO IME	AVSTRIJA	PREBIVALEC JUŽNO AMERIŠKE DRŽAVE	AMERIŠKA FILMSKA IGRAJKA PARKER	ORIENTALSKA VODNA PIPA	ŠPORTNA PRIREDITEV V ANTIČNI GRČIJI	PRITROJILNICA	FRANCIJA	NEMŠKI MEŠČANSKI FILOZOF (GEORG)	ČEŠKI AVTO	SODOBNI FRANCOŠKI DRAMATIK (EUĞENE)	ZVONE MORNAR	UMRLI SLOVENSKI POLITIK MARINKO	REKA V MONGOLJI	SLOVENSKI PESNIK OGEN	
9.5.																				
GLAVNO MESTO GRČIJE						VODNI HLAPI V ZRAKU						POŽELENJJE								
NASKOK, ATAKA						CELJSKO PODJETJE					MESTO NA POLOTOKU PELJEŠCU					EGIPČANSKI BOG				
TROPSKA OVJALKA						MLADIČ OVCE DO ENEGA LETA							IZKRCEVALNA OPERACIJA							
NEMŠKI SLIKAR (FRITZ)						VRSTA AMERIŠKE KUKAVICE				NAJVIŠJA INSTANCA							ČEŠKI SAHIST (RIHARD)	ČRT, OPIS	MERA V GLASBI	
TONA		ITALIJANSKI PUSTOLOVEC (GIACOMO)	CLAUDE DEBUSSY			KAMBOŠKI DIKTATOR				OTOČJE V MOLUKIH				FR. SLIKAR (CAMILLE)						
PIANIST BERTONCELJ		EISENHOWER		5	ŽENSKO IME					KOŠARKAR KNEGO							DOBA, STOLETJE			
LOŠČILO, PASTA					POLJSKI SATIRIK (JERZY)			PIETRO ARETINO	MESTEDÉ NA MAJZARSKEM								RIMSKI ZALOŽNIK			
BUDIMPEŠTANSKA INDUSTRIJSKA ČETRT					PAKISTAN				OŠEBA IZ BIBLIJE								AM. FILMSKI IGRALEC (WARREN)			
EMIL ADAMIČ			OŠABNOST, OHOLOST					POVRTNINA			KRALJ SVEBOV									
MOSKOVSKO LETALIŠČE			DISCIPLINSKA KAZEN					"MESTNA" PTICA			TUJE ŽENSKO IME			SAMEC DOMAČE ŽIVALI	PRELEST			POŠKODBA KOSTI	GLADINA, VRŠINA	KOPNO SREDI MORJA
MOSKOVSKO LETALIŠČE								TEBANSKA KRALJICA									PREDEL MARIBORA			
IZRAZ ŽALOSTI				BAKHOV VZGOJITELJ						BEOGR. IGRALKA RAS							NAJSTAREJŠA KAME NA DOBA			
MESTO V ZARODNI UKRAJINI				VILER ELDA						KAFKA FRANZ										
REKA V ŠVICI						KRAJ NA VIPAVSKEM				DUHOVŠČINA							LOČITEV, RAZHOD			
										MLAD SAMŠKI MOŠKI				SESTAVIL: KARLI DREMEL			MALAJSKA BLAZNOST			

Med reševalce s pravilnimi rešitvami bomo z žrebom razdelili sedem nagrad:

1. nagrada 250 din,
2. nagrada 150 din,
- 3.—7. nagrada 100 din.

Izrezek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo »STEKLARJA«, 61430 Hrastnik, Cesta 1. maja 14 do torika 29. maja. Pri žrebanju bomo upoštevali samo pravilne rešitve.

NAGRAJENI REŠEVALCI

Za nagradno križanko, objavljeno v »STEKLARJU« št. 4/84 smo prejeli 53 rešitev. Žreb je namenil nagrade naslednjim:

1. nagrada 250 din: Silva Mik Mikša;
2. nagrada 150 din — Karl Bizjak, upokojenec;
- 3.—7. nagrada 100 din — Nivenka Uldrijan, Franc Rot, Franc Pušnik, Vojko Grešak, Ivan Restar, upokojenec.

REŠITEV

PREJSNJE KRIZANKE

VODORAVNO: upor, gost, Maks, Loti, Srbijanka, ahat, Obir, tarantela, gora, Alta, azil, Malka, alk, eon, N. N., shod, rjavka, t, oinolog, Ian Fleming, vkop, flavta, Aretino, idiot, olje, Nacek, terna, Sternen, Ava, cleat, Ta, Adergas, vat, R. J., most,

ariman, O, ametist, faza, Ree, fundator, Oberon, trs, Planina, absurd, Ios.

(K. D.)

LJUDSKA MODROST

o moških in o ženskah

- Če mož je dolgo zdoma, rad k drugim ženskam roma.
- Če ne bi bilo moških, bi se ženske čudovito ujemale.
- Če se mož in žena prepirata, je kačje gnezdo v hiši.
- Dve ženski živita v miru le takrat, če je ena slepa, druga pa gluha.
- Lepa ženska moža zanima, prikupna ga osvoji.
- Marsikateri moški bi se zopet zaljubili v žensko, če ta že ne bi bila njegova žena.
- Moškega zmešajo žene in vino.
- Moški gledajo ženske, da bi jih videli, ženske gledajo moške, da bi bile videne.
- Moške je treba jemati take kakršni so, ženske takšne, kot bi rade bile.
- Za moškega je srce svet, za žensko je svet srce.

(Nadaljevanje z 9. strani)

Delovna skupnost skupnih služb

JOŽE JELAKOVIČ se je na delovnem mestu prepiral s sodelavko in jo odrinil proti dvigalu. 9. 12. 1983 mu je bil že izrečen ukrep prenehanje delovnega razmerja pogodno za 12 mesecev, zato mu je komisija tokrat preklicala že izrečeni ukrep in mu izrekla prenehanje delovnega razmerja. Tovariš Jelakovič Jože pa je na sklep disciplinske komisije podal pritožbo na delavski svet Delovne skupnosti skupnih služb, ta pa

LAŽJE SO DELOVNE OBVEZNOSTI KRŠILI TOZD proizvodnja steklenih

Anda Adžaga, Husein Mehič, Marinko Toprek, Franc Jakopič in Stanka Kepa.

Podatke zbrala:
Jelka Ravnikar

Popravek

V prilogi Samoupravni organi v 4. številki Steklarja se nam je pri tiskanju vrnila neljuba napaka. V TOZD orodjarna je Crnkovič Jože predsednik volilne komisije in ne namestnik kot je bilo zapisano. Pri zunanjih članih disciplinske komisije delovne organizacije pa je izpuščen Alojz Sterbucelj. Bralcem in prizadetim se za napako opravičujemo.

Uredništvo

ODBOR ZA OBVEŠČANJE: Marijanca Polzelnik — predsednik, člani: Milan Crnkovič, Janez Ciglar, Jože Drugovič, Jože Godicelj II, Albert Kapelar, Vlado Sebenik in Joža Umek.

steklar
GLASILO DELAVCEV STEKLARNE SIJAJ HRASTNIK

UREDNIŠKI ODBOR: Mili Kobal — glavni in odgovorni urednik, člani: Zdenka Fabjan, oec., Vlasta Justin, Jasna Rižner-Kosm, Dragica Krneta, Majda Krošlin, Alojz Marcen, Ervin Predovnik inž., Ernest Sihur inž., Joža Umek in Franc Vidovič.

Izhaja mesečno v 2500 izvodih. Tisk in klišej AERO — TOZD Grafika Celje. Naslov uredništva: Steklar, glasilo delavcev Steklarna-Sijaj Hrastnik, Cesta 1. maja 14, telefon 814-622, int. 55.

Gremo na morje!

Čeprav je do zaključka šolskega leta še kar precej dni, smo v Občinski zvezi društev prijateljev mladine Hrastnik začeli razmišljati, kako bi hrastniškimi otrokom organizirali čim prijetnejše počitnice.

Radi bi vam predstavili možnost letovanja v počitniški bazi v Novigradu v Istri. Dogovorili smo se, da bomo organizirali deset-dnevna letovanja in sicer:

- od 2. 7. do 12. 7. 1984,
- od 12. 7. do 22. 7. 1984,
- od 22. 7. do 1. 8. 1984 in
- od 1. 8. do 11. 8. 1984.

Cene za letovanje so usklajene s cenami Samoupravne počitniške skupnosti in znašajo na dan 350 din. Otroci bodo imeli pet dnevni obrokov hrane, zagotovljeno pedagoško vodstvo in vodiče ter ostalo oskrbo. Omogočeno bo plačilo v več obrokih. Kot vsako leto bomo tudi letos upoštevali socialno stanje družine (regresiranje na podlagi lestvice, ki je v veljavi za plačevanje prispevkov v VVO). S tem boste seznanjeni na prvem sestanku.

STARŠI!

Ker je namen letovanja ohraniti otrokom zdravje in zagotoviti pravičen razvoj, zagotoviti

prijeten, sproščen in veder počitek, poln dejavnosti, ki bodo ugodno vplivali na nadaljni razvoj in uspeh otrokove osebnosti, smo prepričani, da boste resno in z vso odgovornostjo razmislili o naši ponudbi in omogočili otroku prijetne počitnice. Spominimo naj vas tudi to, da se otrok v skupini uči spoštovati skupne obveze, upoštevati notranjo disciplino, sprejemati in dajati. V skupini se otroci veselijo, doživljajo zmage in poraze. Postopno si pridobivajo čustven vpogled vase in v druge, oblikujejo nove vzorce obnašanja. V skupini otrok tudi navezuje tovariške in delovne stike z mlajšimi in starejšimi vrstniki. Zato menimo, da je letovanje tudi vzgojno sredstvo, ki ga še vse premalopri upoštevamo pri vsestranski vzgoji naših otrok.

Prosimo, če IZPOLNITE PRILOŽENE PRIJAVNICE (tudi tisti, ki otroka ne boste poslali na letovanje, ker želimo popolnejšo sliko) in sicer do 20. maja 1984.

Hvala za sodelovanje.

Predsednica občinske zveze DPM
Marjana Kopše

Pozdravi iz JLA

Zdravo!

Oglašam se iz lepega Novega Sada. Tudi jaz pošiljam delavcem in delavkam kolektiva lepe pozdrave ter hkrati prosim, da mi pošljete glasilo nas steklarjev.

vojak Denis Meterc
V. P. 3366/3
21002 Novi Sad

Pozdravljen Denis!

Hvala ti za lepo kartico in pozdrave. Ko boš prebral te vrstice, se boš privadil vojaške suknje in življenja v njej. Kljub temu pa, kot je razumeti iz tvoje želje po Steklarju boš kdaj pa kdaj pomislil tudi na naš kolektiv. Kot vidiš, je 5. številka Steklarja že prispela na tvoj novi naslov. Z željo, da ti dnevi vojaščine hitro minejo te lepo pozdravlja

Tudi jaz se oglašam iz oddaljene Đakovice ter prosim za Steklarja. Tako, bom bližje dogodkom iz delovnega okolja, pa tudi domačega kraja.

Lepe pozdrave vam pošilja

Salamon Matej
V. P. 4445/G. A.
SAP Kosovo

ZDRAVO MATEJ!

V imenu vseh, ki jim pošiljaš pozdrave, se ti lepo zahvaljujem in želim, da bi ti Steklar res nekoliko približal DO oziroma domači kraj.

Lep pozdrav

Urednik

Zanimalo vas bo

April 1984

SKLENILI DELOVNO RAZMERJE

Proizvodnja steklenih izdelkov: Fačić Mevlida, odnašalka; Lovrić Mirjana, kontrolor; Rizvić Nijaz odnašalec; Burhan Samir, odnašalec; Bezjak Blaženka, kontrolor; Halilović Fadil, Vujić Stana, Mikanović Peter, Sobonja Jelka, Antić Marinko, Zupančič Lidija, odnašalci; Islamović Hasan, krogličar-pripravnik; Simović Dragica, Čatić Zehida, Bogatin Ana, kontrolorji; Petrović Mira, kontrolor (za določen čas).

Energetika, vzdrževanje in transport: Micin Milena, čistilka; Perkić Miroslav, transportni delavec.

Delovna skupnost skupnih služb Stražar Ida, Pucel Helena, delavki v skladišču gotovih izdelkov.

Proizvodnja svetil: Semenič Gregor, transportni delavec.

PREKINILI DELOVNO RAZMERJE

Proizvodnja steklenih izdelkov: Samovoljno prekinili: Kajišič To-

mo, odnašalec; Mitrić Dragan, nabiralec; Tatarevič Enisa, kontrolor; Bašić Adem, odnašalec; Matić Toplica, strojnik; Hasić Hasan, predstiskalec; Gračner Zdenka, kontrolor; Dovjak Franc, strojnik I; Antešević Pavo, težak v zmesarni. Upokojeni: Šmerc Stanislava, kontrolor; Gajšek Rozalija, kontrolor (druž. pok.). V JLA: Keser Milanko, odnašalec; Pavlović Milan, odnašalec.

Orodjarna: v JLA: Zorc Renato, Meterc Denis, Korbar Samo, strugarji.

Energetika, vzdrževanje in transport: Razpotnik Rajko, zidar (prenehanje v poskusni dobi). V JLA: Lipovšek Roman, elektromehaničar.

Delovna skupnost skupnih služb Križnik Dušana, samovoljno v poskusnem roku.

Proizvodnja svetil: Sporazumno prekinili: Hrnčič Janja, pomožna delavka v kovinski, Mlakar Ilinka, delavka v galvanu. Upokojena: Kralj Matilda, pomožna delavka v kovinski.

Kadrovska služba

OBČINSKA ZVEZA DPM HRASTNIK

PRIJAVNICA

1. Želim, da gre moj sin-hči
rojen-a stanujoč-a
na letovanje v Novigrad v izmeni od
do 1984.

2. Če ne prijavljate otroka za letovanje, prosim, da napišete razloge:

3. Imate morda kakšne predloge za poprestritev letovanja, za izboljšanje organizacije letovanja? Prosimo, zapišite jih:

4. Starši z nižjimi osebnimi dohodki bodo prispevali za letovanje po regresirani lestvici, o kateri vas bomo obvestili na prvem sestanku s starši, ki bo predvidoma v drugi polovici maja. Starše, ki bodo uveljavljali olajšave pri plačilu za letovanje, prosimo, da si priskrbijo potrdila o prejetih osebnih dohodkih v zadnjih treh mesecih. Možno bo plačilo v obrokih.

Izpolnjeno prijavnico naj vaš otrok izroči svojemu razredniku najkasneje do 20. maja 1984.

Hrastnik, dne 1984

Podpis staršev

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi drage

MARIJE KNEZ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala govornikom, pevcem in godbenikom Svobode II, njenim bivšim sodelavcem brusilnice, delavcem TOZD energetika, vzdrževanje in transport, delavcem v skladišču kartonov ter vsem sosedom in prijateljem ter drugim darovalcem cvetja.

Zalujoči: mož Tone in sin Janez z družino

Prizadevajmo si, da bomo tudi v prihodnje kljub težavam, ki nas čakajo na naši poti, pogumno stopali proti našemu velikemu cilju – uresničenju velike prihodnosti sedanji in bodočim generacijam.

Tito

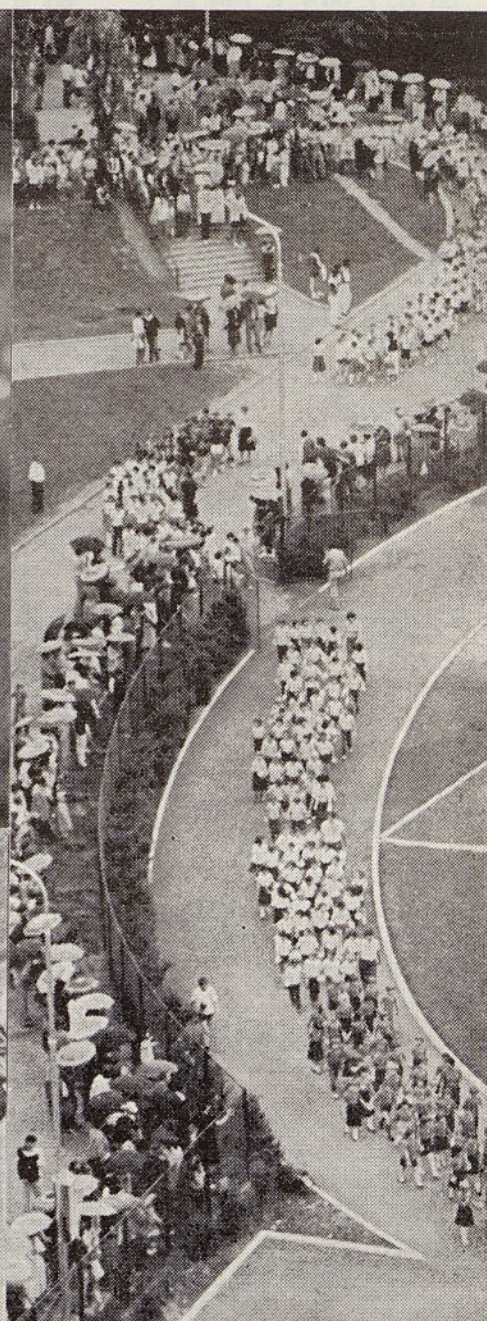

Foto in oblikovanje prve in zadnje strani Branko Klančar

Inovacije - pogoj za razvoj

Za sedanje obdobje je značilno, da premalo usmerjamo inovacijske procese, tako da bi učinkovito zadovoljevali družbene potrebe ob istočasnem ustvarjanju akumulacije za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Poleg tega novi razvojni programi niso tako prilagojeni, da bi kvalitetno nadomeščali in bili konkurenčni na mednarodnem tržišču.

Inovacijski proces se ne sme zaključiti s prodajo proizvodov ali storitev, temveč se mora nadaljevati še s prodanimi storitvami, ki so istočasno vez med komercializacijo in zbiranjem novih inovacij.

Redke so delovne organizacije, ki v planu gospodarjenja za naslednje obdobje vključujejo tudi inovacije. Zato menim, da je potrebno, da bi, ne samo OZD, temveč tudi drugi družbeno politični subjekti obravnavali inventivno dejavnost.

Letne bilance o gospodarjenju v posameznih sredinah bi morale zajemati tudi rezultate iz inovacijske dejavnosti. V primeru da bi bilo določeno leto ali obdobje siromašno z inovacijami in izboljšavami, je potrebno kritično in celovito obdelati problematiko. Menim, da bi morali naše pravilnice o nagrajevanju inovacij malo spremeniti v tej smeri, da bi se vsaj nekoliko približali evropskemu, če že ne svetovnemu povprečju o izplačilih nagrad. Zaradi dobrih pogojev je inovacijsko dejavnost po svetu zelo razvita. Nekje sem bral, da v ZDA dobio od enega vloženega dolarja v inovacijo okoli 3,5 dolarja profita. Drugače povedano v razvitem zahodnem svetu dajo izredno veliko na inovacije in to se jim obrestuje. Zaključim lahko s tem, da je najboljša tista inovacija, ki lahko konkurira na mednarodnem trgu. Zanimariti pa ne smemo tudi tiste majhne izboljšave, pa naj bo to le v tem, da smo čas za izdelavo skrajšali morda le za 0,1 min ali smo omogočili neposrednemu proizvajalcu, da je v istem času napravil isti izdelek z mnogo manj truda. Kratkoročno gledano se to morda niti ne pokaže, toda pri velikih serijah je to še kako vidno.

Danes velja že pravilo, da je pravočasna in kvalitetna informacija tržno blago. Brez svežine informacij si ne moremo zamisljati realizacije inovacijskih procesov predvsem v fazi planiranja in razvoja novih proizvodov. Sleherno informacijo, zunanjo ali interno je potrebno selekcionirati, analizirati in šele potem arhivirati.

Za naše razmere planiranja in gospodarjenja je pomembno, da je potrebno za razvoj tega področja čimveč vlaganja, zlasti v izobrazbo strokovnih kadrov, s čimer se bodo gospodarjenje, znanstveno ustvarjalno delo, itn. v praksi hitreje razvijali. Če primerjamo podatke o številu visokošolskih študentov na tisoč prebivalcev v nekaterih državah: ČSSR 11, Avstrija 14, ZRN 14, Jugoslavijo 20, vidimo, da nam že ti predstavljajo precejšen potencial, ki ga bo potrebno resnično vključiti v čimvečji meri v delo naših organizacij.

Tisto znanje, ki ga bodo prinesli s seboj, bo čez leto ali dve že »za arhiv« zato bi bilo potrebno dobivati »injekcije« v obliki tuje literature, da bi bili na tekočem in da bi iz te literature črpali ideje za izume in izboljšave.

Na žalost pa se ugotavlja, da vse prevečkrat vplivajo tudi subjektivni faktorji, kar vsekakor ni v prid ne inovatorjem še manj pa razvoju inovacijske dejavnosti.

Bojan Lipec

Slabo delo, kako v bodoče?

Premalo se zavedamo, da v naši organizaciji potrebujemo slehernega mladega človeka. Toda zelo malo ali skoraj nič ne naredimo, da bi mladi videli in izražali svoje interese in hotenja v mladinski organizaciji in preko nje.

Posebno je pomembno naše delo v osnovnih organizacijah. Vodstva osnovnih organizacij in mladi komunisti bi morali neprestano delovati v svojih sredinah, opozarjati na probleme mladih in v akcijske programe vnašati predvsem akcije, ki si jih mladi želijo.

Akcijski program mora biti odraz potreb mladih, ne pa mrtev list papirja s formalno »prepisanimi idejami izpred desetih let«.

Resnica je, da ne znamo prisluhniti sredini, v kateri vsak dan delamo in živimo.

V katerih osnovnih organizacijah so mladi aktivni?

Odgovor je nazoren in čisto preprost.

Tam kjer na sestankih rešujejo čisto vsakdanje probleme, kjer je akcijski program »MLADINSKI« in ne samo formalen.

Večina vseh problemov, od kadrovskih do problemov neaktivnosti izhaja prav iz formalizma in »visoke politike«.

Probleme, ki so se nakopičili v naši or-

ganizaciji, moramo rešiti sami. Odgovorne funkcije naj bi prevzeli res tisti mladinci, ki so zainteresirani za delo.

Eden naših neuspehov je tudi to, da v mesecu aprilu, kljub pripravam nismo uspeli organizirati že tradicionalni Plesni venček.

Kot vzrok neuspehu bi lahko navedla našo slabo organizacijo. Znano je, da dva oz. trije ljudje ne morejo opraviti vsega dela sami, drugi pa čakati s prekrižanimi rokami na rezultat in potem — KRITIKA.

Tudi datum prireditve ni bil najbolje izbran, vendar drugega termina za organizacijo nismo imeli na razpolago. Morda je neuspehu botrovala tudi cena vstopnic, ki je po mnenju nekaterih bila previsoka. Vedeti pa moramo, da so stroški takšne prireditve zelo visoki.

Na koncu smo se dogovorili z TOZD Jelka in ansamblom Veter, da bi naj organizirali prireditev 22. septembra v hotelu Jelka.

Ostane mi še prepričanje, da bo v septembru drugače: Boljša organizacija, zainteresiranost za pridobitev naj bi bila boljša; skratka Plesni venček naj bi ostal tradicija tudi v bodoče.

Dragi

Zanima nas mnogo stvari

NAŠA KS TURJE—GORE

V naši KS Turje — Gore delujejo naslednje organizacije: Prostovoljno gasilsko društvo, OO ZSMS in Prosvetno društvo Martin Orožen.

Pionirji sodelujemo v igralski skupini, ki jo vodi Martina Železnik in Marija Babič. Naša igralska skupina šteje enajst članov in nastopamo ob vsakem večjem prazniku. 4. julija, na dan otvoritve spomenika, smo povabili tov. Sergeja Kraigherja in tov. Lidiyo Šentjuroc. Takrat smo uredili dvorano, ki je sedaj zelo prijetna. Imamo povečan oder in lepše, preurejene prostore. Vsi krajanji smo ponosni, da imamo tako lep prostor namenjen za proslave, igre, sestanke družbenopolitičnih organizacij in tudi volitve so potekale v dvorani. Še bolj pa smo zadovoljni, ker smo lansko leto prekrili streho. Marsikatera KS nima tako urejenih prostorov.

Vojka Grešak, 8. b, Dol

NEKAJ O POVEZOVANJU NAŠE ŠOLE S KS RUDNIK

Na začetku šolskega leta napišejo naše tovarišice in tovariši učitelji letni delovni načrt in v njem ze tudi načrt povezovanja šole s krajevno skupnostjo. Naša šola se povezuje z družbenim okoljem na kulturnem, telesnokulturnem in še na mnogih drugih področjih. Program sodelovanja: povezovali se bomo na področju urejanja igrišč, skrbeli bomo za čisto okolje, skupaj s KS bomo pripravili kulturne prireditve, vključevali se bomo v izvedbo obrambnega dne oziroma v akciji NNNP. Sodelovali bomo v vseh zbiralnih in humanitarnih akcijah, pomagali ostarelim in bolnim, naše učenke, članice Rdečega križa, bodo obiskale najstarejše občane in občane v KS. Skrbeli bomo za spominjska obeležja in ohranjanje tradicij NOB, povezovali se bomo na področju prizadevanj za prometno varnost otrok. Sodelovali bomo

pri organizaciji prireditev ob različnih krajevnih praznikih, kjer nastopajo naši učenci. Zelo bi si želeli organizirati pionirske hišne svete, kar pa nam do sedaj ni uspelo. Morda so tega neuspeha krivi tudi krajanji, ker premalo skrbijo za pionirje v hišah. Naša šola se povezuje tudi z delovnimi organizacijami, ki so v naši krajevni skupnosti, tako da se učenci vključujejo v delovni proces.

S tovarišico ravnateljico se je o povezovanju krajevene skupnosti in šole pogovarjala Andreja Bočko, 8. b.

MOJE KUHARSKE (NE)SPOSOBNOSTI

Bližal se je mamin rojstni dan. Vsako leto sem ji kupovala darila, tokrat pa sem jo hotela presenetiti tudi s pecivom.

Mama je bila zjutraj v službi, jaz pa sem se pripravila na peko. Najprej sem si prikrbela vse sestavine, ki sem jih potrebovala in pripravila testo. Pekač sem postavila v že segreto pečico. Kasneje sem pomila in pospravila posodo. Medtem ko se je pecivo peklo, sem pospravila stanovanje. Odnesla sem smeti, ko pa sem prišla nazaj, sem takoj zavohala čuden vonj. Hitro sem stekla k pečici in jo odprla. Iz nje se je valil črn dim. Pekač sem potegnila iz pečice in ga postavila na balkon. Na hitro sem prezračila stanovanje. Bližala se je ura maminoga prihoda. Pecivo je bilo preveč zapečeno, da bi bilo okusno, zato sem ga vrgla v smeti. Očistila sem pekač in ga postavila na običajno mesto. Mama ni nič opazila, ko je prišla domov.

Tako sam zopet presenetila mamo samo z darili, pecivo pa je ležalo v smeteh zaradi moje kuharske nesposobnosti.

Jasna Vogrinec, 8.a

Prostovoljno usposabljanje žensk v JLA

V tej rubriki Glas mladih bi vam radi predstavili, kako poteka prostovoljno usposabljanje žensk v JLA, kakšni so pogoji in nadaljnje informacije, ki jih lahko zainteresirana dekleta dobijo.

V NOB in v revoluciji, kot tudi v vsem povojnem obdobju so ženske že dokazale, da lahko enakopravno z moškimi opravljajo vse družbene funkcije, in da je razvoj samoupravljanja in samoupravne socialistične družbe neuresničljiv brez njihove udeležbe in angažiranja.

V skladu z ustavnimi načeli je vojaška obveznost splošna za vse državljane SFRJ z zakonom o vojaški obveznosti pa je določeno, da to pravico in dolžnost izršujejo tudi žene, pod pogoji, ki jih določa zakon. Glede na to so tudi ženske vojaške obveznice od leta, v katerem dopolnijo 17 let starosti in traja do konca leta, v katerem dopolnijo 50 let starosti.

Z novim zakonom o vojaški obveznosti, ki je začel veljati 5. 7. 1980 je omogočeno, da se tudi ženske kličejo na vojaško usposabljanje, ki je določeno, kot posebna oblika vojaške obveznosti.

To usposabljanje temelji na prostovoljnosti, torej da se na to vrsto usposabljanja pokličejo le tiste obveznice, ki so se prostovoljno prijavile za usposabljanje in ki izpolnjujejo predpisane pogoje glede starosti in zdravstvene sposobnosti.

Na vojaško usposabljanje se lahko pokličejo ženske v letu, ko dopolnijo 19 let starosti, pa do koledarskega leta, ko dopolnijo 27. let starosti.

Na vojaški pouk se ne kliče nosečnic in žensk, ki imajo otroke mlajše od 7 let.

Prostovoljni pouk žensk lahko traja najmanj 2 in največ 6 mesecev. Predvideno je, da pouk v poskusnem obdobju traja 6 mesecev v šolah za rezervne oficirje, za druge dolžnosti v rodovih in službah pa nekaj manj kot 3 mesece.

Obveznosti žensk v času vojaškega pouka so enake obveznostim vojakov. To se nanaša na obveznost izvrševanja povelj, varovanja državne, vojaške in poslovne tajnosti, prebivanja v vojaški enoti oziroma zavodu. Vse pravice, ki jih imajo vojaki, imajo tudi ženske v času prostovoljnega vojaškega usposabljanja.

Ženske se bodo usposabljevale za dolžnosti vojaka, nižjega oficirja in rezervnega oficirja.

Pouk žensk za vojaka in nižjega oficirja se bo organiziral in izvajal v vseh rodovih (razen oklepni enot) kot tudi tehnični, intendantski, sanitetski in prometni službi. Pouk žensk v SRO se bo organiziral in izvajal za dolžnosti komandirjev vodov, referentov int., sanitetske in prometne službe, zdravnikov, za politično-partijske organe itd.

Pogoji za razpored žensk v rodove in službe, oziroma SRO so:

1. prostovoljnost,
2. zdravstvena sposobnost,
3. šolska izobrazba,
4. poklic v civilstvu,
5. znanje in veščine, pomembne za oborožene sile.

Ženske se lahko prijavijo s pomočjo izpolnjene prijavnice, ki jo objavljamo v Steklarju ali pa na občinskem oddelku za ljudsko obrambo. V prijavi za vojaški pouk lahko navede, v katerem rodu, službi oziroma šoli rezervnih oficirjev v JLA želi opravljati pouk. Napotitev se bo opravljala v letu 1984 štirikrat.

Program pouka in vzgoje je tak, da v splošnem delu vzgoje bodo vojakinje proučevale teme iz predmeta SLO in DS. V okviru vojaško-strokovnega dela usposabljanja pa bodo vojakinje usposobljene in izurjene za uspešno opravljanje bojnih nalog v vseh oblikah, pogojih in razmerah oborožene borbe.

Z usposabljanjem se bo zagotovila tudi krepitev fizičnih in delovnih sposobnosti. Poleg pestrega športnega programa je tudi

kulturno-umetniški in zabavno-rekreativni program, katerega osnovni namen je zadovoljitev osnovne kulturne in kulturno zabavne potrebe.

Za vojakinje so v glavnem določene vse vrste uniform. Uniforme za delo, za stroj, za izhod, ki so prilagojene značilnostim ženskega telesa (baretka namesto titovke, plašč za izhod, ženski čevlji...).

Prehrana je organizirana podobno kot za vojake. Struktura živil v posameznih obrokih je prilagojena biološko-fiziološkim potrebam žensk.

Nastanitev žensk v času vojaškega usposabljanja bo v skupnem ali posebnem objektu, ki bo omogočil, da po potrebi same operejo perilo, likajo, pripravijo kavo, čaj in da normalno vzdržujejo osebno higieno.

S tem se razširjajo možnosti vključevanja žensk v aktivnosti in naloge na področju SLO in DS, saj s to vrsto usposabljanja omogoča, da se usposobijo ne le za vojakinje in mlajše oficirje, ampak tudi za rezervne oficirje.

S tem se nadaljuje tradicija in pridobitve NOB in revolucije, ko je v izrazito težkih razmerah oboroženega boja sodelovalo

v raznih oblikah borbe okrog 2 milijona žensk.

Se ena zanimivost:

Od skupnega števila evidentiranih se je v aprilu in maju 1983 ocenila sposobnost za usposabljanje pri 175 kandidatkah in od tega je bilo ocenjenih za sposobne ali omejeno sposobne za vojaško usposabljanje 144 kandidatke.

Po starosti je največ kandidatke med 19 in 22 letom, po izobrazbi pa so v večini kandidatke s končano osnovno ali srednjo šolo.

V naši občini se je v lanskem letu prijavila edina kandidatka prostovoljka. Po opravljenem zdravniškem pregledu, kjer je bila spoznana kot sposobna za vojaško službo, je pristopila naboru. Na naboru je bila določena v rod Pomorstvo — veza RTG. V mesecu juliju 1983 je bila napotena na prostovoljno vojaško usposabljanje v Pulo. Usposabljanje je končala 29. 9. 1983 in se usposobila za signalistko.

Upam, da bom v eni od naslednjih števil lahko objavila razgovor z njo o njenem počutju, usposabljanju, o vojaškem življenju nasploh in o njenih vtisih, ki jih je pridobila na vojaškem usposabljanju.

PRIJAVA

za prostovoljno vojaško usposabljanje v JLA

1. Ime
(priimek, ime očeta ali matere in ime)
2. Rojena
(dan, mesec, leto, kraj, občina, soc. rep., soc. avtonom. pok.)
3. Stanuje
(ul. in hišna št., kraj, občina, soc. rep., soc. avtonom. pok.)
4. Narodnost 5. Poklic
6. Zakonsko stanje
(poročena, samska, št. otrok in njih starost)
7. Zaposlena
(DA — NE, ime OZD in njen naslov)
8. Dokončane šole
9. Znanje, pomembno za oborožene sile
10. Zdravstveno stanje
11. Članstvo v družbenopolitičnih organizacijah
(članica ZSMS, ZKJ, SZDL)
12. Želim se usposabljati za dolžnost
a) vojaka ali nižjega oficirja
b) rezervnega oficirja
13. Želim se usposabljati za rod — službo:

1. pešadijo	8. radiološko-biološko-kemično obrambo
2. artiljerijo	9. tehnično službo kopenske vojske
3. artiljerijsko-raketne enote protizračne obrambe	10. sanitetsko službo
4. letalstvo	11. tehnično službo vojnega letalstva in protizračne obrambe
5. mornarico	12. intendantsko službo
6. inženirijo	13. prometno službo
7. zveze	
14. Vozniško dovoljenje ima za kategorijo
15. Na vojaško usposabljanje želim biti poklicana: januarja, aprila, julija ali oktobra letos, ali prihodnje leto.

OPOMBA: Odgovor pod zaporedno številko 12. in 15. obkrožite ali podčrtajte, pri odgovoru pod št. 13. pa zaokrožite tri številke pred rodom oziroma službo, za katero se želite usposabljati.

Datum:

Podpis

(ime in priimek)

PREBERITE NAVODILO ZA IZPOLNITEV PRIJAVE!

MOJA BREZA

Kakšno leto več imaš kot jaz, ob mojem rojstvu te je oče zasadil ob robu naše parcele. Razen samorasle trave si bila ti edino drevesce in vsi smo te občudovali. S svojim belim debelcem, nežna in krhka, si kljubovala ostrim zimam in pravim burjam. Potem smo si ob tebi zgradili dom, utesnili smo te, a nisi užaljena. Vsako leto si lepša, vsako pomlad so tvoje veje bogatejše in lepše, listje je nežnejše. V poletnih dneh tako rada poslušam šelestenje in ko ob večerih pečemo koruzo, se mesečina srebrno poigrava s tvojimi listi. Ko privrši veter, se tvoje veje elegantno gibljejo v smeri vetra. Lepa si, tankolasa in nemirna in večno mlada. Le jesen ti obarva liste, zdaj so zlati in ponekod bakreno žarijo. Tvoje belo deblo pa se še naprej blešči. Tudi, ko boš odvrгла zadnji list in ti bo zima nadela belo kučmo, boš videti mlada. In da ti ne bo dolgčas, bom v tvoje veje obesila ptičjo krmilnico. Ne daješ nam plodov in razen sence skupov ne dobi ničesar od tebe, vendar te zaradi tvoje lepote, prijetnega šelestenja listja in večnega gibanja ne bi zamenjala za nobeno drugo drevo.

Petra Golež

KAKO SEM OB ROJSTVU DOBILA IME?

Prišel je tisti dan, ko se je bilo treba odločiti za ime. Mami in ati sta premišljevala in premišljevala, nazadnje sta se odločila, da bo mami napisala spisek imen, nato pa bosta skupaj izbirala. Mami je tako sestavila najdaljši spisek imen na svetu, imena so bila slovenska in lahko izgovorljiva imena v tujih jezikih.

Ko je bil seznam ali spisek, kakor hočete, končan, je mami prebrala imena. Ko je izgovorila ime »Dana«, je ati takoj rekel: »Dana, tako ji bo ime, če bo deklina!« Mami se je strinjala. In zakaj je bilo to ime uvrščeno v mamin seznam? Mamini profesorici angleščine na fakulteti je bilo tudi ime Dana. Mama jo je občudovala, ker je bila zelo razgledana. Mami se je to ime še posebej priljubilo. Dana pa je obenem tudi boginja dobre letine in tako ima moje ime tudi mitološko ozadje.

Dana Maurovič 7. razred
lit. nov. krožek OŠ NH Rajka Hrastnik

PRIŠLA SEM NA SVET (IN ŽE TAKOJ POVZROČILA ZMEŠNJAVO!)

Prvega maja navsezgodaj sem v trboveljski bolnišnici ugledala svet. Mami se je zdelo ime Simona zelo lepo in ko me je imela prvič v rokah, si je priznala: »Simona, to ime se ji zares podala!« Tako sem postala Simona. Prišlo pa je tudi do zmešnjave, seveda po porodu! Oče je namreč izvedel, da se mu je rodil sin. Vsi sosedje so pili na zdravje sina. Čez nekaj časa pa so očeta poklicali v bolnišnico. Zelo se je prestrašil misleč, da se je mami kaj zgodilo. Bil je ves blede, ko se mu je začel zdravnik opravičevati, češ da ima hčer. Oče se je oddahnil in rekel, da bodo pač še enkrat pili zdravico!

Simona Bočko 5. razred
lit. nov. krožek OŠ NH Rajka Hrastnik

MLADINA NA KOVKU

Mladinske sestanke imamo vsak drugi teden ob 18. uri. Letošnje leto smo se mladinci odločili, da bomo vaščanom Kovka priredili pester novoletni program. Vsi smo hitro prišli za delo. Brigita je prinesla igrice z naslovom Mladi razgrajči. Na sestanku smo si razdelili vloge. Ko se je bližalo novo leto smo se večkrat sestali in pridno vadili. Po sestanku se pogovarjamo ali plešemo ob glasbi.

Veliko veselja so nam prinesli tudi fantje in dekleta s tekmovanja Mladost v pesmi, besedi in spretnosti, saj so bili uvrščeni na drugo mesto in so šli še na regijsko tekmovanje.

Mateja Šopar, 8. a, Dol

TO SEM JAZ

Erna moje je ime, po očetu Klanjšek pišem se, učim se v slavnem sedmem be, kjer sami junaki žive.

Dolge jaz imam lase, v šoli mi kar dobro gre, rjave moje so oči, iz obraza nos štrli.

Erna Klanjšek 7. razred
lit. nov. krožek OŠ NH Rajka Hrastnik

KO BOM VELIKA

Ko bom velika novinar bom postala po svetu bom hodila in vse jezike znala.

Bom z vlakom potovala z ladjo z avionom a vedno le z nalogo in ne le tako zastoj.

Bežijo meseci in leta in zopet si želim da novinar bi postala in jezike vse bi znala.

Nadja Potrata 6. razred
lit. nov. krožek OŠ NH Rajka Hrastnik

MUCA TAČKA

Muca Tačka je kot igračka, ponoči v košarici spi, podnevi pa miške lovi.

Zjutraj, ko se zbudi, takoj k meni pridrvi, jaz pa ji mleka dam, in z njo se malo poigram.

Opoldne, ko pridem iz šole, ji lepo belo žogico dam, ona pa skače za njo, da se kar stoli tresejo.

Popoldne, ko se naje, zaspi, zraven pa še malo posmrči, zvečer pa se zbudi in spet za žogico drvi.

Natali Smodiš 5. razred
lit. nov. krožek OŠ NH Rajka Hrastnik

Na kratko

Ob tem jubileju, to je petindvajsetletnici izhajanja glasila Steklar, se tudi mi mladi pridružujemo čestitkam uredniškemu odboru. Ta jubilej naj bi bil vzpodbuda vsem nam v nadaljnjem delu, da bi v bodoče delovali vsaj tako, če ne celo boljše, saj je znano, da gre napredek neprestano naprej v vseh pogledih in področjih, če ga zamudiš si tako rekoč povožen.

Če se ob tem zamislimo mi mladi, kakšen je naš prispevek k temu jubileju, bomo težko našli odgovor.

Predsedniki OO ZSMS najbolj poznajo mlade v svoji delovni sredini, vedo kakšna so njihova nagnjenja, s čim se ukvarjajo v prostem času. Morda bomo po tej poti odkrili še kakšnega talenta.

Upam, da bomo s skupnimi močmi in sodelovanjem nas vseh, dosegli rezultate za boljše kakovost Glasa mladih, za več prispevkov skratka, da bomo uspešnejši.

Na koncu naj vsem mladincem in članom delovnega kolektiva zaželimo srečno novo leto 1984!

Sigurno se v tovarni z vsakim dnem dogaja kaj novega, pa kaj, ko en človek ne more biti prisoten vsepovsod, da bi lahko vse zabeležil. Zato so od sedaj naprej zadolženi predsedniki OO ZSMS po tozdih in predsedniki aktivov, da preprečujejo mlade, da tudi oni dajo svoj prispevek k boljšemu Glasu mladih.

Saj ni potrebno, da je vse brez napak, vse se da popraviti in urediti tako, da bo za vse prav.

MOJA ŽELJA

Velikokrat sedim za mizo in nimam kaj početi. Nekoč smo šli nekam na obisk in videla sem dojenčka. Sedela sem poleg nje in gledala, kako je brcal z nogami. Takrat sem si močno zaželela bratca ali sestrico. Najraje bi imela, če bi bila to sestrica. Ime bi ji bilo Nataša. Ko bi bila Nataša še čisto majhna, bi spala v moji sobi. Če bi sestrica zajokala, bi vstala in jo zibala. Velikokrat bi šla z njo na sprehod. Šla bi k vrtcu in tam delala razna ročna dela, Nataša pa bi se igrala z drugimi majhnimi otroki. Ko bi bila malo večja, bi oče in mama kupila dvonadstropno posteljo, ker imamo majhno stanovanje. Ponjo bi hodila v vrtec. Imam še vse igrače, s katerimi sem se kot majhna deklica igrala. Ko bi Nataša začela hoditi v šolo, bi ji pomagala pri pisanju domačih nalog. Kot odrasli bi se obiskovali.

Če bi bilo res tako, bi bila zelo srečna, vendar mami pravi, da imamo premajhno stanovanje in da se je že z menoj dovolj prejezila, kaj bi potem bilo šele z drugim otrokom.

Branka Kolenc, 6. a

OMLADINAC SAVREMENOG DOBA

Kao što je rekao: Marks, Engels, Lenjin, Tito, Kardelj i mnogi drugi, da je omladina osnovna snaga pri izgradnji savremenog socializma, odnosno, specifični faktor nastanka savremenog doba kroz celokupnu historiju čovječanstva koja bi morala da ima neizgledno veliku podršku od strane svih društveno političkih, tako i svih društvenih zajednica u današnjem socializmu.

Da, nalazimo se u doba velike ekonomske stabilizacije, ali se ipak svi pitamo »zašto je do toga došlo«, zašto jednom i tom neprijatelju ne stanemo na kraj, a svjesni smo da to možemo otkloniti samo zajedničkim snagama.

Zašto zaboravlja drug druga? zašto zaboravlja brat brata, zašto zaboravlja otac sin, kojemu je nekada davao mnogo, a danas ga vidi negdje u senci, sav oronuo od nezadovoljstva.

I tako prolazi dan za danom, zaboravljaju se godine, godine koje su bile prelomne naše današnjice.

Hej! Mladiću! Zaboravljaju se i tvoje ruke, koje su nekada kubike valjale i prebacivale, koje su sjale kao da su od čelika saljivene, a danas, danas si sav izbledeo, izgubio sve ono što si imao, moć, snagu, vedrinu svog lica i sve ono što ti je majka priroda dala.

Izadi iz te zlobne sjene, pogledaj suncu u oči, okreni se i nastavi delo koje si započeo jer ti si jedini vlasnik svoje moći.

Mehmed Husić

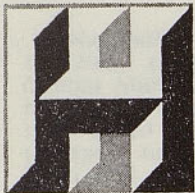
RADA BI POSTALA NOVINARKA

Rada bi študirala in postala novinarka, seveda, če bom šolo končala z dovolj dobrim uspehom. Tovarišica v četrtem razredu mi je predlagala ta poklic in vedno bolj se navdušujem zanj. Po naravi sem taka, da me vsako enolično delo prične kmalu dolgočasiti, kot novinarka pa bi vsak dan slišala in videla kaj novega. Obiskovala bi od sveta oddaljene kmetije, povpraševala o življenju na njih, obiskovala bi delavce v tovarnah, pobarala bi žene ob strojih, kaj bi spremenile, če bi lahko, pa branjevke po tržnicah in še in še. Radovedna kot sem, mislim, da mi ne bi zmanjkalo vprašanj. In vse, kar bi videla in slišala, bi strnila v zapis in ga poslala v objavo.

Če bi imela srečo in dovolj sposobnosti, bi mogoče lahko odšla v tujino, kar me še posebno mika, čeprav je to včasih tudi varno.

Mislim, da bi bila v tem poklicu zadovoljna, za kaj drugega se sedaj še ne morem opredeliti.

Petra Golež 5. razred
članica lit. nov. krožka OŠ NH Rajka Hrastnik

stekljar

GLASILO DELAVCEV STEKLARNA-SIJAJ HRASTNIK

Priloga STEKLARJA 5/84

PRAVILNIK

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. Člen

5 letni pravilnikom se postavlja za cilj organiziranje ter izboljšanje uspeha in varnosti v kolektivih na delu. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

... sajta programov, ki so namenjeni za delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

... izpolnjevanje pogojev, ki so določeni v pravilniku.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

2. Člen

Varstvo pri delu obsega pravice in obveznosti delavcev ter TOZD, kot tudi celovitost varnostnih ukrepov in ukrepov ter postopkov in ukrepov, ki so namenjeni za varnostno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

Varstvo pri delu je v skladu s pravilnikom obsega tudi notranje ukrepe in ukrepe, ki so namenjeni za varnostno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

3. Člen

Varno delovno okolje in varno delo ne razmeri so predmetom delovnega pogoja, ki je delavec, tako da organizirajo v delovnem okolju delovni pogoji, ki so namenjeni za varnostno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

4. Člen

Pravila in obveznosti delavcev so tudi pri delu vsi delavci, ki so si pridobili delovni pogoji in strokovno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo.

... sajta delavcev in strokovnjakov, ki so posebej izobraženi in usposobljeni za varnostno delo. Vse delavce pri delu mora biti varno in zdravo.

II. PROGRAMIRANJE IN DOGOTVARJANJE VARNOSTI PRI DELU

1. Program

1. člen

Vsak program za delo in varnost TOZD ali njene organizacijske celice delovnega mesta mora vsebovati lastni organizacijski in zagotavljanje varnosti pri delu.

3. programom iz prejšnjega odstavka ali s posrednim programom se uredijo skupne ukrepe za zagotavljanje skupnega varstva pri delu, če TOZD izvaja delo skupaj z drugimi TOZD.

5. programom iz prvega in drugega odstavka tega člena se določijo tudi pogoji za denarno evolutiva za izboljšanje uspeha.

Na podlagi 11. člena zakona o varstvu pri delu (Uradni list SRS št. 32/74) in 179. člena zakona o združenem delu (Uradni list SFRJ št. 53/76) ter zvezi z 211. členom Statuta temeljnih organizacij so delavski sveti TOZD proizvodnja steklenih izdelkov na seji, dne 17. 2. 1984, TOZD proizvodnja svetil na seji, dne 20. 3. 1984, TOZD orodjarna na seji, dne 20. 3. 1984, TOZD energetika, vzdrževanje in transport na seji, dne 1. 3. 1984 in Delovna skupnost skupnih služb na seji, dne 24. 2. 1984, DO Steklarna-Sijaj Hrastnik sprejeli

PRAVILNIK o varstvu pri delu

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem pravilnikom se predpisuje način organiziranja ter izpolnjevanja nalog in zadev, s katerimi se izvaja in pospešuje varstvo pri delu, zlasti tako, da se določa:

— način programiranja varstva pri delu;

— način določanja in izvajanja splošnih in posebnih varstvenih ukrepov in normativov ter varstvenih ukrepov v zvezi z delovnimi pogoji;

— izpolnjevanje posebnih obveznosti do organov nadzora;

— vsebina in način vodenja evidenc o izpolnjevanju obveznosti v zvezi z varstvom pri delu;

— delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi;

— delovno področje, pooblastila službe za varstvo pri delu ter pooblastila njenih pooblaščenih delavcev.

2. člen

Varstvo pri delu obsega pravice in obveznosti delavcev ter TOZD, kot tudi celokupnost varstvenih ukrepov in normativov ter postopkov in opravil, določenih s tem pravilnikom in s predpisi o varstvu pri delu, s katerimi delavci v TOZD ustvarjajo in zagotavljajo varno delovno okolje ter varne delovne razmere.

Varstvo pri delu po tem pravilniku obsega tudi notranjo kontrolo nad izpolnjevanjem samoupravnih predpisov ter zakonskih predpisov s področja varstva pri delu in delovnih razmerjih delavcev v združenem delu.

3. člen

Varno delovno okolje in varne delovne razmere po prejšnjem členu ustvarjajo delavci, tako, da organizirajo in izvajajo takšen delovni proces, ki bo zajemal hkrati tudi tehnične, zdravstvene, socialne, vzgojne, pravne, družbene, samoupravne in druge varstvene ukrepe, s katerimi se lahko preprečujejo in odpravljajo vzroki, zaradi katerih lahko pride pri delu do poškodb in zdravstvenih okvar delavcev.

Šteje se, da je varstvo pri delu v TOZD urejeno, če so zagotovljeni takšno delovno okolje in dovolj varne delovne razmere, da lahko delavec ob normalni pazljivosti, strokovni in delovni usposobljenosti ter zdravstveni sposobnosti opravlja svoje delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb ali zdravstvenih okvar.

4. člen

Pravice in obveznosti imajo po tem pravilniku vsi delavci, ki so si pridobili lastnost delavca v združenem delu, kot tudi delavci, ki opravljajo v TOZD kakršnokoli delo.

Če opravljajo delo v TOZD ali na njenem delovišču tudi delavci iz drugih TOZD, morajo izvajalci takih del z ustrežno organizacijo varstva pri delu zagotoviti varnost svojih delavcev, obenem pa poskrbeti, da njihovi delavci ne ogrožajo varnosti drugih delavcev.

Izvajalci skupnih del morajo s pismenim dogovorom določiti skupno varstvo pri delu in skupne varstvene ukrepe iz drugega odstavka tega člena ter pravice in obveznosti delavcev, kakor tudi pooblastila in naloge odgovorne osebe za izvajanje skupnega varstva pri delu v TOZD ali na njenem delovišču.

II. PROGRAMIRANJE IN DOGOVARJANJE VARSTVA PRI DELU

1. Program

5. člen

Vsak program za delo in razvoj TOZD ali njene organizacijske oziroma delovne enote mora vsebovati tudi način organiziranja in zagotavljanja varstva pri delu.

S programom iz prejšnjega odstavka ali s posebnim programom se uredijo skupne naloge za zagotovitev skupnega varstva pri delu, če TOZD izvaja delo skupaj z drugimi TOZD.

S programom iz prvega in drugega odstavka tega člena se določijo tudi potrebna denarna sredstva za izvedbo takega programa.

2. Pismeni dogovor

6. člen

Za opravljanje del na skupnem delovišču, kjer delajo delavci TOZD hkrati z delavci ene ali več drugih TOZD, se sklepe z izvajalci pismeni dogovor, s katerim se določijo skupni varstveni ukrepi, skupna organizacija varstva pri delu, medsebojne pravice in obveznosti delavcev ter odgovorna oseba in njena pooblastila za izvajanje in zagotavljanje usklajenega skupnega varstva pri takem delu.

III. SPLOŠNI IN POSEBNI VARSTVENI UKREPI IN NORMATIVI

1. Določanje in izvajanje

7. člen

Splošni in posebni varstveni ukrepi in normativi se morajo določati in izvajati že pri dogovarjanju, programiranju in sklepanju pogodbe za novogradnjo ali rekonstrukcijo gradbenega objekta ali nje-govega delovnega oziroma pomožnega prostora, kakor tudi pri projektiranju, izdelavi ali nakupu in uporabi delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu.

Za gradbene objekte in njihove prostore, kakor tudi za delovne priprave in naprave iz prejšnjega odstavka se lahko v skladu s predpisi o varstvu pri delu določijo tudi ustrezni dopolnilni varstveni ukrepi ali normativi, ki pa morajo biti usklajeni z zahtevami delovnih oziroma tehnoloških postopkov.

8. člen

Predpisane varstvene ukrepe in normative morajo upoštevati projektanti in drugi strokovni in vodilni delavci že pri projektiranju, graditvi in konstruiranju objektov, pri projektiranju tehnološkega procesa, pri konstruiranju in izdelovanju delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, bodisi da gre za potrebe lastne TOZD ali za naročila drugih. O tem se izda pismena izjava.

Zadostitev zahtevam iz prejšnjega odstavka mora biti razvidna tudi iz projektantske dokumentacije in iz dokumentacije o tehničnih rešitvah in o tehnološkem procesu pa tudi pri uvozu oziroma nakupu delovnih priprav, naprav, sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu ter tehnične dokumentacije za gradbene objekte.

9. člen

Vsaka na novo izdelana delovna priprava ali naprava se lahko da v promet oziroma po nakupu v uporabo le, če je opremljena z navodilom za varno upora-

bo ter o načinu preizkušanja in vzdrževanja delovne priprave in naprave.

10. člen

Varstvene ukrepe in normative je treba dopolnjevati v skladu s predpisi o varstvu pri delu ter v skladu z izpopolnjevanjem in spreminjanjem delovnega in tehnološkega procesa, kakor tudi v skladu s spremembami v delovnih razmerah, ki nastajajo z uvajanjem novih delovnih priprav in naprav in tehnoloških postopkov.

Za vpeljavo novega varstvenega ukrepa ali normativa s katerim bi se nadomestil z zakonom predpisani varstveni ukrep ali normativ, je potrebno predhodno soglasje pristojnega organa inšpekci-je dela.

2. Splošni varstveni ukrepi in normativi

11. člen

Splošni varstveni ukrepi in normativi se določajo in izvajajo pri vseh delih in nalogah in se nanašajo zlasti na gradbene objekte, delovne priprave in naprave, gibanje ljudi na delu in notranji promet, prekomeren ropot in vibracijo, električni tok in škodljiva sevanja, nevarne in škodljive snovi ter požarno varnost, zdravstvene pogoje na delu ter sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu ter postopek v zvezi z nabavo, vzdrževanjem in uporabo.

a) Gradbeni objekti in delovni prostori

12. člen

Gradbeni objekti oziroma delovni prostori morajo biti projektirani, zgrajeni, rekonstruirani, urejeni in vzdrževani skladno s predpisi o varstvu pri delu tako, da ustrezajo pogojem, ki se nanašajo zlasti na dimenzije in ureditev prostorov oziroma njihovih delov, naprav, s katerimi se ohranja predpisana temperatura, čisti zrak in osvetljujejo prostori, sanitarne naprave ter sredstva in naprave, s katerimi se preprečujeta prekomeren ropot in vibracija; ureditev stranskih in pomožnih prostorov, kot so skladišča, stopnišča, svetlobni jaški, dvorišča in drugi prostori, kjer se gibljejo delavci pri delu, ter druge elemente, ki vplivajo na varnost delavcev pri delu.

13. člen

Pri določanju lokacije, razporejanju, gradnji ali rekonstrukciji gradbenega objekta ali delovnega prostora se morajo upoštevati poleg predpisov o varstvu pri delu tudi posebni predpisi o varstvu okolja, o požarnem varstvu, varstvu zraka in vode pred onesnaževanjem, varstvu pred ionizirajočim sevanjem in drugi predpisi.

Preden se vloži zahtevek za izdajo gradbenega oziroma uporabnega dovoljenja za gradbene objekte oziroma delovne prostore iz prvega odstavka tega člena, ugotovi služba oziroma komisija za varstvo pri delu, če so bili upoštevani varstveni ukrepi in normativi po predpisih o varstvu pri delu.

14. člen

Načrti oziroma dokumentacija o tehničnih rešitvah za nove ali rekonstruirane gradbene objekte oziroma delovne prostore morajo biti opremljeni s pismeno izjavo, s katero projektantska ali druga služba DO potrjuje, da so bili pri projektiranju, graditvi oziroma rekonstrukciji upoštevani predpisani varstveni ukrepi in normativi.

Pismeno izjavo iz prejšnjega odstavka mora dati tudi lista OZD, ki je izdelala projektantsko dokumentacijo oziroma dokumentacijo o tehničnih rešitvah ter o tehnološkem procesu.

b) Delovne priprave in naprave

15. člen

Delovne priprave in naprave morajo biti projektirane, izdelane, vzdrževane in varovane skladno s predpisi o varstvu pri delu, tako da ustrezajo pogojem, ki se nanašajo na ročno orodje, stroje na ročni pogon in druge delovne priprave, ki niso izdelane na mehaniziran pogon, stroje na mehaniziran delovni pogon, ki niso namenjeni za tehnološke procese; stroje in druge delovne priprave na mehaniziran pogon, namenjene za tehnološke procese; parne kotle in posode pod pritiskom; varstvene naprave itd.

Vsaka varstvena naprava mora biti praviloma vdvana v samo delovno pripravo in pritrjena tako, da se ob kakršnikoli motnji avtomatično in z najmanjšim naporom ustavi pogon delovne priprave in da preprečuje, da bi prišlo delavčevo telo ali del telesa v nevarno cono, sama pa ne sme biti vir nevarnosti.

16. člen

Predpisane varstvene ukrepe in normative je treba upoštevati pri projektiranju, konstruiranju in izdelovanju delovnih priprav in naprav ter pri projektiranju tehnološkega procesa, kakor tudi ob nakupu delovnih priprav in naprav.

Na novo izdelana oziroma nabavljena delovna priprava ali naprava mora biti opremljena s pismeno izjavo, da so bili ob njeni izdelavi upoštevani predpisani varstveni ukrepi in normativi, ter z navodilom o varni uporabi in o načinu preizkušanja ter vzdrževanja.

17. člen

Nabavijo se lahko samo delovne priprave in naprave, ki so opremljene s predpisano pismeno izjavo o upoštevanju predpisov o varstvu pri delu ter z navodilom o varni uporabi ter o načinu preizkušanja in vzdrževanja.

Pogoje iz prejšnjega odstavka ugotavlja ustrezna komisija ali služba za varstvo pri delu, ki o svojih ugotovitvah sestavi zapisnik. Zapisnik je dokazno sredstvo.

c) Gibanje delavcev pri delu in notranji promet

18. člen

V skladu s predpisi o varstvu pri delu se morajo določiti varstveni ukrepi in normativi v zvezi z gibanjem delavcev pri delu in notrajnim prometom, zlasti glede:

— varovanja delavcev pri potrebnem gibanju v zvezi z delom;

— notranjega prometa z vidika varovanja blaga in varnosti delavcev;

— ročnega in mehaniziranega prevoza (vagonete, industrijske železnice in drugo) in

— sredstev za ročni in mehaniziran prenos (dvigala, žerjavi in drugo) torova in delavcev, tako da so varni tisti, ki z njimi ravna oziroma, ki bi jih premikanje teh sredstev lahko spravilo pri delu v nevarnost.

č) Ropot in vibracije

19. člen

V skladu s predpisi o varstvu pri delu se določajo varstveni ukrepi in normativi za varovanje pred škodljivim vplivom ropota in vibracije ter način zmanjševanja ropota in vibracije.

V delovnih prostorih in pri delovnih pripravah ter napravah morata biti ropot in vibracija zmanjšana na najmanjšo možno mero in ne smeta presegati več kot 90 decibelov.

20. člen

Na delovnih pripravah, pri katerih čezmernega ropota in vibracije ni mogoče omejiti, kot določa prejšnji člen, se izvedejo drugi varstveni ukrepi, kot so: zvočna izolacija, uporaba osebnih varstvenih sredstev in podobno.

Na delovnih pripravah, ki povzročajo pri delu čezmerno vibracijo, je treba držaje obložiti s primernejšim materialom, ki zmanjšuje učinek vibracije.

d) Električni tok in škodljiva sevanja

21. člen

Električne napeljave, postroji in naprave v delovnih prostorih ter na gradbiščih morajo projektirati, vzdrževati ali upravljati samo delavci z ustrezno strokovno izobrazbo in usposobljenostjo za varno delo.

22. člen

Škodljiva sevanja so pri delovnih opravilih oziroma delih, kjer se šteje, da so viri ionizirajočih sevanj. Taka delovna opravila so: pri plinskem in obločnem varjenju.

e) Nevarne in škodljive snovi

23. člen

Lahko vnetljive, eksplozivne, strupene in jedke snovi lahko uporabljajo in z njimi razpolagajo samo za to strokovno usposobljeni delavci.

Snovi iz prejšnjega odstavka je treba hraniti samo v ustreznih posodah in na raznih mestih, kjer morajo biti zaklenjene in pod nadzorom.

24. člen

Za varstvo pred požarom se morajo izvrševati preventivni ukrepi za preprečevanje požara.

Preventivni ukrepi za preprečevanje požara iz prejšnjega odstavka obsegajo vsa tista dela in sredstva, ki so potrebna, da bi se preprečila možnost požara.

Ukrepi za gašenje požara pa obsegajo vsa dela in sredstva, s katerimi se lahko doseže omejitev oziroma ugasitev nastalega požara.

3. Posebni varstveni ukrepi

25. člen

Posebni varstveni ukrepi se določijo za posebno nevarna in škodljiva dela, kadar ni mogoče zagotoviti varstva pri delu samo s splošnimi varstvenimi ukrepi in normativi.

Posebni varstveni ukrepi po prejšnjem odstavku se določajo zlasti za dela in naloge:

- opravljanje del na višini,
- opravljanje del, pri katerih je nevarnost za poškodbe večja,
- opravljanje del, pri katerih je nevarnost za obolenje večja,
- težka fizična dela in dela v prisiljenem položaju,
- delo v neugodnih mikroklimatskih pogojih (temperatura, hitrost gibanja zraka, vlažnost, prašenje),
- kjer so delavci izpostavljeni ropotu in vibraciji,

— kjer so delavci izpostavljeni ultravijoličastim, infrardečim in drugim zdravju škodljivim elektro magnetnim sevanjem,

— kjer so delavci izpostavljeni nadražljivcem, plini, prahu (fluor, žveplov dioksid, silicijev dioksid itd.),

— delo z organskimi topli,

— delo v nočni izmeni,

— delo v mokroti, vlagi, umazaniji in smradu,

— kjer so delavci izpostavljeni param svinca in njegovim spojinam,

— delo z jedkimi snovmi (kisline, lugi),

— kjer so delavci izpostavljeni toplotnim sevanjem.

4. Periodični pregledi in preizkusi ter preiskave

26. člen

Uporabljati se smejo samo takšni gradbeni objekti in delovni prostori, delovne priprave in naprave ter sredstva in oprema za osebno varstvo pri delu, ki ustrezajo predpisom o varstvu pri delu in zagotavljajo delavcem varno delo.

S periodičnimi preizkusi in pregledi delovnih priprav in naprav ter s periodičnimi pregledi in preiskavami kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklimat v delovnih prostorih se ugotavlja, ali je z varstvenimi ukrepi zagotovljeno varno delo, zlasti kar zadeva varnost pred poškodbami, ki jih utegnejo povzročiti posamezni deli delovne priprave in naprave, varnost pred električnim tokom, dovoljene meje ropota in vibracije, koncentracije škodljivih plinov, hlapov, megle in prahu, mikroklimatske razmere, varnost pred ionizirajočim sevanjem ter infekcije ali okvare zaradi škodljivih vplivov biološke narave.

27. člen

V posebnem seznamu, ki ga je sprejel delavski svet TOZD so določena:

— delovna opravila, delovni prostori in gradbeni objekti, ki jih je treba periodično preiskovati glede na ekološke razmere;

— delovne priprave in naprave, ki se morajo z vidika varnosti pri delu periodično pregledovati in preizkušati;

— roki in metodologija periodičnih preiskav, pregledov in preizkusov.

Metodologija po prejšnjem odstavku je izdelana kot priloga temu pravilniku.

5. Sredstva in oprema za osebno varnost pri delu

28. člen

Pri projektiranju, izdelovanju oziroma uvozu in nakupu sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu je treba upošte-

vati veljavne predpise o varstvu pri delu in veljavne jugoslovanske standarde, kar se dokazuje s pismeno izjavo.

Pri izdaji pismene izjave iz prejšnjega odstavka mora sodelovati tudi služba za varstvo pri delu.

29. člen

Sredstva in opremo za osebno varnost pri delu morajo delavci uporabljati, kadar ni mogoče drugače odvrniti nevarnosti in škodljivosti, ki so jim izpostavljeni pri delu, oziroma preprečiti nenadno in občasno nevarnost poškodbe.

30. člen

S posebnim pravilnikom o sredstvih in opremi za varstvo pri delu, o zaščitnih delovnih oblačilih in obutvi ter o službeni obleki in obutvi je določeno, pri katerih delovnih opravilih oziroma delih in katera sredstva oziroma opremo za osebno varnost uporabljamo za odvrčanje učinka posameznih vrst nevarnosti oziroma škodljivosti za delavcev organizem, in pa, katerim pogojem morajo ustrezati posamezne vrste sredstev oziroma opreme za osebno varnost pri delu.

31. člen

Pravico in dolžnost uporabljati sredstva in opremo za osebno varnost pridobi delavec z razporeditvijo na delo.

Neposredni vodja dela je dolžan skrbeti, da so delavci preskrbljeni s sredstvi in opremo za osebno varnost pri delu in da jih uporabljajo.

Delavec, ki pri delu ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost pri delu ali jo uporablja v nasprotju z določbami prejšnjega člena, je odgovoren za hujšo kršitev delovne obveznosti.

IV. VARSTVENI UKREPI V ZVEZI Z DELOVNIMI POGOJI

1. Ocena in določitev del in nalog z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare

32. člen

Za določitev del in nalog z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare je potreben opis le teh glede na vrste in stopnje nevarnosti ter glede na posebne pravice, naloge in odgovornost delavcev s posebnimi pooblastili, kakor tudi drugih delavcev v zvezi z uresničevanjem in zagotavljanjem varstva pri delu.

Pri določitvi in opisu del in nalog iz prejšnjega odstavka so posebej določeni in opisani tudi varstveni ukrepi v zvezi z delovnimi pogoji.

Zdravstveno analitične ocene del in nalog ter spisek dela in naloge z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare je priloga temu pravilniku.

33. člen

Varstveni ukrepi iz prejšnjega člena zajemajo zlasti:

— delovni čas in počitek pri določenih delih in nalogah;

— osebne pogoje, ki jih mora izpolnjevati delavec za opravljanje določenega dela in naloge;

— nastanitev, prehrano in prevoz pri posebnih vrstah del in nalog ter

— posebno varstvo žensk, mladine in invalidnih delavcev.

34. člen

Za delo pri delih in nalogah z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare mora delavec izpolnjevati posebne osebne pogoje:

— da ni mlajši od 18 let in ne starejši od 55 let;

— da ima predpisano strokovno kvalifikacijo in izkušnje;

— da je zdravstveno sposoben opravljati tako delo;

— da je poučen in periodično izprašan o varnem delu.

2. Zdravstveno varstvo, prva pomoč ter zdravstveni in psihofizični pregledi

35. člen

Zdravstvene in higienske razmere na delu se zagotavljajo zlasti s tem: da je poskrbljeno za snago, da so urejene sanitarne naprave, garderobe in jedilnice, da je poskrbljeno za pitno vodo in za vodo za umivanje, da so delovna mesta in prostori primerno osvetljeni, da se ohranja predpisana čistoča zraka, temperatura in vlaga, da se odstranjujejo odpadki in odplake itd.

36. člen

Za primer nesreče pri delu mora biti zagotovljena prva pomoč in organizirano reševanje.

Reševanje in prvo pomoč iz prejšnjega odstavka lahko nudijo samo za to strokovno usposobljeni delavci.

Način zagotavljanja prve pomoči in reševanja za primer nesreče pri delu je določeno v posebnem navodilu.

37. člen

Delavec se lahko razporedi na določeno delo in nalogo samo v skladu z ugotovitvijo predhodnega oziroma periodičnega zdravniškega in psihofizičnega pregleda.

Na splošen zdravniški pregled se delavec napoti pred razporeditvijo na delo in nalogo, ko pride prvič na delo ali po

več kot šestmesečnem presledku zaradi odslužitve kadrovskega roka, bolezni ali drugih razlogov, če preboli hujšo bolezen ali če pride na drugo delo.

Na poseben predhodni zdravstveni in psihofizični pregled se delavec napoti pred razporeditvijo na nevarnejše delo, med zaposlitvijo pa je treba delavca na takšnih nalogah pošiljati na posebne periodične zdravstvene in psihofizične preglede.

38. člen

Z zdravstvenimi in psihofizičnimi pregledi iz prejšnjega člena se ugotavlja, ali delavec izpolnjuje zdravstvene in psihofizične pogoje za opravljanje določenega dela in naloge z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar.

Roki, dela in naloge, na katerih morajo biti delavci periodično zdravstveno in psihofizično pregledani, so določene v posebnem seznamu, ki je sestavni del tega pravilnika.

3. Poučevanje in preizkusi znanja delavcev o varstvu pri delu

39. člen

Vsak delavec v TOZD mora biti pred razporeditvijo na delo poučen po programu teoretičnega in praktičnega usposabljanja o delovnih razmerah in nevarnostih pri delu, o varstvenih ukrepih ter o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu in o njihovi uporabi, med delom pa je treba skrbeti za njegovo vzgojo in izpopolnjevanje znanja o varnosti pri delu.

Način poučevanja in vzgajanja ter roki preizkušanja znanja, ki ne smejo biti daljši od dveh let, so določeni s programom teoretičnega in praktičnega usposabljanja o varnosti pri delu, ki je priložna tega pravilnika.

40. člen

Po programu usposabljanja delavcev za varno delo iz prejšnjega člena je treba opraviti preizkus znanja pred razporeditvijo delavca na delo, med delom pa se opravljajo občasni preizkusi znanja delavcev o varstvu pri delu, da bi se ugotovilo, če so usposobljeni za varno opravljanje, vodenje ali nadzorovanje del.

Dokler delavec nima potrebnega znanja ali opravljenega preizkusa, ne sme samostojno opravljati, voditi ali nadzorovati del z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare.

4. Delovni čas in počitek

41. člen

Delovni čas in počitek pri delih in nalogah z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare ter pri delih in nalo-

gah, kjer je delo posebno težko, se določi na podlagi analize delovnih razmer in stopnje njihovega vpliva na zdravstveno in delovno sposobnost delavca (zdravstveno analitična ocena del in nalog).

5. Prehrana, prevoz in nastanitev

42. člen

Delavcem na deloviščih zunaj naseljenega kraja je treba zagotoviti prevoz, prehrano in nastanitev na način, ki je za delavce ugodnejši.

6. Posebno varstvo žensk, mladine in invalidnih delavcev

43. člen

Zaradi posebnega varstva žensk, mladine in invalidnih delavcev le teh ni mogoče razporejati na dela in naloge s povečano nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar in na nočno delo.

V. IZPOLNJEVANJE OBVEZNOSTI DO ORGANA NADZORA

44. člen

Služba za varstvo pri delu mora, v sodelovanju z ustreznim strokovno službo obvestiti pristojen organ nadzora:

- o začetku svojega dela ali o začetku katerekoli svoje delovne enote;
- o začetku opravljanja posebno nevarnih in škodljivih del;
- o vsaki smrtni nesreči, kolektivni in hujši nesreči pri delu;
- o vsakem pojavu, ki lahko spravi v nevarnost življenje delavcev pri delu;
- o nadomestitvi predpisanega varstvenega ukrepa;
- o sklenitvi kooperacijske pogodbe za gradbena dela z zasebnim delodajalcem;
- o izvršbi pravnomočne odločbe.

OZD in njene odgovorne osebe morajo nuditi potrebno pomoč in dati podatke v zvezi z nadzorstvom.

45. člen

Obvestilu oziroma poročilu iz prejšnjega člena je treba priložiti predpisane programe in drugo dokumentarno gradivo.

VI. EVIDENCE IN POROČILA

46. člen

Služba za varstvo pri delu vodi v sodelovanju s strokovno službo, v katere področje zadeva sodi, naslednje razvide:

- evidenco o rezultatih periodičnih preiskav ekoloških škodljivosti in mikroklimi;

— evidenco o periodičnih pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav na mehaniziran pogon;

— evidenco o pregledih in preizkusih sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu;

— evidenco o preizkusih znanja delavcev usposobljenosti za varno delo;

— evidenco o delih in nalogah z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare ter o delavcih, razporejenih na taka dela in naloge;

— evidenco o zdravstvenih pregledih delavcev;

— evidenco prijavljenih poškodb in obolenj, ki so posledica nesreč pri delu oziroma poklicnih obolenj ter o vzrokih nesreč pri delu;

— evidenco o prijavljenih sklenjenih kooperantskih pogodb za izvajanje gradbenih del z zasebnimi delodajalci;

— evidenco o odločbah inšpektorja dela in njihovih izvršitvenih rokih ter

— evidenco o izpolnjevanju drugih obveznosti in o dejstvih v zvezi z izvajanjem in zagotavljanjem varstva pri delu.

47. člen

Vodenje evidenc iz prejšnjega člena zajema tudi dokumentacijo in druga gradiva o izpolnjevanju obveznosti v zvezi z izvajanjem in zagotavljanjem varstva pri delu.

48. člen

Služba za varstvo pri delu sestavi letno poročilo o stanju in problemih pri delu, ki ga predloži v obravnavo delavskim svetom TOZD.

VII. PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELAVCEV TER UVELJAVLJANJE PRAVICE DO VARSTVA PRI DELU

1. Pravica do varstva pri delu

49. člen

Delavec ima do varstva pri delu naslednje pravice:

1. da uporablja naprave, sredstva in opremo za osebno varnost pri delu;

2. da ga odgovorna oseba ob razporeditvi na delo in naloge, pa tudi med delom, če se delovne razmere spremenijo, teoretično in praktično pouči o nevarnostih, ki pri delu pretijo zdravju oziroma življenju, o najprimernejšem načinu dela, ki mu zagotavlja varnost pri delu, o varstvenih ukrepih, ki jih mora upoštevati, in o okoliščinah, ki take ukrepe narokujejo;

3. da ga odgovorna oseba, ki ga pri delu neposredno vodi ali nadzoruje, poučuje in vzgaja oziroma mu omogoča izpopolnjevanje znanja s področja varstva pri delu;

4. da odkloni delo pri delovnem opraviilu, če grozi neposredna nevarnost njegovemu življenju ali zdravju, ker niso izvedeni varstveni ukrepi, in to toliko časa, dokler se ustrezni varstveni ukrepi ne izvedejo;

5. da predloži pismeno zahtevo za odpravo pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti v izvajanju varstvenih ukrepov, če nista neposredni vodja del oziroma služba varstva pri delu v 8 dneh izvedla ustreznih varstvenih ukrepov. Lahko se obrne tudi na organ inšpekcije dela z zahtevo, da izda ustrezno odločbo;

6. do prve pomoči in reševanja ob nesreči pri delu.

2. Obveznosti do varstva pri delu

50. člen

Delavec ima do varstva pri delu naslednje obveznosti:

1. Svoje delo mora opravljati oziroma voditi in organizirati tako pazljivo, da prispeva k varovanju svojega življenja in zdravja ter življenja in zdravja drugih delavcev TOZD.

2. Varstvene naprave ter sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu mora uporabljati namensko, z njimi mora pazljivo ravnati in skrbeti, da so v brezhibnem stanju.

3. Pred razporeditvijo na delo in naloge se mora seznaniti s predpisi in varstvenimi ukrepi v zvezi z delom in z organizacijo in izvajanjem varstva pri delu v OZD, med zaposlitvijo pa mora nenehno izpopolnjevati svoje znanje o varstvu pri delu.

4. Opozoriti mora vodjo dela, da želi z delom prenehati, če se zaradi trenutnega psihofizičnega stanja ne počuti sposobnega za varno opravljanje dela.

5. Če ima kakšno zdravstveno hibo ali boleha za kakšno boleznijo, ki se z zdravniškim pregledom težko ugotovi ali se sploh ne da ugotoviti, mora to naznaniti, ko nastopi delo oziroma pozneje, če se bolezen pojavi med zaposlitvijo.

6. Pred delom oziroma med delom ne sme uživati alkoholnih pijač, ki bi ga onesposobile za normalno delo.

Če odgovorna oseba sumi, da je delavec pod vplivom alkohola mora z alko-testom ugotoviti morebitno vinjenost. Delavec mora na poizkusu pristati sicer se šteje, da je sum strokovno utemeljen.

V slučaju poškodbe pa je odgovorna oseba dolžna, da o morebitni vinjenosti obvesti pristojnega zdravnika, zaradi preizkusa oziroma odvzema krvi.

V kolikor je test pozitiven ima poškodovanec pravico le do nadomestila za osebni dohodek, ki je predpisan za boleznine.

3. Uveljavljanje pravice do varstva pri delu

51. člen

Delavec lahko uveljavlja svoje pravice do varstva pri delu tako:

1. da neposrednemu vodji del takoj prijavi vsako pomanjkljivost, okvaro, nesrečo ali drug pojav, ki bi lahko pri delu ogrozil njegovo varnost ali varnost drugih delavcev;

2. da se pisмено ali ustno obrne na svojega neposrednega vodjo dela z zahtevo za izvedbo varstvenih ukrepov ali opravi;

3. da se obrne na poslovodni organ TOZD, če se njegovi zahtevi iz prejšnjega odstavka ni ugodilo takoj oziroma v roku osmih dni, hkrati pa ustno ali pisмено na pristojni organ inšpekcije dela, da odloči o njegovi zahtevi.

VIII. DELAVCI S POSEBNIMI POOBLASTILI IN ODGOVORNOSTMI

1. Poslovodni organ

52. člen

V razvidu del in nalog se poleg opisa del in nalog z vidika zahtev varnosti oziroma nevarnejših del in nalog določijo tudi posebna pooblastila in odgovornost delavcev v zvezi z izvajanjem in zagotavljanjem varstva pri delu.

53. člen

Delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi iz prejšnjega člena so poslovodni organ, vodje strokovnih služb in vodje del.

54. člen

Delavec, ki opravlja dela in naloge poslovodnega organa, je pooblaščen in odgovoren zlasti za:

— zakonitost pri opravljanju nalog v zvezi z izvajanjem in zagotavljanjem varstva pri delu;

— nadziranje delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostjo ter drugih delavcev v TOZD, da vsak v okviru svojih rednih nalog skrbi za opravljanje nalog s področja varstva pri delu;

— organizacijo in delovanje službe varstva pri delu ter nadziranje njenega dela;

— izvrševanje sklepov delavskega sveta in njegovega izvršilnega organa;

— obveščanje delavcev o stanju in problemih varstva pri delu;

— vodenje in koordiniranje dela pri opravljanju nalog s področja varstva pri delu;

— izpolnjevanje posebnih obveznosti do inšpekcije dela;

— odloča o nakupu sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu;

— skrbi, da se delavci na delu vzgajajo in poučujejo o varnem delu in da se njihovo znanje preverja;

— opravlja druge zadeve s področja varstva pri delu.

2. Vodje strokovnih služb

55. člen

Vodje strokovnih služb v TOZD so delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi tudi v zvezi z deli in nalogami, s katerimi lahko izvajajo, zagotavljajo in pospešujejo varstvo pri delu.

Delavci iz prejšnjega odstavka so vsak s svojim delom in nalogami pooblašteni in odgovorni tudi za izvajanje del in nalog v zvezi z varstvom pri delu, zlasti pa so dolžni skrbeti:

— da se izvajajo varstveni ukrepi in normativi s tem, da skrbijo, da se gradbeni objekt, delovne priprave in naprave projektirajo, izdelujejo, nakupujejo v skladu s predpisi o varstvu pri delu, z ustrezno pisмено dokumentacijo;

— da se uporabljajo sredstva in oprema za osebno varstvo pri delu;

— da so delovne priprave in naprave v brezhibnem stanju in da se uporabljajo pravilno in namensko;

— da se preprečujejo poškodbe in obolenja v zvezi z delom;

— da se primerno ukrepa, da bi odpravili vzroke poškodb in zdravstvenih okvar;

— da so delavci na delu poučeni o varnem delu in da se navajajo na varno delo;

— da se uvede postopek zoper delavce zaradi opustitve predpisanih varstvenih ukrepov;

— da se izvaja poučevanje in preizkušanje znanja o snovi varstva pri delu;

— da razporejajo na delovna opravila z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar samo delavce, ki izpolnjujejo pogoje za tako delo;

— da se izvajajo predhodni varstveni ukrepi za delovne priprave in naprave ter gradbene objekte in njihove prostore;

— da se izpolnjujejo druge obveznosti v zvezi z varstvom pri delu.

3. Vodja del

56. člen

Vodja del, ki neposredno vodi in nadzira delavce pri delu, je delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostjo tudi za izvajanje in zagotavljanje varstva pri delu, zlasti pa je dolžan, da:

— vsakega delavca ob razporeditvi na delovno opravilo, pa tudi med delom, če se spremenijo delovne razmere, pouči o nevarnosti, ki preti pri delu njegovemu zdravju oziroma življenju;

— pouči delavca o najprimernejšem načinu opravljanja dela, ki mu zagotavlja varnost pri delu;

— seznaní delavca z varstvenimi ukrepi, ki jih mora upoštevati, in z okoliščinami, ki take ukrepe narekujejo;

— skrbi, da se pri delu namensko uporabljajo predpisana sredstva in oprema za osebno varnost pri delu ter varstvene naprave;

— na zahtevo delavca izvede potrebne varstvene ukrepe in o tem takoj obvesti službo varstva pri delu;

— odstrani delavca z dela, če ne upošteva varstvenih ukrepov ali je pod vplivom alkohola;

— predlaga uvedbo postopka zaradi varstvom pri delu, posebno če gre za kršitve delovnih obveznosti v zvezi z hujše kršitve.

IX. DELOVNO PODROČJE IN POOBLASTILA SLUŽBE VARSTVA PRI DELU TER NJENIH POOBLAŠČENIH DELAVCEV

1. Delovno področje

57. člen

V delovno področje službe varstva pri delu spada opravljanje strokovnih del in nalog in nudenje pomoči ter drugih izvršilnih nalog v zvezi z določanjem in izvajanjem varstvenih ukrepov in normativov, v zvezi z urejanjem varstva pri delu oziroma izpolnjevanjem obveznosti ter opravljanjem opravil in dejavnosti za izvajanje in zagotavljanje varstva pri delu.

58. člen

Služba varstva pri delu opravlja zlasti naslednja dela in naloge:

— sodeluje z drugimi strokovnimi službami TOZD in skrbi, da se upoštevajo predpisani varstveni ukrepi in normativi v predhodnem varstvu, posebno pa pri projektiranju in graditvi ali rekonstrukcijah gradbenih objektov, v tehnoloških postopkih, pri konstruiranju, izdelovanju in uvozu oziroma nabavi delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu;

— daje nasvete in strokovno pomoč pri urejanju varstva pri delu s samoupravnimi splošnimi akti in programi dela;

— skrbi in predlaga način organiziranja in delovanja varstva pri delu, kadar opravlja TOZD skupno delo z drugimi TOZD ali opravlja neko delo na skupnem delovišču;

— določa delovne prostore oziroma delovne priprave in naprave, ki jih je potrebno periodično pregledovati in preizkušati, kakor tudi ustrezne roke;

— sestavlja program teoretičnega in praktičnega usposabljanja ter preverja-

nja znanja delavcev o njihovi usposobljenosti za varno delo ter skrbi za izvajanje tega programa;

— v skladu s predpisi o zdravstvenih pregledih določa roke in delavce za zdravstvene preglede;

— skrbi za ustrezno organizacijo in zagotavljanje prve pomoči;

— skupaj s pristojno službo obvešča in poroča organom inšpekcije dela o začetku dela v delovni enoti, na delovišču ali posebno nevarnih del ter poroča o hujših in smrtnih nesrečah pri delu;

— preučuje in analizira vzroke poškodb in zdravstvenih okvar;

— vodi evidenco in sestavlja poročila o stanju in problemih varstva pri delu po predpisih o varstvu pri delu;

— pripravlja pismena letna in druga poročila o stanju in problemih varstva pri delu;

— opravlja druge strokovne in izvršilne zadeve v zvezi z varstvom pri delu.

2. Pooblastila

59. člen

Naloge službe varstva pri delu opravljajo delavci te službe v okviru dolžnosti in pooblastil, določenih s samoupravnimi splošnimi akti, ter posebnih pismenih pooblastil delavskega sveta TOZD.

60. člen

S pooblastilom iz prejšnjega člena se določeni delavec pooblasti kot odgovorna oseba za opravljanje strokovnih nalog v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti TOZD do varstva pri delu ter zagotavljanjem izpolnjevanja varstvenih ukrepov in normativov.

Pismeno pooblastilo iz prvega odstavka mora pooblaščati delavca, da prepove delo na delovnih opravilih ali delih, pri katerih je neposredno ogroženo življenje ali zdravje delavca, in da opravlja obveznosti TOZD do organov inšpekcije dela.

Pooblaščen delavec je lahko delavec službe za varstvo pri delu.

O prepovedi dela iz prejšnjega odstavka morata pooblaščen delavec in služba varstva pri delu takoj obvestiti pristojne samoupravne organe v TOZD in delovni organizaciji ter pristojni organ inšpekcije dela.

3. Razmerja in način sodelovanja

61. člen

Glede razmerij in sodelovanja s strokovno službo varstva pri delu imajo druge strokovne službe v TOZD (tehnična, projektivna, zdravstvena, kadrovska, socialna, služba za organizacijo dela, industrijski psiholog itd.) in vodilni delavci ter pooblaščen vodje del, ki so odgovorni za izvajanje nalog varstva pri delu, naslednje naloge:

— strokovne službe DO izvršujejo v sodelovanju s službo varstva pri delu naloge, s katerimi se po predpisih o varstvu pri delu izvaja in zagotavlja varstvo, ter dajejo tej službi obvestila in podatke o takem delu;

— direktor, delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostjo, ki vodijo in nadzorujejo dela, so odgovorni za izvajanje varstvenih ukrepov in se med seboj obveščajo o ukrepih in odločitvah, ki utegnejo biti pomembne za izvajanje varstva pri delu;

— delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostjo omogočijo službi varstva pri delu, da pregleda delovišča, delovne prostore, delovne priprave in naprave, in dajejo tej službi podatke in pojasnila v zvezi z izvajanjem varstva pri delu;

— odgovorne osebe obvestijo službo o izvršitvi varstvenega ukrepa, ki ga je odredila ta služba za odpravo ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti.

4. Samoupravna delavska kontrola

62. člen

Služba varstva pri delu obvesti samoupravno delavsko kontrolo:

- o vsaki prepovedi dela;
- o neizvršitvi pravnomočne odločbe organa inšpekcije dela;
- o svojih ugotovitvah v zvezi z izvajanjem in zagotavljanjem varstva pri delu, posebno s splošnim stanjem varstva pri delu, s predpisovanjem varstvenih ukrepov in normativov, z izpolnjevanjem obveznosti glede varstva pri delu in podobno.

X. PREHODNI IN KONČNI DOLOČBI

63. člen

Ko začne veljati ta pravilnik, preneha veljati pravilnik o varstvu pri delu, ki je bil sprejet v septembru 1978. leta.

64. člen

Ta pravilnik začne veljati s 1. 1. 1984.

Predsednik delavskega sveta TOZD
proizvodnja steklenih izdelkov
Ivan Oberčkal, l. r.

Predsednik delavskega sveta TOZD
proizvodnja svetil
Ilko Jenko, l. r.

Predsednik delavskega sveta TOZD
orodjarna
Boris Mlakar, l. r.

Predsednik delavskega sveta TOZD
energetika, vzdrževanje in transport
Janez Kandolf, l. r.

Predsednik delavskega sveta
Delovna skupnost skupnih služb
Jože Drame, l. r.